Strategia de Dezvoltare Economico-Socială a Comunei Tomșani, județul Vâlcea

2021-2027

S.C. EAP CONSULTING S.R.L.
Str. Regina Maria, bl. C19, sc. B, ap. 19, Râmnicu Vâlcea

PREAMBUL

Unul dintre principalele instrumente pe care comunităţile locale îl utilizează pentru a avea certitudinea că politicile şi programele prognozate corespund aşteptărilor cetăţenilor şi necesităţilor de dezvoltare durabilă îl reprezintă planificarea strategică.

Strategiile de dezvoltare locală fac posibilă coordonarea activă a proceselor de dezvoltare care au loc în teritoriu, luarea în considerare a caracteristicilor locale, a schimbărilor din mediul exterior şi fac posibilă abordarea proactivă, realizată într-un mod inovativ, a proceselor de dezvoltare teritorială.

Strategiile de dezvoltare locală sunt caracterizate de cel puţin şapte trăsături, respectiv:

- ✓ **imagine asupra viitorului - strategia cuprinde direcţiile viitoare de dezvoltare ale comunității locale şi se constituie într-un document coerent, exprimând o abordare integrată a problemelor cu care se confruntă comunitatea şi care prezintă aspiraţiile de dezvoltare ale acesteia, bazate pe potenţialul local de dezvoltare**
- ✓ **creativitate - prin intermediul strategiei sunt prezentate alternativele, posibilele scenarii de dezvoltare gândite astfel încât să se ia în considerare cât mai mult din potenţialul de dezvoltare al zonei vizate**

- ✓ **flexibilitate - caracterul flexibil al strategiei de dezvoltare locală vine în sprijinul faptului că aceasta avantajează sisteme care se adaptează în permanenţă condiţiilor externe şi modificării situaţiei interne.**
- ✓ **activitate – o strategie nu doar reacţionează la schimbări, prin faptul că ia în considerare influenţele diferiţilor factori interni şi/sau externi ai regiunii ţintă, dar conţine si elemente proactive, construind posibile planuri şi programe ce urmează a fi aplicate pentru diferite situaţii ce ar putea să apară pe parcurs**
- ✓ **creată pentru acţiune - principiul acţiunii care stă la baza unei strategii de dezvoltare se datorează faptului că ea este compusă de programe, a căror aplicare implică acţiune concretă direcţionată spre îmbunătăţirea situaţiei regiunii ţintă**
- ✓ **orientare spre schimbare - orientarea spre schimbare reiese din faptul că strategiile urmăresc elaborarea unui pachet de programe care, odată implementate, să ducă la schimbare pe plan social, la o mai bună valorificare a potenţialului local, precum şi orientarea activităţilor de dezvoltare în concordanţă cu procesele înregistrate pe plan local**
- ✓ **orientare spre un câştig durabil - scopul planificării strategice este orientat spre atingerea unei dezvoltări durabile.**

Conceptul de dezvoltare durabilă s-a cristalizat în timp, pe parcursul mai multor decenii, în cadrul unor dezbateri ştiinţifice aprofundate pe plan internaţional şi a căpătat valenţe politice precise în contextul globalizării, reprezentând rezultatul unei abordări integrate a factorilor politici şi decizionali în care protecţia mediului şi

creşterea economică pe termen lung sunt considerate complementare şi reciproc dependente.

Pentru comuna Tomșani, județul Vâlcea, dezvoltarea durabilă nu reprezintă o opţiune, ci singura perspectivă raţională de valorificare sustenabilă a potenţialului natural, economic şi uman.

Cea mai cunoscută definiție a dezvoltării durabile este cu siguranță cea dată de Comisia Mondială pentru Mediu și Dezvoltare (WCED) în raportul „*Viitorul nostru comun*”, cunoscut și sub numele de Raportul Brundtland: *„dezvoltarea durabilă este dezvoltarea care urmărește satisfacerea nevoilor prezentului, fără a compromite posibilitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi*”.

Dezvoltarea durabilă urmărește și încearcă să găsească un cadru teoretic stabil pentru luarea deciziilor în orice situație în care se regăsește un raport de tipul om - mediu, fie că e vorba de mediul înconjurător, mediul economic sau mediul social.

Deși, initial, dezvoltarea durabilă s-a vrut a fi o soluție la criza ecologică determinată de intensa exploatare industrială a resurselor și degradarea continuă a mediului și căuta deci, în primul rând, prezervarea calității mediului înconjurător, în prezent, conceptul s-a extins asupra calității vieții în complexitatea sa și sub aspect economic și social.

Comuna Tomșani, județul Vâlcea, are nevoie de o schimbare a paradigmei prezente de dezvoltare, pentru a face față provocărilor secolului XXI. Trăim o perioadă

marcată de procesul de globalizare, de accentuare a inegalităților și de agravare a problemelor de mediu. Dezvoltarea durabilă este soluția.

Cei trei piloni pentru dezvoltarea durabilă[1] a comunei Tomșani, județul Vâlcea, pot fi structurați după cum urmează:

1. ECHITATEA SOCIALĂ – prin care populația trebuie să aibă posibilitatea de a-și satisface nevoile de bază în ceea ce privește ocuparea forței de muncă, alimentația, asigurarea energiei, apei și canalizării;

2. CREȘTEREA ECONOMICĂ – pentru a reduce disparitățile de dezvoltare în raport cu mediul urban și pentru a se apropia de calitatea vieții din țările dezvoltate;

3. MEDIUL – cu nevoia de a conserva și îmbunătății baza de resurse disponibile prin schimbarea treptată a modului în care trebuie să se dezvolte și să fie folosite tehnologiile.

Pentru ca dezvoltarea durabilă să reușească, comuna Tomșani, județul Vâlcea, are nevoie, înainte de orice, de un portofoliu de proiecte capabile să atragă şi să utilizeze eficient fondurile europene, cel mai potrivit portofoliu reprezentându-l *strategia de dezvoltare economico-socială* a localităţii.

Strategia de dezvoltare este gândită și elaborată astfel încât să răspundă nu numai nevoilor reale, actuale ale cetățenilor, ci și nevoilor generațiilor viitoare. Strategia pleacă de la premisa că, dezvoltarea durabilă prezintă un cadru de gândire

[1] **Raportul Comisiei Brundtland (1987)**

care, odată însușit de către cetățean, va ajuta la crearea unei societăți mai echitabile, definită prin echilibru și solidaritate și care să poată face față schimbărilor aduse de probleme actuale, inclusiv scăderea demografică. Grija statului față de cetățean și respectul cetățeanului față de instituții, față de aproapele său, de valorile morale și diversitatea culturală și etnică vor duce la o societate durabilă.

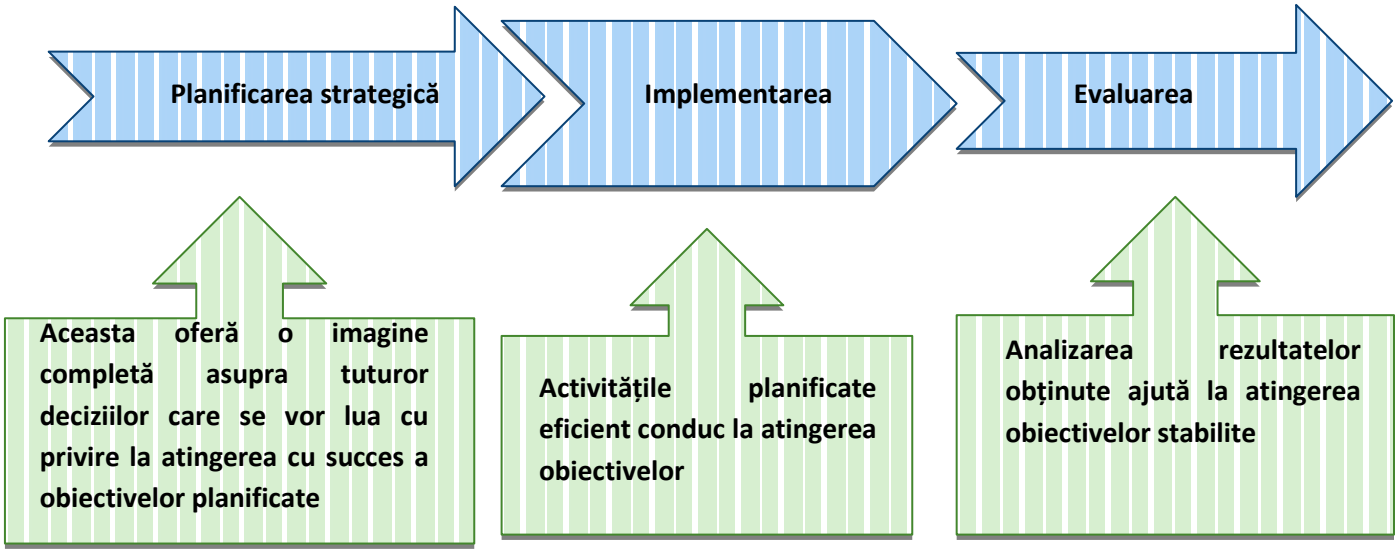
Planificarea dezvoltării durabile a comunei Tomșani, județul Vâlcea, va conduce la:

- ✓ **construirea unei viziuni complexe socio-economică, de mediu, a reglementărilor administrativ-instituţionale ale teritoriului, capabilă să transpună dimensiunea locală în scenariul regional, naţional şi european;**
- ✓ **promovarea unei abordări eficiente în alocarea veniturilor publice, care să permită utilizarea eficientă a resurselor financiare şi să identifice priorităţile;**
- ✓ **promovarea logicii integrării între diferitele arii tematice atinse de procesul de planificare strategică;**
- ✓ **identificarea propunerilor de proiecte integrate de dezvoltare teritorială durabilă;**
- ✓ **cuprinderea activității de *found raising*: monitorizare, selecţie și accesare a instrumentelor de finanţare disponibile atât la nivel comunitar, cât și naţional şi regional;**
- ✓ **activarea proceselor de programare participativă, împreună cu interlocutorii economici şi sociali; acordarea de sprijin instituţiilor din zona comunei Tomșani, județul Vâlcea, în fazele de regândire a propriei misiuni şi redefinire a reglementărilor organizaţionale și de gestiune internă**

Principiile care au stat la baza procesului de elaborare a strategiei au fost:

- ✓ **Asigurarea conținutului științific al informației;**
- ✓ **Transparența;**
- ✓ **Obiectivitatea;**
- ✓ **Coerența și continuitatea demersului.**

Un proces de dezvoltare locală are trei faze esențiale și de maximă importanță de care să țină cont pentru a avea rezultatele așteptate și previzionate, având ca prim scop creșterea calității vieții cetățenilor.

În vederea evaluării, în planificarea strategică au fost studiate punctele tari și oportunitățile localității pentru a contribui la atingerea scopurilor propuse și pentru a se atinge cu succes toate părțile componente ale planului de dezvoltare.

Instrumentul folosit pentru realizarea acesteia este Analiza S.W.O.T. (Capitolul IV), deoarece aceasta poate să răspundă concret la 4 întrebări fundamentale:

- ✓ **Care sunt punctele tari ale localității pe care se poate construi o strategie de dezvoltare durabilă?**
- ✓ **Care sunt punctele slabe și cum pot fi ele rezolvate prin intermediul strategiei actuale?**
- ✓ **Care sunt oportunitățile localității și cum pot fi folosite inteligent, astfel încât să ducă la reușite?**
- ✓ **Ce amenințări există și ce măsuri ar trebui implementate pentru a se asigura îndeplinirea strategiei?**

CAPITOLUL I. CADRUL NATURAL

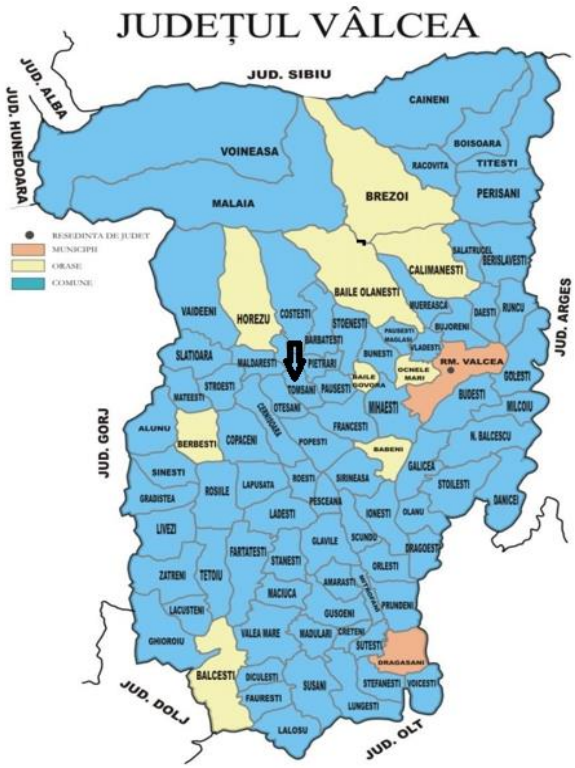

Fig 1. Harta Județului Vâlcea

1.1 Așezarea geografică și prezentarea teritoriului

Județul Vâlcea este situat în partea central sudică a României, în nordul Regiunii Sud-Vest Oltenia. Din punct de vedere geografic, județul este amplasat în Subcarpații Getici, fiind traversat de râurile Olt și Olănești.

Județul Vâlcea are o suprafață de 5.765 km^2, ceea ce reprezintă 2,4% din suprafața țării și 19,73% din Regiunea de Sud-Vest Oltenia.

Comuna Tomșani se află la aproximativ 43 km vest de reședința județului Vâlcea, municipiul Râmnicu Vâlcea și circa 5 km de orașul Horezu, cu legaturi de comunicatie lesnicioase folosind caile rutiere.

Comuna Tomșani se învecinează cu următoarele localități:

- **la nord-vest cu orașul Horezu,**
- **la nord-est cu comuna Costești,**
- **la est cu comunele Barbatesti, Pietrari și Păușești-Otăsău,**
- **la sud cu comuna Frâncești,**
- **la vest cu comunele Măldărești și Oteșani.**

Relieful comunei este format din dealurile subcarpatice și sunt străbătute de râurile *Bistrița* și *Romani* care curg de la nord la sud.

În partea de est se găsește dealul Pietrarilor, pe care se află hotarul administrativ al comunei, cât și cumpăna de ape dintre Bistrița Vâlcii și râul Otăsău.

Pe culmea acestui deal se înșiră câteva proeminente: P Cuculica 597 m, D Smida 566 m, P Mânja 509 m, P Dumbravița 594,6 m. Versantul dealului a fost fragmentat de văile secundare în general, cu aspect torențial, luând naștere culmi secundare cu aspect rotunjit cu direcția aproximativă E-V ce dau impresia unor contraforturi de susținere.

Pentru că au luat naștere aceste dealuri prin mișcări ale scoarței sunt dealuri de tip tectonic, subtipul Oltean, ce se caracterizează printr-un uluc depresionar subcarpatic cunoscut și ca depresiunea Olteana, un șir de dealuri axate în principal pe anticlinale continuate spre sud de dealuri monoclinale.

Culmea principală de deal Măldărești-Oteșani, situate în partea vestică a comunei Tomșani, înglobează piscurile Măgura Iugului (598 m), Nedeita (602,4 m), Scărișoara (589,3 m), Piscul Cuculici (541,2 m).

Culmile secundare, așa cum sunt: Coasta Înaltă, Culmea Dosului, Dealul Lacului ce se desprind din culmea principal au direcția NV-SE, îmbrăcând și aspectul unor contraforturi de susținere dispuse oblic. Profilul lor transversal este asimetric.

Din punct de vedere hidrografic, valea principală ce se impune în peisajul comunei Tomșani este creată de râul Bistrița. Ea taie transversal structurile geologice ce au fost dezgropate de sub pietrișurile piemontane. Bistrița, cu un debit mediu multiannual de 3,35 mc/s, străbate comuna de la nord la sud, pe o mica porțiune formând granite cu comuna Costești.

Izvoarele văii se găsesc sub vârful Zmeurăt, din Munții Căpățânei, formează împreună cu afluentul său pe stânga, Pârâul Costeștilor, după ieșirea din chei, o lărgire submontană la poalele Muntelui Arnota.

Mai departe, la intrarea în satul Tomșani, valea se lărgește considerabil la întâlnirea cu Pârâul Bistricioara, în marginea estică a Depresiunii Horezu.

Terasele văi Bistriței sunt bine individualizate dar suprafața lor variază pentru ca pendulările râului au distrus, local, porțiuni când pe un mal când pe celalalt. Podurile teraselor sunt fragmentate de văile afluente ale Bistriței . Albia Bistriței are lățime variabilă cu îngustarea cea mai mare în satul Foleștii de Jos, punctul Toaie, acolo unde ies la suprafață gresii puternic cimentate.

Pe râul Bistrița întâlnim, de asemenea și Lacul de acumulare Tomșani.

Prin urmare, formele de relief din sectorul comunei Tomsani sunt culmile cu aspect rotunjit, vaile secundare si valea principala a Bistritei cu lunca si terase.

Apele curgătoare au efect favorabil - captări de suprafață pentru alimentare cu apă, pentru adăpatul animalelor și pentru irigații locale de mică importanță

Comuna Tomșani este formată din satele:

- ✓ **Tomșani – Sat de reședință**
- ✓ **Bogdănești**
- ✓ **Chiceni**
- ✓ **Bălțățeni**
- ✓ **Dumbrăvești**
- ✓ **Foleștii de Jos**
- ✓ **Foleștii de Sus**
- ✓ **Mirești**

Calea ferată industrială cu ecartament îngust are traseul Bistrița-Costești-Tomșani-Băbeni-Govora. Aceasta se află în proprietatea Ciech Soda Romania SA și alimentează cu piatră de calcar fabrica de sodă.

Rețeaua de drumuri a comunei este formată din drum național, drum județean, drumuri comunale, drumuri vicinale, străzi principale și secundare.

1.2 Clima

Este prezent un climat din exteriorul arcului carpatic, cu climat temperat-continental, iar în ceea ce privește etajarea pe verticală face parte din climatul dealurilor.

Temperatura medie anuală de +9,5° C - temperaturi medii minime în Ianuarie 2,4° C; maxime în iulie 21,3° C.

Precipitațiile au un rol major în evoluția de ansamblu a reliefului, implicita la eroziunea solurilor mai ales dacă solul este situat în pantă si nu este acoperit cu vegetație. Aceastea întreține alimentarea pânzelor freatice deluviale care uneori se constituie în factor generator la porniturilor de teren. Caracteristica esențială a resurselor naturale de umiditate o reprezintă oscilațiile puternice în timp de la un an la altul, cât și în cadrul aceluiași an de la o lună la alta, însoțite de o distribuție neuniformă a acestora pe teritoriu.

Aceasta din urmă este deosebit de pregnantă în perioada caldă a anului când torențialitatea precipitațiilor este foarte pronunțată.

Trăsăturile majore ale climatului apar ca o rezultată a circulației generale a maselor de aer de diferite origini astfel, iarna sunt frecvente masele de aer polar maritime cu precipitații aduse de ciclonii nord atlantici si mase de aer continental aduse de anticiclonul Siberian, care determină temperaturi foarte scăzute în timpul iernii.

Primăvara predomină masele de aer oceanic care aduc cantități mari de precipitații. Din luna iulie și până în luna septembrie și chiar octombrie predomină masele de aer tropical care pot să dea secete prelungite, întrerupte uneori de invazii ale aerului maritim de origine atlantică.

În timpul verii sunt specifice ploile cu caracter de aversa care pot da în 24 ore cantități de apă ce depășesc nu numai media lunii respective, chiar media sezonului respectiv.

Regimul vânturilor este determinat de acțiunea principalilor centri barici ai atmosferei și de relieful regiunilor înconjurătoare. Vânturile dominante au direcția nord – sud, se canalizează din zona montana pe valea Bistriței mai tot timpul anului.

În lunile de iarnă bat vânturile din est si nord – est, care aduc viscole, ger, zăpadă abundentă sub influența centrului de maximă presiune euro-asiatic, a cărui ramură de vest trece peste Câmpia Română și Piemontul Getic ajungând în Subcarpații Getici. În

perioada de primavară se reduce influența vântului de est, lăsând loc vânturilor din sud și sud-vest.

1.3. Elemente ale cadrului natural

Comuna Tomsani este situată la peste 350 m altitudine, în zona deluroasă, cu multe izvoare de apă, cu expunere sudică, ferită de vânturi puternice datorită dealurilor ce o înconjoară, străbătută de râul Bistrița a cărui vale a favorizat transportul, comuna a avut o pozitie favorabilă dezvoltarii.

Față de media pe județ (rural si urban) comuna Tomșani se încadrează, din punct de vedere al suprafeței teritoriului administrativ, în categoria localități mici.

Comuna Tomșani are caracteristicele reliefului Subcarpaților getici și este rezultatul acțiunii conjugate al factorilor modificatori interni și externi ai scoarței terestre, rolul preponderent revenind apelor curgătoare. Mișcările de cutare au scos la suprafață roci de durități diferite, iar agenții modificatori externi: înghețul și dezghețul, vântul și apele curgătoare le-au modelat în mod diferențiat, în funcție de natura rocilor, adică de rezistența lor la atacul acestor agenți, rezultând pante domoale, văi înguste, adevărate defilee și valea largă a râului Bistrița cu luncă și terase.

Solul este unul din principalii componenți ai invelisului geografic și totodată un important mijloc de producție în agricultură și silvicultură.

În ceea ce privește solurile comunei Tomșani, s-au format sub păduri de gorun și fag pe materiale parentale de texturi variate, forme de marne, gresii, argile pietrișuri și nisipuri.

Primul act care atestă satul Folești este de la 2 august 1453, printr-un act de danie al domnitorului Vladislav Voievod, care cedează boierilor Stansi Vladimir satele: Folești, Păușești, Vladimirești, Cosani și Zătreni, pentru serviciile aduse domnitorului și le scutește de unele dări precum vama porcilor, vama stupilor, decositul fânului, etc.

Prima atestare documentară a satului Tomsani, care este satul de reședință al comunei, este facută de Popa Badea din Creata, Stoica și Stroe Buzescu și datează din anul 1600. Aceștia cumpăraseră acest sat de pe timpul lui Mihai Viteazu și îl vând lui Preda Logofătul din Creata. Față de atestările documentare, acest sat se consideră a fi mult mai vechi, tradiția locală consemnând numele lui Tomșa, care ar fi unul dintre primii feudali de pe aceste meleaguri.

Fiecare sat și cătun își are propria istorie. Din documentele istorice desprindem cele mai importante mentiuni despre comuna Tomșani, după cum urmează:

- **Pentru a se vorbi despre primele asezari, menționăm primul drum, care a fost un drum de cai, carute, ce străbătea comuna și venea pe traseul Drăgășani – Dăești – Carstanesti – Oteșani – Nedeita – Roșoveni – Mestecănișl – Bolovan – Delul Ulmu –Neagota sub Tei, de unde se ramifică, unul spre Manastirea Hurez , iar celălalt spre Manastirea Bistrița și Arnota.**

- **Prima școală în Tomșani a fost cea a preotului Dirvaru unde învățau puținii copii ai satului și se desfășura sub umbra pomilor; în anul 1859 s-a construit prima școală din Tomșan, care s-a pastrat pana in 1930 ;**
- **Cea mai veche biserică din comuna Tomșani este situată în satul Dumbrăvești și datează din anul 1757, ctitor popa Constantin Panduru ;**
- **Anul 1864, anul împroprietării țăranilor după reforma lui Cuza, a contribuit la crearea micilor proprietari, locuitorii acestei comune devenind pomicultori , crescători de animale și buni cultivatori ai pământului ;**
- **Perioada 1877 -1916 este cunoscută în documentele vremii ca o perioada deosebit de înfloritoare sub aspectul dezvoltării economice; prima moară din Tomșani a fost cea a lui Miu Preda, dar ulterior și alți cetățeni ai comunei au prins gustul afacerilor, deschizându-și cârciumi, mori etc.**
- **În perioada primului război mondial mulți bărbați din comună au fost înrolați, 74 dintre ei căzând la datori , iar în cinstea lor s-a ridicat un monument în satul Tomșani.**

Comuna Tomșani nu a fost foarte afectată de marile exproprieri din perioada comunistă, marea majoritate a populației păstrându-și proprietatea asupra terenurilor agricole. Agricultura (fânețe, pomicultura) este principala sursă de venituri a populației. Apicultura este o altă ocupație importantă a locuitorilor comunei.

CAPITOLUL II. ANALIZA SITUAȚIEI ACTUALE A COMUNEI TOMȘANI

2.1 Populația

Populația comunei Tomșani, conform datelor statistice publicate de către Direcția Județeană de Statistică Vâlcea pentru anul 2019, este de 3619 locuitori, respectiv 1762 persoane de sex masculin și 1857 persoane de sex feminin.

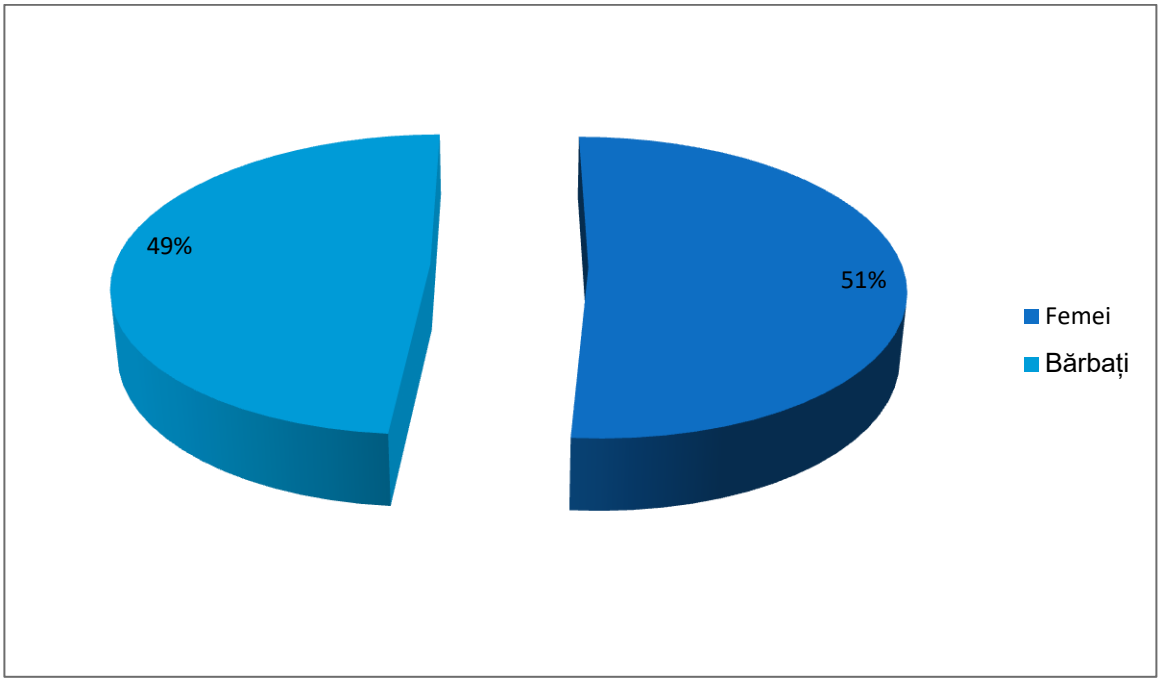

Fig. 2 Populația comunei Tomșani

Comuna Tomșani are un potențial demografic scăzut și prezintă un fenomen de îmbătrânire accentuată.

Lipsa locurilor de muncă, dar și a investitorilor care doresc să creeze noi locuri de muncă în comună, au dus la depopularea satelor și au făcut ca majoritatea familiilor tinere și apte de muncă să își caute un trai mai bun și un venit stabil în alte localități, unii chiar în afara granițelor.

Principalele disfuncţii de natură economică sunt urmarea lipsei unei strategii organice de atragere de noi investitori care să investească în comuna și să creeze noi locuri de muncă, atragerea tinerilor prin oferte de muncă bine plătite, dar și crearea unor centre de formare profesioanlă.

O corectă evaluare a problemelor şi categoriilor în care acestea se încadrează sunt prioritare şi indispensabile croirii unei *strategii de dezvoltare*.

2.2 Resursa umană

În viziunea sa, comuna Tomșani are în centrul său resursa umană, principalul scop fiind oferirea locuitorilor săi un standard de viață înalt și satisfacerea nevoilor cetățenilor, în armonie cu mediul încojurător.

Principalele elemente de care trebuie să se țină cont pentru a putea dezvolta resursa umană, sunt:

1. **Educația – înțelegerea mai bună a nevoilor reale ale oamenilor, a asigurării unui cadru cât mai adecvat pentru educație de calitate, formare profesională de calitate pe diverse domenii de activitate, sprijinirea învățării prin modernizarea și echiparea unităților de învățământ cu dotări I.T. de ultimă generație, servicii de consiliere și orientare și dezvoltarea măsurilor integrate pentru creșterea de locuri de muncă prin atragerea investitorilor.**
2. **Sănătatea - dezvoltarea și creșterea calității serviciilor medicale de calitate;**
3. **Seviciile sociale- se va ține cont de satisfacerea nevoilor tuturor cetățenilor, promovându-se sistemul de protecție socială, fiind primordial sprijinirea și integrarea categoriilor de personae vulnerabile.**
4. **Infrastructura de transport - este necesară modernizarea drumurilor existente, dar și asfaltarea drumurilor de exploatație agricolă.**
5. **Agricultura - agricultura este un punct forte al orașului, cu un potențial de creștere, care are nevoie pentru a fi valorificat de acțiuni pentru îmbunătățirea condițiilor pentru micii producători.**
6. **Dezvoltarea urbană - potențialul de dezvoltarea al orașului și atragerea de noi investitori este dată de infrastructura rutieră, dar și de asigurarea de serviciile de bază să fie cât mai dezvoltate.**
7. **Administrația publică locală - trebuie să fie implicată activ în asigurarea unor servicii de calitate, de aceea este foarte important ca fiecare angajat al administrației publice locale să aibă acces la instruire la cel mai înalt nivel, ca să poată să asigure servicii de calitate și să poată să gestioneze cât mai eficient medierea între autoritatea publică locală și autoritățile publice centrale și să transmită cât mai corect informațiile către locuitorii comunei.**

2.3 Forța de muncă

În comuna Tomșani, forța de muncă salariată este scăzută, majoritatea populației migrând în afara localității, unii chiar în afara țării.

Pe teritoriul comunei Tomsani nu exista zone industriale.

Pe teritoriul comunei se află 46 de societăţi comerciale, de AF-uri si PF-uri, cu un potenţial economic foarte scăzut.

Din societățile economice de pe raza comunei Tomșani amintim:

- **S.C. MARIDOR TRANSPORT S.R.L. a fost înființată în anul 2006 și are ca domeniu de activitate transporturi rutiere de marfă.**
- **S.C. VIOMAV TRANSPORT S.R.L. a fost înființată în anul 2018 și are ca domeniu de activitate transporturi rutiere de marfă.**
- **MADALPIN SOCIETATAE CU RĂSPUNDERE LIMITATĂ a fost înființată în anul 2012 și are ca domeniu de activitate lucrări de construcții a drumurilor și autostrăzilor.**
- **S.C. EVRICA TRADING & TOUR S.R.L. se regăsește în satul Chiceni din cadrul comunei.**
- **S.C. HUSEIN TRANS S.R.L. se află situat în satul Bălțăteni din cadrul comunei și are ca domeniu de activitate transporturi rutiere de marfă.**
- **S.C. TIPGEX PUB S.R.L., a fost înființată în anul 2016, se regăsește în satul Foleștii de Jos și are ca domeniu de activitate restaurante.**

2.4 Sistemul de educație și învățământ

Procesul educaţional ocupă un loc important în dezvoltarea localității, deoarece capitalul uman de care se dispune este în strânsă legătură cu procesul educaţional de la nivel local. Astfel, localitatea dispune de următoarele unităţi de educaţie:

- ✓ **2 grădinițe cu program normal, respectiv ”Grădinița cu program normal, comuna Tomșani, județul Vâlcea” și ”Grădinița cu program normal Foleștii de Sus, comuna Tomșani;**
- ✓ **2 școli gimnaziale, respectiv ”Școala Gimnazială, comuna Tomșani, județul Vâlcea” și ”Școala Gimnazială Foleștii de Sus, comuna Tomșani;**

Fig. 3 Școala Gimnazială, comuna Tomșani, județul Vâlcea

◊ **Școala Gimnazială, comuna Tomșani, județul Vâlcea, cu învățământ gimnazial, primar și preșcolar;**

◊ **Grădinița cu program normal, comuna Tomșani, județul Vâlcea, cu învățământ preșcolar**

Fig. 4 - Școala Gimnazială Foleștii de Sus

◊ **Școala gimnazială sat Foleștii de Sus,comuna Tomșani, județul Vâlcea cu învățământ gimnazial;**

◊ **Grădinița cu program normal Foleștii de Sus, comuna Tomșani, județul Vâlcea, cu învățământ preșcolar.**

Deşi fiecare organism urban se poate dezvolta doar prin iniţiativa propriilor cetăţeni, în momentul de faţă majoritatea populaţiei manifestă dezinteres vis-a vis de problemele oraşului lor; acest lucru se datorează gradului de educaţie civică scăzut.

Educaţia este mijlocul cel mai eficace de care dispune o societate pentru a răspunde provocării viitorului. Accesul la educaţie este condiţia cea mai importantă a participării tinerilor la viaţa social-economică și culturală de la toate nivelurile societăţii.

Învăţământului preşcolar îi revin sarcini importante în pregătirea copiilor pentru şcoală, aceasta asigurând în bună măsură eficienţa învăţământului în prima sa treaptă.

A pregăti copilul preşcolar pentru şcoala înseamnă a-l înarma cu acele achiziţii, capacităţi, aptitudini, abilităţi care să-l ajute în parcurgerea în continuare şi la o altă treaptă a drumului atât de complicat în cunoaşterea lumii înconjurătoare. Astfel, grădiniţa de copii împreună cu familia şi cu societatea civilă îşi conectează eforturile pentru asigurarea unui învăţământ preşcolar de calitate, eficient.

Este de datoria administraţiei locale de a optimiza procesul educaţional prin înfiinţarea de noi unităţi de învăţământ si prin modernizarea celor existente.

Din păcate, rata abandonului școlar și a absentismului a crescut foarte mult în ultimii ani. Efectele abandonului școlar sunt deosebit de grave, în special din cauza faptului că cei care abandonează școala nu au nicio calificare profesională indispensabilă integrării socio-economice și nici posibilitatea exercitării rolului de

părinte și în participarea caltitativă în procesul de educație al propriilor copii, dar și exercitarea dreptului de cetățean informat în societate.

În al doilea rând, neavând nicio calificare, cei care abandonează școala, îngroașă rândurile șomerilor și asistaților sociali, ceea ce reprezintă pe termen mediu și lung o sursă de dificultăți sociale și de pierderi, care depășesc cu mult investiția cerută de formarea inițială.

Principalele obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar ar fi:

- ✓ **identificarea elevilor aflaţi în abandon sau risc de abandon şcolar în vederea menţinerii acestora în sistemul învăţământului prin găsirea soluțiilor necesare și implementarea unui plan particularizat pe nevoia fiecărui elev;**
- ✓ **implicarea sistemului familial în reabilitarea şcolară şi socială a elevului;**
- ✓ **creşterea gradului de implicare a comunităţii locale în soluţionarea situaţiilor de abandon şcolar sau a situațiilor ce prezintă risc de abandon şcolar.**

Aceste cauze ar putea fi eliminate prin orientarea fondurilor disponibile spre unitățile de învățământ din localitate, prin stabilirea unor legături cu centre de formare profesională, prin asigurarea unei infrastructuri de transport pentru elevii care au domiciliul la distanțe mari față de școală. Este importantă și asigurarea hranei pentru elevi, în special pentru elevii care provin din familii sărace, dar și accesul elevilor la infrastructura online, atât prin dotarea unităților de învățământ cu echipamente I.T. de

ultimă generație, prin care, elevii vor putea să își îmbunătățească nivelul de cunoștințe, dar și să își dezvolte creativitatea și imaginația.

2.5. Servicii sociale

Direcția de asistență socială de pe raza Comunei Tomșani are rolul de a identifica și a găsi soluții pentru problemele sociale ale comunității din următoarele domenii:

- ✓ **protecția copilului și familiei;**
- ✓ **protecția persoanelor singure și vârstnice;**
- ✓ **protecția persoanelor cu handicap**
- ✓ **protecția altor persoane aflate în situații de nevoie socială.**

Cea mai importantă activitate a compartimentului constă în acordarea de servicii sociale, care au ca scop asigurarea, prevenirea și combaterea efectelor pe termen scurt, mediu și lung a situațiilor de risc din domeniile enumerate mai sus. Lipsa acestor servicii pot genera marginalizarea sau excluderea socială a persoanelor aflate într-o situație de nevoie.

Principalale activități și atribuții îndeplinite de către Direcția de asistență socială de pe raza Comunei Tomșani pot fi sintetizate, după cum urmează:

- **Monitorizează și analizează situaţia copiilor din unitatea administrativ-teritoriala, precum și modul de respectare a drepturilor copiilor, asigurând centralizarea și sintetizarea datelor și informaţiilor relevante.**

- **Identifică și evaluează situaţiile care impun acordarea de servicii și/sau prestaţii pentru prevenirea separării copilului de familia sa, întocmind planul de servicii pe care îl supune primarului spre aprobare.**
- **Asigură consilierea și informarea familiilor cu copii în întreţinere asupra drepturilor și obligaţiilor acestora, asupra drepturilor copilului și asupra serviciilor disponibile pe plan local.**
- **Urmărește evoluţia dezvoltării copilului și modul în care părinţii acestuia își exercită drepturile și își îndeplinesc obligaţiile cu privire la copilul care a beneficiat de o măsură de protecţie specială și a fost reintegrat în familia sa întocmind raporturi lunare pe o perioadă de minum 3 luni.**
- **Colaborează cu DGASPC în domeniul protecţiei copilului și transmite acesteia toate datele și informaţiile solicitate din acest domeniu.**
- **Colaborează cu unităţile de învăţământ în vederea depistării cazurilor de rele tratamente, abuzuri sau de neglijare a copilului, în vederea luării măsurilor ce se impun.**
- **Colaborează cu colectivitatea locală în vederea identificării nevoilor comunităţii şi soluţionării problemelor sociale care privesc copiii.**
- **Verifică prin anchetă socială îndeplinirea de către solicitanţi a condiţiilor legale privind încadrarea acestora în funcţia de asistent personal şi**

propune aprobarea, după caz, respingerea cererii persoanei care solicită angajarea în funcţia de asistent personal al persoanei cu handicap grav.

- **Verifică periodic, la domiciliul asistatului, activitatea asistentului personal al persoanei cu handicap grav.Întocmeşte referatul constatator în urma verificărilor periodice efectuate şi propune după caz, menţinerea, suspendarea sau încetarea contractului de muncă al asistentului personal al persoanei cu handicap grav.**
- **Avizează rapoartele semestriale de activitate întocmite de asistenţii personali ai persoanelor cu handicap grav, privind activitatea şi evoluţia stării de sănătate şi handicap a persoanelor asistate.**
- **Întocmeşte anchetele sociale pentru copiii cu handicap grav care au angajat asistent personal în vederea reexpertizării şi încadrării într-un grad de handicap.**
- **Verifică prin anchetă socială îndeplinirea condiţiilor de acordare a indemnizaţiei cuvenite părinţilor sau reprezentanţilor legali ai copilului cu handicap grav precum şi adultului cu handicap grav sau reprezentantului său legal şi propune după caz, acordarea sau neacordarea indemnizaţiei.**
- **Întocmeşte anchetele sociale pentru persoanele cu handicap care solicită internarea într-o unitate de asistenţă socială.**
- **Identifică şi întocmeşte evidenţa persoanelor vârstnice aflate în nevoie.**

- **Consiliază şi informează asupra situaţiilor de risc social, precum şi asupra drepturilor sociale ale persoanelor vârstnice vulnerabile în faţa necesităţilor vieţii cotidiene.**
- **Stabileşte măsuri și acţiuni de urgenţă în vederea reducerii efectelor situaţiilor de criză.**

2.6 Agricultura

Agricultura reprezintă domeniul de bază al activității locuitorilor din comuna Tomșani.

În comună există o tradiție în cea ce privește practicarea legumiculturii, tradiție ce s-a perpetuat de-a lungul anilor.

Ramurile de bază ale economiei agricole sunt cultivarea cerealelor, legumicultura, pomicultura și creșterea animalelor.

Legumicultura și pomicultura sunt domenii care se preteaza reliefului, climei si solului de pe aceste teritorii.

Creșterea vitelor, este o îndeletnicire străveche a sătenilor. Baza furajeră, care este alcatuită din pășuni și fânețe naturale, din culturi trifoliene, au permis creșterea unui număr mare de animale cu foloase multiple, respectiv: pentru hrană, mijloace de

tracțiune a greutăților cu boii de jug și caii, îngrășăminte naturale pentru fertilizarea terenurilor și marfă prin vânzarea lor să obțină bani.

Precaritatea și lipsa unei agrotehnici avansate din gospodăriile țărănești, practicate pe loturi mici de teren, constituie impedimente privind ridicarea producției agricole și animaliere din cadrul comunei.

Exploatarea și prelucrarea lemnului este și ea o ramură economică care se poate dezvolta. Se pot dezvolta pe raza comunei mici afaceri de industrie usoară și artizanat, cu atât mai mult cu cât există forță de muncă ieftină, calificată și necalificată, în toate localitățile aparținătoare comunei. Până în anul 1968 activitățile agricole se bazau pe proprietatea privată, perioada în care terenurile agricole aparțineau cetățenilor, iar culturile de bază erau vița de vie, în special în acest sector existând o veche tradiție (mărturii istorice atestă o continuitate încă din perioada antică).

În agricultură, fiind ocupația de bază a locuitorilor comunei, se pot face investiții în modernizarea tehnologiilor de lucru, fiind necesare și centre de prelucrare a produselor.

Din cauza lipsei unei piețe de desfacere, dar și inexistența unor asociații și parcuri industriale, micii producători sunt nevoiți să își vândă marfa la un preț foarte mic cu un profit redus, iar majoritatea ajung să își arunce producția din cauza faptului că nu au unde să o valorifice.

Chiar dacă în zonă, terenurile sunt fertile, iar calitatea pământului este ridicată pentru cultivarea plantelor și legumelor, atragerea de fonduri nerambursabile pentru dezvoltarea domeniului agricol este foarte scăzută.

2.7 Necesități și opțiuni ale populației

Necesitățile unei populații în continuă schimbare sunt nelimitate.

Cele mai importante care ar trebui amintite sunt:

- ✓ **reabilitarea, amenajarea și întreținerea drumurilor locale și sătești, datorate gradului crescut de mobilitate al cetățenilor și accesul mult mai facil al celor care își doresc să locuiască în comună;**
- ✓ **necesitatea racordării la rețeaua de apă, canalizare și gaze naturale a tuturor locuințelor, astfel aliniindu-ne la standardele europene;**
- ✓ **necesitatea abordării procesului de dezvoltare durabilă la nivel local într-un mod concertat, cuprinzând atât viaţa socio-economică, cultural-educaţională şi infrastructură, cu respectarea principiilor de transparenţă şi dezbatere publică a politicilor locale.**
- ✓ **necesitatea implementării unor acțiuni concrete și bine stabilite în vederea protejării cadrului natural și conservarea mediului înconjurător, acesta având un impact pozitiv major în mai multe domenii, cum ar fi: Creșterea calității aerului, solului și a apei; Creșterea calității produselor agricole și viticole; Promovarea și practicarea activităților de turism și agroturism;**

- ✓ **atragerea de fonduri cu finanțare nerambursabilă pentru dezvoltarea localității, ceea ce va contribui inclusiv la atragerea unui număr mult mai mare de turiști, prin crearea unei modalități diverse de petrecere a timpului liber; implicit, asta ar însemna o creștere a afacerilor la nivel local și a contribuțiilor ce ar ajunge la Bugetul local al localității prin colectarea de taxe și impozite.**
- ✓ **crearea unor noi locuri de muncă, ce ar ajuta la stoparea migrației tinerilor către alte orașe sau țări;**
- ✓ **crearea unor centre de calificare profesională, adaptată cerințelor actuale ale pieței.**

CAPITOLUL III. INFRASTRUCTURA

3.1. Infrastructura rutieră

Comuna Tomșani este străbătută de traseul mai multor drumuri, dar și de o cale ferată.

Principalele drumuri de circulație rutieră care străbat comuna Tomșani sunt:

- ***Drumul Național DN 67*** **- (Limită județ Gorj, Horezu, Râmnicu Vâlcea varianta sud, Goranu, DN 7) ce traversează comuna prin partea de nord asigurând legătura acesteia cu comuna Bărbăteşti spre nord-est şi cu oraşul Horezu spre nord-vest, servind în intravilanul satelor ca stradă principală. Acesta are marcaje pe toată lungimea lui și câte o bandă pe fiecare sens de mers;**
- ***Drumul Județean DJ646*** **- (DN 64, Băbeni, Băluțoaia, Mănăileşti, Genuneni, Foleşti de Jos, Foleştii de Sus, Tomşani, Costeşti, Mânăstirea Bistrița, Mânăstirea Arnota), ce străbate comuna de la sud la nord prin satele Foleştii de Jos, Foleştii de Sus şi Tomşani, face legătura acestora cu DN 64 şi STRATEGIA DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ A COMUNEI TOMȘANI - JUDEŢUL VÂLCEA 2014-2020 Str. Marin Sorescu Nr. 2, Rm. Vâlcea, Judeţul Vâlcea, CUI – 32522371 Pagina 26 DN 67 şi serveşte în intravilan şi ca stradă principală. Acesta are marcaje pe toată lungimea lui și câte o bandă pe**

fiecare sens de mers. DJ 646 are pe suprafața comunei o lungime de 10 km;

- ***Drumul Comunal DC 124*** **- (Păuşeşti, Foleşti, DJ 646) face legătura dintre DJ 646 din satul Păuşeşti cu DJ 646 din satul Foleştii de Jos.**
- ***Drumul Comunal Foleștii de Jos- Mirești - Oteșani*** **face legătura dintre DJ 646, prin satul Mireşti şi DN 65 C, în satul Oteşani al comunei Oteşani.**
- ***Drumul Comunal DC 141*** **- (DN 65 C, Măldăreşti, Tomşani, DJ 646) face legătura dintre DN 65 C în satul Măldăreşti al comunei Măldăreşti cu DJ 646 în satul Tomşani.**
- ***Drumul Comunal DC 148*** **- (DN 67, Bogdăneşti, Rovine, DN 67) ce face legătura satului Bogdăneşti cu DN 67 atât spre vest cât şi spre est.**
- ***Drumul Comunal DC 148 A*** **- (Bogdănești – Costești), cu o lungime totală de 1950 m, lățime 6 m, șanțuri de pământ.**
- ***Drumul Comunal DC 153*** **- (DN 67, Pietrari, Manta, Foleşti, DJ 646) face legătura dintre satul Foleştii de Sus aflat pe DJ 646 cu satul Pietrari aflat pe DN 67.**
- ***Drumul Comunal DC 133*** **- DJ 646 – Chiceni – Modarceni – Darvaresti, ce face legatura dintre satul Tomsani si Chiceni cu comuna Pietrari.**

Drumurile clasate servesc în intravilan ca străzi principale.

În afară de drumurile menționate mai sus, pe teritoriul comunei Tomșani există o serie de drumuri secundare (ulițe sătești) ce asigură legătura dintre drumurile publice clasate descrise mai sus şi celelalte sate componente ale comunei Tomşani, precum şi o serie de drumuri vicinale ce deservesc grupuri de proprietăți.

Comuna Tomșani este străbătută de o linie de cale ferată industrială cu ecartament îngust, cu traseul Bistrița-Costești-Tomșani-Băbeni-Govora care se află in proprietatea Ciech Soda Romania SA și alimentează cu piatră de calcar fabrica de sodă.

Pentru dezvoltarea calității drumurilor, se impune modernizarea de drumuri în toate satele comunei, după cum urmează:

- **realizarea unor lucrări de terasamente de umpluturi/ săpături necesare pentru atingerea liniei roșii;**
- **realizarea unei structuri rutiere elastice, care are în alcătuire un strat de material necoeziv, iar stratul de acoperire și îmbrăcămintea sunt de natură bituminos;**
- **construirea șanțurilor de pământ și a șanțurilor betonate la marginea platformei carosabile, ce vor asigura colectarea și dirijarea apelor pluviale;**
- **amenajarea pe cât posibil de pante longitudinale corespunzătoare cu valorile oferite de STAS-uri.**
- **ridicarea liniei roșii și realizarea drumului în rambleu, cu acostamente, în zonele „de groapă", unde nu se poate face dirijarea sau descărcarea apelor;**
- **amenajarea rambleelor sau debleelor cu pante de 2:3 în zonele de acces la proprietăți - amenajarea de podețe tubulare;**
- **racord la drumul public principal;**

- **semnalizarea orizontală și verticală;**

Scurgerea apelor pluviale de suprafață de pe platforma drumului sunt colectate prin pante transversale proiectate la platforma drumului, în șanțuri amplasate la marginea părții carosabile. Din șanțuri, prin declivități longitudinale apele sunt dirijate în sisteme de colectare și dirijare existente și puncte de cotă minimă.

Siguranța circulației se realiză prin următoarele prevederi:

1. **Marcajul orizontal pe intregul traseu;**
2. **Semnalizarea corespunzatoare a lucrărilor de racordare la drumurile existente, precum şi a circulaţiei în lungul străzilor (indicatoare și marcaje pe timpul execuției și în exploatare).**

3.2. Alimentarea cu apă

În prezent, există rețea centralizată de alimentare cu apă în satele Tomșani, Bogdănești, Chiceni, Foleștii de Sus, Bălțățeni și Foleștii de Jos.

Din păcate, restul localităților componente ale comunei Tomșani sunt în continuare alimentate cu apa din surse proprii, respectiv puțuri și fântâni.

Serviciul Public de Alimentare cu Apă și Canalizare este prestat de către compania S.C. APAVIL S.A., ce are Licența A.N.R.S.C. nr. 3153/25.02.2015, clasa 1.

Comuna Tomșani face parte din Asociația de Dezvoltare Intracomunitară „APA VÂLCEA”.

Între A.D.I „APA VÂLCEA” și S.C. APAVIL S.A., s-a încheiat Contractul de delegare a gestiunii serviciilor publice de alimentare cu apă și canalizare nr. 1 din 18.11.2008.

Pentru asigurarea cantității de apă necesară pentru consumul menajer al locuitorilor din comuna Tomșsani s-a realizat soluția unei captări cu dren (tuburi perforate așezate transversal pe direcția de curgere a apei) cu tuburi DN400 în lungime totală de L=100 m, amplasate lângă râul Romani.

Apa este colectată în trei puțuri.

Două dintre puțuri au diametrul Ø 1200 mm și al treilea are diametrul de Ø 2000 mm, de unde este transportată mai departe prin pompare către rezervorul tampon care are o capacitate de 50 m^3 din imediata apropiere.

Rezervorul tampon este o construcție circular, din beton armat, monolit, semiîngropată, care are rolul de a îmnagazina un volum de apă, în vederea repompării.

Acest rezervor este prevăzut cu camera vanelor, în care sunt prevăzute instalaţiile hidraulice aferente rezervorului, corespunzător funcţiilor lui, astfel:

- **conducta de alimentare a rezervorului;**
- **conducta de aspiraţie (pentru plecarea apei din rezervor);**
- **conducta de preaplin;**
- **conducta de golire;**

Înainte de a ajunge la rezervorul tampon, apa pompată este tratată prin intermediul unei stații de clorinare cu hipoclorit containerizat.

Staţia de clorare face parte din ansamblul modular tip cabină, având dimensiunile de 1,60 x 2,45 m şi H = 2,70 m.

Ansamblul modular tip cabină este o construcţie supraterană, cuprinzând staţia de clorare, în care este prevăzut de asemenea şi un spaţiu pentru biroul şi grupul sanitar necesare asigurării condiţiilor de muncă pentru personalul de supraveghere.

Sistemul de clorinare este format din pompa dozatoare prevăzută cu camera de degazare pentru fluide volatile, debitmetru cu impulsuri, tanc de stocare hipoclorit de 100L, linie rigidă de aspirație, mixer manual, unitate de injecție,unitate de măsură și control a concentrației de clor rezidual.

Zona de protecție sanitară a fost respectată prin realizarea unei împrejmuiri care adăpostește incinta în care se află sistemul de clorinare , incinta în care se află stația de pompare și rezervorul tampon de 50 m^3. Perimetrul împrejmuirii are dimensiunile L=20m, l=20m , împrejmuirea fiind realizată cu gard din panouri de plasă din sârmă montate pe stâlpi de beton cu înălțimea H=2m.

Din rezervorul de 50 m^3, care a fost construit în incinta captarii de apă, apa este trimisă în staţie de pompare amplasată suprateran si de la aceasta la rezervoarele de acumulare, de 300 m^3 fiecare.

Staţia de pompare este amplasată în incinta unui container, în imediata vecinătate a camerei de colectare a drenului.

Stația de pompare beneficiază de zona de protecție sanitară aflându-se in aceeași incintă împrejmuită, împreună cu clădirea sistemului de clorinare și cu rezervorul tampon de 50 m^3.

Conducta de aducțiune, ce face legatura de la rezervorul de 50 m^3, amplasat lângă râul Romani cu cele două rezervoare de 300 m^3 fiecare, are lungimea de 1450 m.

Înmagazinarea apei se face în două rezervoare de beton, având aceeași capacitate fiecare , 300 m^3.

Prin rețeaua de distribuție este transportată apa către consumatori (23 100ml).

Pe traseul rețelei de alimentare cu apă s-au realizat:

- **cămine de sectorizare prevăzute cu vane**
- **hidranți de incendiu de tip subteran având Dn 100 mm racordat cu flansa Dn 100 mm**
- **cismele;**
- **cămine de golire prevazute cu vane de golire;**
- **cămine cu reductor de presiune;**
- **subtraversări.**

Aceste cămine sunt prevăzute cu armături de închidere, având ca scop limitarea tronsoanelor scosase din funcțiune în eventualul caz de avarie și armături de golire, aflate în punctele joase ale condcuctelor.

3.3 Rețeaua de canalizare și epurare ape uzate

În comuna Tomșani s-a realizat un sistem centralizat de canalizare menajeră de tip divizor, care preia doar apele uzate menajere provenite de la populație și de la agenții economici, pentru asigurarea evacuării apelor menajere de la consumatorii din toate satele componente ale comunei Tomșani către stația de epurare din satul Foleștii de Jos.

Rețeaua de colectare și transport ape uzate menajere din comuna Tomșani, beneficiază de amplasament în spațiul intravilan și deservește satele: Tomșani, Bogdănești, Chiceni, Foleștii de Sus, Bălțăteni, Foleștii de Jos.

Conductele de colectare sunt amplasate în axul drumurilor sătești și vicinale și în lungul drumului județean DJ646 și al drumului național DN67.

Există o rețea de canalizare independentă alcătuită din tuburi din PVC-KG, SN4 montate sub adâncimea de îngheț pentru colectarea apelor menajere.

Rețeaua de canalizare apă menajeră cu curgere gravitațională este realizată din tuburi din PVC-KG, Dn 250 mm conform STAS 3051/91 pct. 2.1.3

Lungimea cumulată a traseului de canalizare menajeră din toate satele componente ale comunei Tomșani este de 19601 ml (aceste lungimi cuprind și lungimile subtraversarilor), iar lungimea conductelor de refulare PEHD De110mm, este de 3394 ml. Pentru zonele sub presiune.

Rețeaua de canalizare funcționează atât cu curgere gravitațională cât și prin pompare. Stațiile de pompare beneficiază de amplasament în intravilanul localității, pe spațiul dintre rigola și limita de proprietate.

Pompele submersibile cu rotor tocător sunt echipate cu tablou de automatizare pentru protecția pompelor și accesoriile necesare montării și funcționării corespunzătoare a acestora (brida de ghidaj, lanț de manevră, cot de refulare, clapeti de sens, vane de izolare, regulatori de nivel etc.).

Volumele stațiilor de pompare și conductele de refulare au fost realizate astfel încât să poată prelua debitele de apă uzată menajeră pentru tronsoanele de canalizare pe care îl deservește fiecare.

Pe traseul rețelei de canalizare sunt amplasate 14 stații de pompare apă uzată, din care cu 6 stații de pompare apă uzată dotate cu pompe monofazate și 8 stații dotate cu pompe trifazate.

Pe traseul rețelei de canalizare către stația de epurare din satul Foleștii de Jos s-au realizat 23 de subtraversări de albie și 3 supratraversări.

Conductele de refulare de la stațiile de pompare sunt realizate din tuburi din PEID, SDR17, Pn10, De 110. Lungimea totală a conductelor de refulare însumeaza 3394 ml.

Stația de epurare a localității Tomșani este situată in satul Foleștii de Jos, pe domeniu public, la o distanță de 250 m de drumul județean DJ646, cu acces din drumul sătesc.

După ce sunt colectate apele uzate menajere sunt tranzitate spre stația de epurare cu o capacitate maxima de 515m^3/zi. Stația de epurare a fost realizată pentru a putea prelua debitul de apă uzată menajeră de la intreaga populație a comunei Tomșani.

În cadrul stației de epurare s-au executat următoarele obiecte:

- **Cămin by-pass si cos grosiere**
- **Separator de nisip și grăsimi**
- **Bazin colector nisip**
- **Bazin egalizare-omogenizare**
- **Cameraă tehnologică tip container**
- **Modul de epurare biologică**
- **Bazin dezinfecție**
- **Bazin colectare nămol**
- **Stație pompare nămol**
- **Platformă depozitare containere**

- **Rețele exterioare**

Dotările stației de epurare menajeră sunt următoarele:

- **dotările pentru protecția muncii, intervenții și reparații;**
- **dotări PSI;**
- **dotări pentru grupul sanitar**

În prezent, apele de ploaie aferente zonei studiate se scurg natural spre șanțurile deschise, existente pe marginea drumurilor, spre viroagele naturale.

3.4 Alimentarea cu energie electrică

Comuna Tomșani prezintă două tipuri de rețele aeriene, după cum urmează:

→ **rețele aeriene de 400kv Tîntăreni-Bradu (2,7km), care apartine CN TRANSELECTRICA SA**

→ **rețele aeriene de 110 kv CĂZĂNEȘTI-HOREZU (2,7 km), care aparține DISTRIBUȚIE ENERGIE OLTENIA SA.**

Comuna Tomșani este alimentată cu energie electrică din:

→ **stația 110/20 kv Horezu prin LEA 20kv Horezu – Costesti**

→ **statia Cazanesti prin LEA 20kv Cazanesti – Avicola si LEA 20kv Cazanesti-Costesti (in lungime de aproximativ 33,5 km) din gestiunea DISTRIBUTIE ENERGIE OLTENIA SA.**

În Comuna Tomșani există 14 posturi de transformare 20/04 kv de distribuție publică a energiei electrice gestionate de DISTRIBUȚIE ENERGIE OLTENIA SA din care sunt alimentate rețele stradale și circuite 0,4 kv de alimentare obiective sociale și o parte din agenții economici din comună.

În comună există și 9 posturi de transformare 20/04 kv care aparțin unor terți.

Pe râul Bistrița, pe raza comunei Tomșani sunt amplasate:

- ***CHEMP TOMȘANI 1*** **(centrala hidroelectrică, retehnologizată în anul 2014 cu o putere instalată de 1.2 MW) între cotele 397,80 mdM (NNR) la captare si 377,80 mdM în aval de centrală. Apa este captată în amonte de CHEMP Tomșani 1 prin intermediul unui baraj stavilar din beton și diguri de contur amplasate la cca. 21 km de la izvorul râului Bistrița. În partea de aval a culeii de priză se află camera de încărcare a aducțiunii.**
- ***CHEMP TOMȘANI 2*** **(centrală hidroelectrică, retehnologizată în anul 2014 cu o putere instalată de 1.2 MW) amplasată pe malul drept al râului Bistrița la cca. 3,0 km aval de CHEMP Tomșani 1 între cotele 367,80 mdM în bazinul compensator si cota 336,00 mdM în aval de centrală. CHEMP TOMȘANI 2 turbinează apa provenită din CHEMP Tomșani 1 pe diferența de nivel (nu are captare proprie).**

3.5 Alimentarea cu gaze naturale

Nu există în prezent sistem de alimentare cu gaze naturale. Locuitorii comunei folosesc butelii sau plite elctrice pentru prepararea hranei, și sisteme individuale de încălzire, respectiv sobe cu combustibil solid.

3.6 Instituții publice și de interes public

Fig. 5 – Căminul cultural Foleștii de Sus

În comuna Tomșani sunt patru cămine culturale, respectiv:

- ✓ **Cămin cultural Tomșani;**
- ✓ **Cămin cultural Foleștii de Sus;**
- ✓ **Cămin cultural Foleștii de Jos;**
- ✓ **Cămin cultural Bogdănești.**

Elevii și preșcolarii din fiecare grădiniță și fiecare clasă de elevi, sub îndrumarea educatoarei, învățătorului sau a profesorului diriginte, au pregătit și prezentat diferite programe, cu recitări, cu soliști de muzică populară, cu o scenetă și cu o formație de dansatori pe scenele celor patru cămine culturale existente pe teritoriul comunei Tomșani.

La aceste spectacole sala de cămin cultural devenea neîncăpătoare, frați, părinti, bunici și chiar vecinii copiilor erau prezenți pentru a vedea evoluția micilor artiști.

Fig. 6 Ansamblul ”Nedeita”

Doamna Maria Constantinescu - maestru de dans, în urma atâtor ani de cercetare de teren, de observare a horei satului, și de consultare a purtătorilor de folclor, a dansatorilor și a lăutarilor deopotrivă a înființat în anul 1971 formația de dansuri de fete (femei) în satul Bogdănesti, comuna Tomșani.

Formatia de dansuri de fete (femei), pe generații, ansamblul de cântece și dansuri a avut un succes deosebit.

Ansamblul "Nedeita" a fost invitat la diverse manifestări reprezentând cu cinste comuna Tomșani (ex. Hora Costumelor, Cocoșul de Horezu, Învârtita dorului, Brâul de Aur), a participat la festivalurile interjudețene și naționale de profil: "Trandafir de la Moldova" (Strunga – Iași), s.a.m.d.

Formația de dansuri de fete (femei) din satul Bogdănești, comuna Tomșani "Nedeita" – participă în anul 1979 la Festivalul Național ediția a II-a, iar în anul 1981, participă la Festivalul Național ediția a III-a și ajung de la etapa județeană, la etapa interjudețeană și până la etapa republicană. Formatia este prezentă la final pe țară și intră în palmaresul național. Formația intră pe scenă inclusiv în spectacolul de gală.

În anul 1991, printr-un program de schimburi culturale cu Republica Moldova - formația din comuna Tomșani merge în Republica Moldova la Chișinău, unde a reprezentat comuna Tomșani cu succes. Periodic în sălile căminelor culturale s-au proiectat filme documentare de scurt metraj și filme artistice de lung metraj, românești și străine.

În toate sărbătorile religioase se organizează baluri în căminele culturale de pe teritoriul comunei Tomșani, unde participă mulți locuitori.

În fiecare an au loc trei manifestari de prestigiu ce sunt așteptate cu interes de localnicii și locuitorii din satele învecinate comunei Tomșani.

- ◊ ***"Fagurele de aur"* ce promovează apicultura și care se ține în luna iunie;**

◊ **Festivalul de folclor *"Flori din grădina Foleșteană"* - se organizează la 26 octombrie;**

◊ **Concurs interjudețean *"Marea taină a nașterii Domnului"* - concurs de scenete și coruri.**

Fig. 7 Biblioteca Publică Locală Tomșani

În secolul XIX, preoții și învățătorii au adunat cărți, formând biblioteci, destinate lucrătorilor pământului.

În 1989 apare Decizia Ministerului Instrucțiunii Publice, de înființare a bibliotecilor populare.

Din anul 1974, biblioteca are sediul în incinta Căminului Cultural Foleștii de Sus.

Biblioteca Publică Locală Tomșani dispune de o sală de lectură spațioasă, unde cititorul se poate informa, se poate documenta asupra conținutului cărților și poate primi îndrumarea competentă de la doamna bibliotecar.

Fondul de carte se îmbogățește prin achiziționarea de cărți noi și prin donații. Activitățile de amploare sunt organizate în colaborare cu Primăria comunei Tomșani, Biblioteca Județeană „Antim Ivireanul" Vâlcea, C.I.C.- Vâlcea, cadrele didactice de la Școlile Foleștii de Sus și Tomșani și cu preotul Emanoil Vasile Găman de la Parohia Foleștii de Sus.

Combaterea criminalităţii reprezintă cel mai important segment al activităţii poliţiei, eforturile concentrându-se în special pe descoperirea faptelor de natură penală, identificarea autorilor, probarea activităţii infracţionale şi tragerea acestora la răspundere. Localitatea este deservită de Poliția Comunei Tomșani.

În prezent, în comuna Tomșani, există:

- **CABINET MEDICAL INDIVIDUAL DR. TUDOR DANIELA**

- **CABINET MEDICAL INDIVIDUAL DR. CIOBANU DANIELA**
- **CABINET STOMATOLOGIC CONSTANTINESCU N. NICOLAE-CORVIN - proprietate privată.**

În cadrul comunei Tomșani se află câteva monumente istorice cum sunt:

- **Biserica *Sfinții Trei Ierarhi* din satul Foleștii de Jos, construită în 1767,**
- **Biserica *Cuvioasa Paraschiva* în Foleștii de Sus construită în 1757,**
- **Biserica *Sfinții îngeri și Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril* în Bălțăteni construită în 1773-1774.**

Biserica a fost prima instituție a poporului român în procesul de etnogeneză care a jucat un rol esențial menținând conștiința unității neamului și a credinței ortodoxe.

Arhitectura și pictura bisericilor exprimă gradul de civilizatie atins de populație la data înălțării lor .

Creștinii din satele comunei Tomșani sunt organizați în parohii ce țin de protopopiatul Horezu al Epartiei Râmnicului. Parohia Tomșani, este formată din satele Tomșani, Modarceni, Dalvaresti și Rosoveni.

Fig. 8 Biserica *Sfinții Trei Ierarhi* din satul Foleștii de Jos

Biserica *Sfinții Trei Ierarhi* din satul Foleștii de Jos a fost construită pentru prima dată din lemn, în anul1767, de către sfânta mănăstire Hurezi. A fost reconstruită din zid în anul 1866 și pictată în tempera de către Nicolae din Bunești. A fost reparată în anul 1928 de către preotul Ilie Barbu. Între anii 17977-1978 s-a consolidat din temelie, s-a acoperit și s-a pictat din nou sub păstorirea P.S. Iosif, Episcop al Râmnicului și Argeșului. Pictura a fost executată de pictorul Dinu Petre din București.

Fig. 9 Biserica *Cuvioasa Paraschiva* în Foleștii de Sus

Biserica de lemn din Dumbrăvești, comuna Tomșani, județul Vâlcea, a fost construită în 1757. A fost reconstruită în anul 1866, de către enoriași, reparată în 928. Are hramul „Cuvioasa Paraschiva". Biserica se află pe noua listă a monumentelor istorice. Este monument de arhitectură.

Fig. 10 Biserica *Sfinții îngeri și Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril*

Biserica *Sfinții îngeri și Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril* în Băltăteni construită din lemn, în 1773-1774 de preotul Filip din Bodești Vâlcea, este monument de arhitectură.

În comuna Tomșani se mai regăsesc următoarele biserici:

Biserica cu hramul "Intrarea în biserică a Maicii Domnului" "mahalaua din Vale".

Parohia Foleștii de Sus, are două biserici, una cu hramul "Sf. Apostoli" reparată la 1881, și alta cu hramul "Sf. Ingeri". Biserica Sf. Apostoli Petru și Pavel în satul Foleștii de Sus, construită din lemn în anul 1558 și din zid în anul 1907.

Biserica cu hramul *„Sfântul Dimitrie"* din satul Mirești. Satul Mirești, după organizarea bisericească, aparține de parohia Oteșani, din vechime. N-au avut pe teritoriul satului biserică sau cimitir. Pentru serviciile religioase mergeau la biserica „Sfinții Îngeri" din Muretu, comuna Oteșani. Intre anii 2002 – 2004 a fost construita, de catre primarul comunei Tomsani Pearcu Dumitru, biserica cu hramul ,,Sfântul Dimitrie" .

Biserica parohială are hramul *Sfinții Voievozi*, situată în centrul civic al satului Tomșani, a fost construită mai întâi din lemn, în anul 1690, având ctitori pe Păun Dan și Milita, soția sa și în anul 1894, făcuta din zid, având ctitori pe Ioan Herescu preot și frații Păun și Ion Mihăescu.

CAPITOLUL IV. ANALIZA SWOT

În România, zonele rurale joacă un important rol socio-economic, deoarece au o pondere mare în suprafaţa totală a teritoriului şi asigură locuri de muncă, producţie alimentară şi spaţiu de locuit. Cu toate acestea, din analiza SWOT la nivel de țară reiese că spaţiul rural înregistrează per ansamblu mari deficienţe, acesta fiind caracterizat de: deficiențe structurale persistente; nivel scăzut al activității antreprenoriale şi al valorii adăugate, cu activităţi ce necesită un aport intensiv al forţei de muncă, în special în agricultura de (semi)subzistenţă; orientare modestă către export; investiţii scăzute și insuficient bazate pe cerere în sectorul de cercetare-dezvoltare; acces la servicii şi infrastructură cu mult sub nivelul zonelor urbane; discrepanţe regionale din ce în ce mai mari; o pondere mare a populaţiei aflată în risc de sărăcie şi excluziune socială şi o serie de riscuri ambientale şi provocate de om, agravate de schimbările climatice, care reprezintă o ameninţare pentru zonele rurale şi pentru întreaga ţară.

Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) 2021-2027 reprezintă o oportunitate reală pentru a aborda punctele slabe, pe baza consolidării punctelor tari ale sectorului şi pe baza progresului realizat prin PNDR 2014-2020. Au fost înregistrate îmbunătăţiri semnificative în perioada 2014-2020, în special cu privire la o mai bună integrare a producătorilor şi procesatorilor în lanțul agro-alimentar, reînnoirea generaţiilor de fermieri, aplicarea de practici şi realizarea de investiţii prietenoase cu mediul, economii locale diversificate şi infrastructura locală.

În perioada 2021-2027, România va implementa finanțarea FEADR prin intermediul unui program de dezvoltare rurală (PNDR), cofinanțat din bugetul național. Deși aprobarea PNDR se face de către Comisia Europeană, care îl și monitorizează, deciziile privind selectarea proiectelor și acordarea plăților sunt luate de autoritățile de management naționale și regionale.

Programul national de dezvoltare rurală (PNDR) trebuie să contribuie la cel puțin patru din cele șase priorități ale FEADR:

- ✓ **să încurajeze transferul de cunoștințe și inovarea în agricultură, în silvicultură și în zonele rurale;**
- ✓ **să sporească viabilitatea și competitivitatea tuturor ramurilor agriculturii și să promoveze tehnologiile agricole inovatoare și gestionarea durabilă a fondului forestier;**
- ✓ **să promoveze organizarea lanțului de aprovizionare cu produse alimentare, bunăstarea animalelor și gestionarea riscurilor în agricultură;**
- ✓ **să promoveze utilizarea eficientă a resurselor și să sprijine tranziția către o economie cu emisii reduse de dioxid de carbon și rezistentă la schimbările climatice în sectoarele agricol, alimentar și silvic;**
- ✓ **să refacă, să conserve și să dezvolte ecosistemele care sunt legate de agricultură și silvicultură;**
- ✓ **să promoveze incluziunea socială, reducerea sărăciei și dezvoltarea economică în zonele rurale.**

Prioritățile FEADR sunt, la rândul lor, defalcate în optsprezece arii de intervenție.

În programele lor, țările stabilesc obiective legate de prioritățile și ariile de intervenție alese, precum și o strategie pentru îndeplinirea acelor obiective.

Atunci când își elaborează strategiile, țările selectează dintr-un „meniu" cu douăzeci de măsuri de politică ample măsurile care pot fi adaptate în funcție de circumstanțele naționale și regionale pentru a contribui la una sau mai multe dintre prioritățile FEADR. Evoluția către atingerea obiectivelor este monitorizată prin cadrul comun de monitorizare și evaluare (CMEF).

Caracteristici notabile ale programelor de dezvoltare rurală:

1. Cheltuieli în domeniul climei și al mediului - Cel puțin 30 % din fondurile pentru fiecare program de dezvoltare rurală (PDR) trebuie să fie dedicate măsurilor relevante pentru mediu și combaterea schimbărilor climatice. O mare parte din bani este canalizată prin granturi și plăți anuale către fermierii care trec la practici mai ecologice.

2. Sprijinirea acțiunilor locale - Cel puțin 5 % din finanțarea PDR trebuie să fie direcționată către acțiuni bazate pe abordarea LEADER / dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității.

3. Promovarea satelor inteligente - Programele de dezvoltare rurală pot sprijini și inițiativa privind satele inteligente, care caută să ofere un set de instrumente polivalente care să faciliteze, să stimuleze și să extindă inovarea în zonele rurale din toată Europa, pentru a găsi soluții la problemele comune ale populației rurale.

4. Instrumente financiare - Prin intermediul instrumentelor financiare, FEADR servește ca sursă de credite, microcredite, garanții și capital pentru beneficiarii din

agricultură, silvicultură și zonele rurale care desfășoară proiecte viabile din punct de vedere financiar și care susțin prioritățile FEADR. Fi-Compass include informații suplimentare privind instrumentele financiare ale FEADR.

FEADR - Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală va reprezenta, în perioada 2021-2027 principalul instrument financiar care va fi folosit de către comuna Tomșani, județul Vâlcea pentru finanţarea programului de dezvoltare.

Pentru a se atinge cu succes toate părțile componente ale acestuia, principalul instrument folosit pentru planificarea strategică este Analiza S.W.O.T., deoarece poate să răspundă concret la 4 întrebări fundamentale:

- ✓ **Care sunt punctele tari ale localității pe care se poate construi o strategie de dezvoltare durabilă?**
- ✓ **Care sunt punctele slabe și cum pot fi ele rezolvate prin intermediul strategiei actuale?**
- ✓ **Care sunt oportunitățile localității și cum pot fi folosite inteligent, astfel încât să ducă la reușite?**
- ✓ **Ce amenințări există și ce măsuri ar trebui implementate pentru a se asigura îndeplinirea strategiei?**

Analiza S.W.O.T. a identificat o serie de provocări şi problematici principale legate de dezvoltarea comunei Tomșani, județul Vâlcea, dar și o serie de puncte tari și oportunități, dar după cum urmează:

TRANSPORT DURABIL

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
Accesibilitate facilă în zonă Existența unei rețele stradale asfaltate în zonele cu densitate mare de populație	Lipsa pistelor pentru biciclete și inexistența aleilor pietonale Infrastructură rutieră încă nesatisfăcătoare în interiorul localităților Accesibilitate redusă a transportului public la zonele cu densitate mică a populației și nuclee dispersate din localitate Unele drumuri nu au capacitate portanta corespunzatoare pentru preluarea traficului rutier existent, fapt ce a dus la aparitia degradarilor, cum ar fi, de exemplu gropi sau denivelari în profil longitudinal Lipsă şanţuri sau rigole pentru colectarea si scurgerea apelor pluviale

	▪ Număr insuficient de podeţe tubulare ▪ În mare parte, podetele existente nu au sectiunea corespunzatoare pentru a evacua debitul apelor ▪ În perioadele cu precipitații apa stagnează pe partea carosabilă si degradează platforma drumului ▪ Inexistența unor sisteme de transport local, nepoluante
OPORTUNITĂȚI	**AMENINȚĂRI**
▪ Crearea unei sistem de transport durabil, verde și inteligent, care să asigure conectivitatea atât a localităților componente, cât și cu localitățile învecinate, să asigure atragerea de investitori și crearea de locuri de muncă ▪ Posibilitatea de a accesa fonduri pentru îmbunătățirea legăturilor cu alte	▪ Experiența scăzută în gestionarea fondurilor europene ▪ Nefluidizarea traficului ▪ Timpi mari de transport ▪ Blocaje rutiere în punctele de acces către localitate ▪ Efecte negative produse asupra

localități (inclusiv prin stimularea serviciilor de transport public) și garantarea unei accesibilități generale minime a serviciilor publice pentru toți cetățenii, acordându-se o atenție specială grupurilor vulnerabile (copii, bătrâni, persoane cu mobilitate redusă) - Realizarea unei infrastructuri de transport în acord cu cerințele privind tranziția verde și digitalizarea pentru asigurarea conectivității comunei Tomșani, județul Vâlcea cu alte localități, reducerea timpilor de deplasare în trafic, asigurarea transportului în condiții de siguranță, precum și viteze de deplasare în trafic conform standardelor europene - Construire, reabilitare și modernizare drumuri agricole de exploatare - Asfaltare drumuri de tarla	mediului și sănătății umane - Standarde tehnice ale drumurilor necorespunzătoare - Imobilitatea populaţiei şi a bunurilor - Costuri mari de transport de mărfuri şi călători

MEDIU

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
Prezența apei din subteran de calitate bună pentru utilizare ca sursă de alimentare cu apă Poluare atmosferică redusă, absența în zonă a unor surse importante de nocivitate Existența unui relief care din punct de vedere tehnic, prezintă potential de dezvoltare a construcțiilor Disponibilitate de terenuri fertile destinate practicării agriculturii și pomicultură pe pantele dealurilor Existența unor peisaje naturale atractive Peisaje care încântă privirea trecătorului şi îndeamnă la popasuri şi	Infrastructura de apă și apă uzată insuficientă și inadecvată în raport cu cerințele de conformare cu directivele de mediu și pentru asigurarea adecvată a calității vieții în toate zonele localității Numărul mare de situri potențial contaminate și contaminate și riscul crescut asupra sănătății umane și a factorilor de mediu Grad ridicat de deșeuri generate și depozitate, rata crescută a exploatării resurselor naturale și rata scăzută de reciclare Eroziunea solului prin gradul de torenţialitate şi lipsa amenajărilor Dezechilibre în clasele de vârstă ale

drumeţii - Vegetaţie forestieră abundentă, implicit în resurse accesorii ale pădurii (fructe, floră şi faună) - Fondul forestier în stare bună, neafectat de boli, uscare sau poluare - Suprafeţe extinse de păşuni şi fâneţe corelate cu creşterea animalelor - Teren agricol suficient pentru amenajări ulterioare (intravilan, extravilan) - Grad de poluare scăzut - nu există poluatori industriali pe teritoriul comunei - Climă continental moderată - Patrimoniul natural al comunei este bogat	pădurilor datorită exploatărilor neraţionale - Poluarea apelor (subterane) datorită lipsei unui sistem de apă/apă uzată şi a staţiilor de epurare în toate zonele localităţii - Slabă cunoaştere a normelor de mediu şi a legislaţiei în vigoare - Educaţia ecologică este supeficială - Lipsa unor puncte de colectare selectivă a deşeurilor (plastic, hârtie, sticlă) în containere separate; - Lipsa unor sisteme alternative de producere a energiei electrice: panouri solare - Disponibilitatea redusă a unităţilor de învăţământ de a iniţia şi participa la activităţi de educaţie ecologică - Nivelul scăzut al managementului

	informaţiei de mediu şi al cunoştinţelor populaţiei asupra problemelor de mediu locale şi regionale - Capacitatea de gestionare redusă a problemelor de mediu la nivelul localității - Generarea de cantităţi semnificative de resturi vegetale şi gunoi de grajd în cadrul desfăşurării de activităţi agricole - Inexistenţa infrastructurii și dotărilor necesare pentru situaţii de urgenţă
OPORTUNITĂȚI	**AMENINȚĂRI**
- Zona are o şansă deosebită de dezvoltare în domeniul turismului rural - Organizarea si derularea de campanii de informare și constientizare a populatiei - Acțiuni pentru reconstrucția ecologică a ecosistemelor și a habitatelor deteriorate	- Alunecări de teren și eroziunea solului din cauza ploilor abundente și schimbărilor climatice - Apariția unor fenomene meteo extreme (gheață/furtuni etc.) cu impact negativ asupra ecosistemelor natural - Malurile răului Romani sunt într-o

- Dezvoltarea educaţiei ecologice la nivelul comunităţii locale
- Accesarea programelor finanţate de Uniunea Europeană şi de Guvernul României în vederea dezvoltării de proiecte de dezvoltare rurală cu impact direct asupra mediului
- Protejarea mediului înconjurător (împădurirea terenurilor degradate, eliminarea eroziunii şi curăţirea cursurilor de apă) prin accesarea fondurilor structurale
- Promovarea agriculturii ecologice
- Realizarea sistemului public de apă/apă uzată cu staţii de epurare şi managamentul deşeurilor
- Utilizarea şi valorificarea deşeurilor animaliere şi vegetale prin vânzarea acestora persoanelor interesate
- Utilizarea şi valorificarea deşeurilor

stare de degradare

- Lipsa educației cetățenilor în privința protecției mediului înconjurător și consecințele pe termen mediu și lung a poluării apei și solului
- Lipsa fondurilor financiare locale pentru susținerea din punct de vedere al cofinanțării a unor proiecte de anvergură în domeniul protecției mediului
- Gospodăriile ce au acces la apă nu contribuie la păstrarea curăţeniei mediului înconjurător - se deversează în albiile pârâurilor orice de la mase plastice la deşeuri de uz casnic şi materie fecală
- Exploatarea forestieră necontrolată cu consecinţe grave asupra eroziunii solului şi alunecărilor de teren, inundaţii etc.

animaliere şi vegetale pentru crearea unei centrale biomasa/biogas - Posibilitatea încheierii unui parteneriat public-privat în domeniul protecţiei mediului - Campanii naţionale active de conştientizare şi educare a populaţiei pentru protecţia mediului - Posibilitatea atragerii investitorilor şi accesării resurselor - UE alocă fonduri substanţiale pentru protecţia mediului	- Neutilizarea fondurilor nerambursabile pentru dezvoltarea zonelor rurale şi protejarea mediului, nerealizarea proiectului privind sistemul public de alimentare cu apă şi canalizare, poluarea apelor şi solului - Mentalitatea de indiferenţă a gospodarilor faţă de protecţia mediului - Risc permanent de degradare a factorilor de mediu, din cauza schimbărilor climatice - Slaba conştientizare a populaţiei asupra pericolului poluării mediului - Echiparea inadecvată a agenţilor economici şi a populaţiei în cazul situaţiilor de urgenţă, a calamitaţilor naturale etc. - Lipsa unor strategii viabile de restructurare a poluatorilor mari

	▪ Capacitate insuficientă în realizarea unor proiecte de mediu prin asigurarea cofinanţării ▪ Implementarea dificilă a legislaţiei din cauza situaţiei economice de tranziţie ▪ Lipsa informaţiilor legate de normele europene de mediu în rândul micilor întreprinzători ▪ Cadrul legislativ relativ instabil ▪ Diminuarea resurselor de apă

ENERGIE ȘI TRANZIȚIE VERDE	
PUNCTE TARI	**PUNCTE SLABE**
▪ Existența rețelei de iluminat public	▪ Lipsa parametrilor tehnici necesari

pe toată raza localității - Existența unor terenuri care permit instalarea sistemelor de panouri fotovoltaice - Proiecte de dezvoltare a localității	pentru transportul energiei pe fondul modificării nivelului și/sau localizării consumului și producției de energie electrică - Nivelurile reduse de flexibilitate și interconectivitate a rețelelor de energie electrică generate de lipsa digitalizării în segmentele de transport, distribuție și consum - Necesitatea înlocuirii capacităților de producție pe combustibil fosil solid cu capacități energetice noi bazate pe combustibili de tranziție, eficiente și cu randamente economice ridicate, cu emisii reduse de gaze cu efect de sera - Infrastructură de transport și distribuție insuficient dezvoltată pentru a prelua purtători de energie (inclusiv noi purtători de energie combustibili de tranziție) - Nivel redus de flexibilitate,

	interconectare, siguranță și eficiență în operare - Capacitate redusă de integrare a activităților de transport, distribuție și consum final - Lipsa studiilor de cercetare a potențialului de energie regenerabilă al localității - Nerealizarea unor strategii locale pentru utilizarea energiei regenerabile - Interacțiune slabă între cercetare şi sectorul de afaceri privat - Cheltuielile minime publice şi private în cercetare-dezvoltare - Valorificarea slabă a resurselor regenerabile de energie - O mare parte din populație se încălzește în condiții primare, în

	general la sobe alimentate cu lemne, învechite și neperformante, care afectează sănătatea utilizatorilor și poluează mediul
OPORTUNITĂȚI	**AMENINȚĂRI**
- Necesitatea unor proiecte-pilot in domeniu - Climat investițional atractiv pentru investitorii străini şi interni - Programe externe de finanțare pentru investiții în energie regenerabila - Creșterea confortului și a sănătății celor nevoiți acum să utilizeze lemnul sau cărbunele prin accesul la gaze naturale - Accesul la resurse cât mai diversificate, contribuind astfel la dezvoltare economică și la diminuarea sărăciei energetice	- Legislația stufoasa - Birocrație excesivă - Sub-finanțarea guvernamentala cronică in cercetare, inovare şi tehnologie - Sistemul bancar ezitant in privinta investitiilor in domeniu - Lipsa de resurse umane calificate - Emisii poluante în atmosferă cu efecte nocive asupra sănătății oamenilor și a mediului înconjurător ca urmare a utilizării masei lemnoase, în sobe învechite și neperformante, cu grad scăzut de ardere și performanța

▪ Dezvoltarea sectorului energetic în condiții de sustenabilitate, creștere economică, accesibilitate și reziliență, creșterea accesului populației la energie, precum și operaționalizarea unui sistem energetic inteligent ▪ Dezvoltarea unei rețele inteligente de distribuție a gazelor naturale în vederea creșterii nivelului de flexibilitate, siguranță, eficiență în operare, precum și de integrare a activităților de transport, distribuție și consum final ▪ Creșterea flexibilității sistemului energetic prin digitalizarea segmentelor de transport, distribuție și consum și introducerea sistemelor de management inteligent al rețelelor ▪ Producerea de energie verde în acord cu reglementările UE prin dezvoltarea de noi capacități de producție din energetică scăzută	▪ Slaba tranziție energetică spre o economie curată prin reducerea emisiilor de CO2 ▪ Lipsa de eficientizare a consumului de energie ▪ Stare precară a infrastructurii de transport și distribuție a combustibililor de tranziție ▪ Accesul redus al consumatorilor la rețele inteligente de distribuție a combustibililor de tranziție

surse regenerabile, inclusiv rețele de transport și distribuție a energiei regenerabile	

EFICIENȚĂ ENERGETICĂ ȘI TERMICĂ	
PUNCTE TARI	**PUNCTE SLABE**
▪ Disponibilitate în zonă a resurselor energetice regenerabile (solar și hidro) ▪ Suprafață mare de spații verzi ▪ Număr mare de clădiri (sedii administrative, şcoli şi grădiniţe, locuințe etc.);	▪ Pondere mare a clădirilor publice și rezidențiale ineficiente energetic ▪ Sisteme de alimentare cu energie termică ineficiente energetic ▪ Grad mic de suportabilitate al costurilor de reabilitare termică a locuințelor de către populație ▪ Tehnologiile folosite pentru iluminat public sunt energofage ▪ Consumuri energetice mari ▪ Pierderi de energie din rețeaua de

	transport/distribuție a energiei electrice Lămpi cu un consum ridicat de energie electrică
OPORTUNITĂȚI	**AMENINȚĂRI**
Posibilitatea finanțării proiectelor din fonduri ale UE Deschiderea şi diversificarea pieţelor interne şi internaţionale Potenţial important de resurse regenerabile exploatabile, susţinut de o piaţă funcţională de Certificate Verzi Oportunităţi crescute de investiţii în domeniul eficienţei energetice şi al resurselor energetice regenerabile Creșterea gradului de implicare a populației în viața comunității	Cadru legislativ național instabil Fiscalitatea excesivă Lipsa unor instrumente fiscale eficiente pentru susţinerea programelor de investiţii în eficienţă energetică şi dezvoltarea serviciilor energetice Prețul scăzut reglementat al gazului natural și accesul nereglementat la masa lemnoasă pentru foc mențin costurile cu încălzirea la niveluri ce nu justifică economic investiții în termoizolarea locuințelor

▪ Economisirea resurselor energetice primare ▪ Reducerea emisiilor de gaze cu efect de sera ▪ Creșterea confortului termic al populației și a suprafeței construite ▪ Îmbunătățirea sistemelor de producție și distribuție a energiei termice și a sistemelor inteligente pentru promovarea și gestionarea energiei electrice, în scopul tranziției către surse de energie verde ▪ Reducerea pierderilor de energie, îmbunătățirea confortului termic la clădirile instituțiilor publice și creșterea standardelor de calitate a serviciilor publice prestate populației ▪ Realizarea unor rețele inteligente de transport/distribuție a energiei obținute din surse regenerabile,	▪ Neutilizarea surselor regenerabile de energie

inclusiv asigurarea de surse de producere a acesteia - Achiziționarea și instalarea sistemelor inteligente pentru promovarea și gestionarea energiei electrice - Creșterea eficienței energetice a sistemelor de iluminat public	

VALORIFICAREA PATRIMONIULUI LOCAL, NATURAL ȘI CULTURAL	
PUNCTE TARI	**PUNCTE SLABE**
- Ceramica de Hurezi, recunoscută la	- Stadiul avansat de degradare şi stare

nivel European - Valoarea deosebită şi bogată a patrimoniului cultural, mobil, imobil şi immaterial - Existența unui patrimoniu cultural diversificat, a unor sărbători şi târguri locale specifice și a unor tradiții culturale unice - Existența unui potențial al patrimoniului natural reprezentat de resurse naturale și minerale - Existența unui Cămin Cultural - Existența unor obiective de patrimoniu cultural şi istoric - Potenţial de dezvoltare a unor parteneriate /asocieri pentru dezvoltarea turismului cultural	necorespunzătoare a unor obiective şi a numeroase elemente din patrimoniul cultural-istoric - Caracterul limitat al relaţiilor dintre instituţiile culturale şi operatorii în turism - Promovare slabă a patrimoniului cultural-istoric - Lipsa unor proiecte privind conservarea monumentelor de arhitectură cu fonduri europene - Insuficienta mediatizare a manifestărilor şi a evenimentelor culturale pe plan naţional şi extern - Lipsa unor case memoriale amenajate ca puncte de vizitare, care să diversifice oferta turistică în domeniul culturii - Lipsa de viziune în modelarea estetică şi exploatarea peisagistică a

	multor componente ale patrimoniului natural - **Infrastructura culturală nevalorificată corespunzător** - **Slaba valorificare a patrimoniului local, natural și cultural** - **Resurse financiare limitate aferente procesului de cultură;** - **Slaba organizare a programelor de manifestări culturale, festivaluri de tradiţii şi folclor pe teritoriul comunei (spectacole, expoziţii, festivaluri etc.)** - **Interesul scăzut al cetăţenilor comunei Tomșani pentru reactivarea/ continuarea unor tradiţii locale** - **Inexistenţa infrastructurii specifice de petrecere a timpului liber şi divertisment la nivel de comună;** - **Insuficienţa resurselor locale privind**

	desfăşurarea activităţilor turistice - Lipsa investiţiilor în dezvoltarea şi promovarea obiectivelor turistice - Adaptarea mai lentă a populaţiei rurale mature şi vârstnice la schimbări - Lipsa de educaţie a populaţiei privind posibilitatea practicării turismului rural şi absenţa pachetelor turistice pe acest segment
OPORTUNITĂȚI	**AMENINȚĂRI**
- Promovarea unor circuite tematice care să valorifice patrimoniul cultural-istoric şi totodată să integreze principalele evenimente culturale - Conservarea şi valorificarea ariilor naturale din zonă în vederea exploatării acestora ca atracţii turistice - Reabilitarea/modernizarea și dotarea	- Pierderea identităţii culturale în procesul globalizării - Lipsa de sprijin din partea autorităţilor centrale pentru conservarea, întreţinerea, restaurarea şi punerea în valoare a patrimoniului cultural local - Distrugerea habitatului natural al unor specii de plante şi animale prin

căminului cultural pentru diverse evenimente şi manifestări cultural-educative - Posibilitatea încheierii de parteneriate pentru atragerea de capital (parteneriat public-privat) - Valorificare mai bună a turismului prin îmbunătăţirea accesului la locaţiile de interes turistic - Existenţa unor programe de finanţare, guvernamentale şi europene, pentru infrastructura culturală şi pentru promovare - Posibilitatea infrăţirilor între localităţi - Tendinţa de dezvoltare a turismului alternativ şi natural; - Oferirea de servicii de informare complete pentru vizitatori şi pentru rezidenţi	extinderea activităţilor umane - Degradarea siturilor naturale prin abandon şi/sau exploatare haotică, poluare cu deşeuri etc. - Finanţări insuficiente pentru acest domeniu la nivel naţional - Orientarea fondurilor alocate prin programe europene sau guvernamentale spre alte zone considerate prioritare - Interes scăzut al populaţiei pentru participarea la evenimente culturale - Cadru legislativ instabil - Context economic nefavorabil - Migraţia externă a persoanelor tinere din comună - Existenţa riscurilor climatice

▪ Încurajarea unor noi forme de turism (de agrement, rural,ecologic) ▪ Disponibilitatea unor resurse suplimentare, posibil a fi accesate prin utilizarea programelor de finanţare ale Uniunii Europene	▪ Implicare insuficientă a organismelor naționale în promovarea şi susţinerea turismului la nivel local.

SĂNĂTATE ȘI PROTECȚIE SOCIALĂ	
PUNCTE TARI	**PUNCTE SLABE**
▪ Asistenţă medicală gratuită ▪ Existenţa unui dispensar medical în localitate ▪ Existenţa personalului specializat: medic familie, asistent medical, medic veterinar, farmacist;	▪ Calitate scăzută a serviciilor medicale, urmare a fondurilor insuficiente pentru medicamente şi materiale şi a personalului cu pregătire medie insuficient ▪ Infrastructura este una precară, neadaptată nevoilor și provocărilor actuale ▪ Ineficiență care generează costuri administrative și de exploatare

	ridicate - Circuite deficitare, nealiniate condițiilor igienicosanitare în vigoare (circuite temporare în caz de pandemii insuficiente /necorespunzătoare); - Dotarea cu aparatură uzată din punct de vedere moral și tehnic; neadaptată profilului stării de sănătate /nevoilor de sănătate ale populației - Risc de mortalitate ridicat în perioade de crize pandemice - Cheltuielile publice cu asistența medicală sunt în continuare foarte scăzute; - Imposibilitatea asigurării continuumului de servicii medicale pentru anumite categorii de pacienți ex. pacienții oncologici, pacienții care

	prezintă boli cardiovasculare - Timp ridicat de așteptare pentru pacienți în vederea accesării serviciilor medicale - Nivel modest de salarizare în sistemul sanitar - Proceduri greoaie de angajare în sistemul public de sănătate; - Persoanele care practică agricultura de subzistență nu sunt înregistrate în sistemele de asigurări sociale sau de sănătate - Inexistenţa în cadrul cabinetelor medicale a unor cabinete specializate pe diverse afecţiuni, în special pentru persoanele vârstnice - Lipsa stimulentelor pentru atragerea şi/sau menţinerea specialiştilor tineri - Absența unui serviciu care să asigure

	îngrijirea persoanelor cu handicap - Probleme legate de lipsa de cunoaştere a serviciilor de planificare familială; - Nu există un buget local în concordanță cu nevoile din domeniul sănătăţii
OPORTUNITĂȚI	**AMENINȚĂRI**
- Accesarea programelor cu fianţare europeană şi/sau naţională destinate reabilitării şi extinderea clădirilor, respectiv dotării cu echipamente a unităţilor medicale - Eficientizarea colaborării dintre Casa Naţională de Asigurări şi unităţile de sănătate - Includerea disciplinei Educaţie pentru sănătate în lista disciplinelor opţionale oferite de învăţământul gimnazial	- Îmbătrânirea populației şi migrarea forţei de muncă tinere - Depopularizarea zonei - Menținerea unui buget foarte redus pentru sănătate și protecție socială - Sărăcia - Creșterea riscului de sărăcie, în special în rândul gospodăriilor vulnerabile, accentuând astfel inegalitățile în ceea ce privește

▪ Constituirea unui parteneriat public-privat în vederea sprijinirii asistenţei medicale ▪ Posibilitatea încheierii de parteneriate cu ONG-uri specializate în tratarea persoanelor cu handicap ▪ Reducerea impactului provocat de traficul rutier asupra sănătăţii, calităţii vieţii şi mediului ▪ Reducerea impactului asupra calităţii vieţii şi sănătăţii populaţiei ca urmare a deficienţelor reţelei de distribuţie a apei potabile și a celei de canalizare și epurare a apelor uzate menajere	accesul la asistența medicală; ▪ Creşterea morbidităţii ▪ Migrarea unui număr tot mai mare de specialişti din sistemul public de sanatate ▪ Deteriorarea stării generale de sănătate a populaţiei ▪ Defavorizarea mediului rural în domeniul sănătăţii prin politica de sănătate ▪ Instabilitate legislativă ▪ Birocraţia exagerată în asigurarea serviciilor medicale ▪ Lipsa fondurilor pentru medicamentele compensate şi gratuite ▪ Slaba salarizare a cadrelor medicale, mai ales asistenţii medicali

	▪ Lipsa fondurilor de sănătate la nivelul țării (Ministerul Sănătăţii şi Casa Naţională de Asigurări de Sănătate).

EDUCAȚIE

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
▪ Existența rețelei școlare ▪ Colaborarea foarte bună între conducerea unităților de învățământ și administrația locală ▪ Personal didactic calificat ▪ Comunitatea locală este implicată în viaţa şcolii şi în deciziile care privesc elevii şi preşcolarii ▪ Colaborare între familie şi şcoală pentru dezvoltarea personală a elevilor ▪ Rată redusă a abandonului şcolar	▪ Subdimensionarea unităților de învățământ și existența unor condiții necorespunzătoare în spațiile de învățare, amplificate în contextul pandemiei globale cauzată de virusul SARS-CoV-2 ▪ Ofertă redusă de programe after şi before school ▪ Nivelul modest de salarizare în învăţământul preuniversitar ▪ Subfinanţarea cronică a învăţământului preuniversitar, ceea ce determină absenţa materialului didactic suport

	- **Număr mare de elevi per computer şi uzura avansată a computerelor din dotarea şcolilor** - **Dotarea insuficientă cu laboratoare** - **Ateliere, laboratoare și biblioteci dotate sub standardele international și cu un grad ridicat de uzură a aparaturii** - **Număr mare de elevi per cadru didactic (raportat la media europeană)** - **Rezultate slabe la examenele de evaluare naţională** - **Slaba implicare a părinţilor în parcursul şcolar al propriilor copii** - **Scăderea constantă a numărului de elevi înscrişi în învăţământul primar şi gimnazial**

	- **Gestionarea deficitară a materialelor informative şi de documentare** - **Inexistenţa unei creşe în comună, conform solicitărilor** - **Grad redus de accesare a fondurilor europene destinate resurselor umane, reintegrării în educaţie a celor care au părăsit de timpuriu şcoala, elevilor proveniţi din grupuri defavorizat** - **Relevanța redusă a educației și a formării profesionale pentru piața forței de muncă, ceea ce afectează perspectivele de angajare ale absolvenților** - **Servicii publice de educație cu digitalizare insuficientă/inadecvată pentru a face față crizelor pandemice și învățământului online, cu impact asupra calității standardelor de educație**

	▪ Dotarea claselor cu mobilier învechit; ▪ Insuficienta susținere a serviciilor de consiliere a elevilor ▪ Insuficienta finanțare a proiectelor de dezvoltare a infrastructurii de învățământ
OPORTUNITĂȚI	**AMENINȚĂRI**
▪ Programe cu finanțare nerambursabilă privind reabilitarea, modernizarea și dotarea unităților de învățământ la standardele impuse de Uniunea Europeană ▪ Organizarea de ateliere de creație și de excursii în natură ▪ Oferirea de burse și alte modalități de recompense pentru elevii cu rezultate foarte bune la învățătură ▪ Creşterea accesului la educaţie	▪ Schimbările dese ale sistemului de învățământ și ale programei școlare ▪ Abandonul școlar și părăsirea timpurie a școlii ▪ Lipsa fondurilor necesare pentru trimiterea la cursuri specializare formării cadrelor didactice ▪ Cadrul legislativ ambiguu și schimbările dese de legislație ▪ Nivelul scăzut la bugetul unităților de învățământ

- pentru copii şi reducerea abandonului şcolar
- Dezvoltarea capacităţii de informare, orientare şi consiliere
- Promovarea unui învățământ competitiv, care să asigure pregătirea viitoarei forte de muncă
- Accesul egal și gratuit al elevilor la infrastructura online
- Identificarea deficitului de cadre didactice specializate pentru activități didactice în diverse domenii de activitate
- Promovarea parteneriatelor public-privat în susţinerea ameliorării condiţiilor materiale ale procesului de învăţământ
- Accesarea de progrmae cu finanţare europeană pentru perfecţionarea cadrelor didactice în metodele de
- Scăderea calității personalului didactic
- Echipamentele I.T. învechite sau inexistente
- Creşterea ratei de părărsire a sistemului de învăţământ preuniversitar de către cadrele didactice de calitate
- Accentuarea scăderii calităţii procesului de învăţământ
- Creşterea proporţiei elevilor cu nivel scăzut de pregătire şcolară şi formare
- Perpetuarea incapacităţii financiare şi organizatorice a statului român de a asigura un sistem de învăţământ finanţat corespunzător şi care să încadreze elevii într-un program de activtăţi curriculare şi extracurriculare în intervalul orar 8-17 va determina un nivel modest de pregătire pentru o

învăţare activă - Accesarea de programe cu finanţare europeană în scopul consilierii şcolare şi profesionale a elevilor şi părinţilor, în scopul creşterii interesului pentru formarea şcolară - Existenţa unor surse de finanţare pentru derularea de schimburi de bune practici în domeniul educaţiei - Curricula şcolară îmbunătăţită şi relativ adaptată la cerinţele pieţei muncii (abilităţi practice) - Crearea unui after-school pentru îmbunătăţirea sistemului educaţional - Construirea unei creşe în comună	bună parte din tânăra generaţie - Sistem legislativ inflexibil, extrem de complicat şi restrictiv, în privinţa utilizării optime a resurselor - Factorul politic influenţează managementul procesului de învăţământ şi reforma sistemului - Migrarea personalului didactic, auxiliar şi nedidactic spre mediul urban sau spre alte domenii de activitate mai bine plătite - Inexistenţa unui buget planificat destinat formării profesionale, inerţia şi slaba motivare a cadrelor didactice - Curricula şcolara deficitară în privinţa educaţiei spiritului antreprenorial

MEDIUL DE AFACERI	
PUNCTE TARI	**PUNCTE SLABE**

- Forța de muncă locală capabilă să lucreze în agricultură
- Costuri reduse cu forța de muncă locală
- Deschiderea administrației locale față de investitori
- Structură economică diversificată şi echilibrată (industrie/servicii)
- Terenul agricol ocupă o suprafață mare din teritoriul administrativ al comunei;
- Obţinerea produselor ecologice prin existenţa potenţialului
- Preocuparea administrației locale pentru determinarea cetăţenilor care deţin terenuri de a se asocial
- Existenţa spaţiilor pentru firme pentru deschiderea micilor afaceri și
- Dotarea deficitară a IMM-urilor cu echipamente care permit retehnologizarea, digitalizarea, robotizarea/ automatizarea proceselor de producție cu impact direct asupra productivității muncii precum și a calității produselor și serviciilor destinate consumatorilor
- Patrimoniu natural nevalorificat din cauza competitivității scăzute, a lipsei unor politici publice de implicare a mediului antreprenorial în valorificarea patrimoniului natural și a infrastructurilor specifice deficitare
- Dezvoltarea insuficientă a ecosistemelor antreprenoriale la nivel local formate din parteneriatul dintre APL-IMM precum și a unui cadru de reglementare care să fundamenteze parteneriatul dintre APL-IMM prin înființarea de parcuri industrial și a altor ecosisteme antreprenoriale

în vederea dezvoltării serviciilor - Existenţa utilităţilor în comună (apă, canalizare, gaze natural, electricitate, internet) - Localizarea în apropierea orașului Horezu	specifice pentru a concilia dezvoltarea urbană cu dezvoltarea economică locală - Accesibilitate inadecvată a mediului antreprenorial la sursele de finanțare alternative atrase de pe piața de capital (finanțare nebancară) - Activități incomplet digitalizate ale mediului antreprenorial, alfabetizare digitală insuficientă a resurselor umane din cadrul IMM-urilor cu impact asupra productivității muncii, automatizării proceselor industriale, robotizării etc. - Lipsa investițiilor - Comerțul este slab dezvoltat - Nu există la nivelul localității o rețea de colectare a produselor agricole - Bază restrânsă a activităţilor economice alternative

	- Insuficienta promovare a produselor şi serviciilor locale pe plan naţional şi internaţional. - lipsa unor produse de marcă (brand) recunoscute international - Insuficienta valorificare a parteneriatului public-privat - Activitatea redusă a asociaţilor şi organizaţiilor patronale şi profesionale - Lipsa investiţiilor în vederea diversificării economiei rurale - Folosirea unor tehnologii vechi, cu productivitate şi eficienţă economică scăzută - Resursele financiare ale producătorilor sunt foarte mici, insuficiente pentru investiţii - Ponderea mare a agriculturii de

	subzistenţă - Lipsa unei pieţe agroalimentare - Lipsa unui depozit cu camere frigorifice pentru producţiile de fructe - Infrastructura deficitară de asistenţă pentru afaceri şi consultanţă agricolă - Costuri mari de întreţinere şi exploatare a terenurilor agricole şi a zootehniei - Lipsa specialiştilor în domeniul agriculturii şi zootehniei - Informarea deficitară cu privire la normele europene - Birocraţie excesivă - Lipsa resurselor în vederea sprijinirii investitorilor străine - Slaba calificare a forţei de muncă

	locale - Inexistenţa unei statistici actualizate cu privire la resursele umane disponibile în localitate - Inexistenţa unui centru de informare şi consiliere a tinerilor în domeniul deschiderii unei afaceri sau accesării de fonduri structurale pentru deschiderea de noi afaceri
OPORTUNITĂȚI	**AMENINȚĂRI**
- Dezvoltarea locurilor pitorești - Poziționarea la mică distanță a localității față de orașul Horezu - Existenţa fondurilor europene care pot fi atrase de către agenţii economici înregistraţi la nivelul localității , sau care pot determina atragerea investitorilor în zonă	- Lipsa locurilor de muncă cu salarii medii pe economie - Rata mare a populației inactive economic - Lipsa pieței de desfacere pentru produsele agricole - Prelungirea crizei economice globale, care a afectat toate sectoarele

▪ Disponibilitate de suprafețe de teren în intravilan pentru potențiale investiții ▪ Dezvoltarea structurilor asociative reprezentative pentru mediul de afaceri ▪ Creşterea ponderii tehnologiilor înalte în activitatea economică a zonei ▪ Dezvoltarea de lanţuri de producatori locali si cresterea competitivitatii locale ▪ Crearea unei baze materiale (utilaje, clădiri) în vederea relansării agricole ▪ Programe de finanţare ale UE şi ale statului disponibile pentru producătorii agricoli (PNDR) ▪ Facilităţi şi subvenţii acordate formelor asociative în agricultură pentru producţie	economiei ▪ Creşterea concurenţei pe o piaţă europeană integrate ▪ Invadarea pieţei cu produse din import ▪ Incapacitatea de formare a unor parteneriate locale puternice şi de promovare a potenţialului localității ▪ Lipsa resurselor financiare necesare investiţiilor şi cofinanţării proiectelor ▪ Posibile politici fiscale naţionale descurajatoare pentru mediul de afaceri ▪ Oferte de creditare greu accesibile (garanţii mari, dobânzi mari) ▪ Din cauza infrastructurii neadecvate, raportate la potenţialul comunei, investitorii au un interes scăzut pentru începerea afacerilor în comună

- Construirea unei pieţe agroalimentare/depozit de fructe şi legume/pentru valorificarea producţiilor din zonă
- Construirea unei fabrici de peleti (având ca materie primă biomasă rezultată din producţia agricolă)
- Existenţa fondurilor structurale pentru dezvoltarea unui centru de afaceri
- Existenţa fondurilor pentru stimularea întoarcerii tinerilor în mediul rural
- Practicarea unei agriculturi ecologice care poate genera profituri ridicate
- Creşterea asistenţei financiare din partea Uniunii Europene pentru IMM-uri, prin Fondurile Structurale
- Posibilitatea accesării creditelor cu

- Valorificarea necorespunzătoare a producţiei agricole
- Necunoaşterea legislaţiei în domeniul agriculturii
- Posibilităţile reduse de angajare în comună
- Creşterea ponderii muncii la negru, cu efecte negative asupra pieţei muncii, economiei locale şi asistenţei sociale în perspectivă
- Receptivitate şi flexibilitate scăzută a populaţiei locale la cerinţele noi ale pieţei care determină în timp decalaje economice mari
- Numărul în scădere al populaţiei active
- Degradarea solului din cauza calamităţilor naturale şi a ingrăşămintelor chimice folosite de

dobândă subvenţionată pentru crearea de noi locuri de muncă în mediul rural - Posibilitatea de creştere a numărului IMM-urilor	populaţie în agricultură - Îmbătrânirea forţei de muncă - Fiscalitate excesivă - Birocraţia excesivă în domeniul obţinerii şi implementării proiectelor cu finanţare de la Uniunea Europeană

ADMINISTRAȚIE PUBLICĂ ȘI DIGITALIZARE	
PUNCTE TARI	**PUNCTE SLABE**
- Imobile suficiente pentru desfășurarea serviciilor publice locale - Creşterea constantă a bugetului local, reflectare a capacităţii localității de a antrena dezvoltarea zonelor cu potential economic - Poziționarea la mică distanță a localității față de orașul Horezu	- Lipsa de coordonare dintre instituțiile publice - Migrarea specialiștilor în IT din sectorul public spre sectorul privat sau în alte țări - Lipsa generală de competențe digitale - Dificultăţi de comunicare între

▪ Comunicarea primăriei cu cetăţeanul şi cu întreaga comunitate se realizează prin personal specializat în relaţii publice ▪ Climat de colaborare şi cooperare în administraţia publică locală ▪ Colaborarea cu alte autorități publice locale, județene și naționale	diferitele compartimente funcţionale şi între structurile administraţiei publice locale ▪ Dificultăţi în activitatea administrativă şi în colaborarea interinstituţională, datorate structurii organizatorice mai puţin complexe ▪ Nivelul scăzut de informatizare al instituțiilor publice ▪ Insuficienta preocupare pentru a îndeplini criteriile specifice unei aglomeraţii prietenoase cu cetăţenii săi, cu vizitatorii şi cu mediuL ▪ Lipsa unei strategii coerente de aplicare a principiilor şi soluţiilor smart în dezvoltarea locală ▪ Insuficienţa resurselor pentru a asigura o administrație modernă și

	eficientă, care să maximizeze satisfacția cetățenilor în relația cu autoritățile și cu spațiul public - Lipsa de personal specializat în diverse compartimente - Personal insuficient raportat la populaţia deservită - Lipsa de echipamente specializate necesare în caz de situaţii de urgenţă - Lipsa unei zone industriale
OPORTUNITĂȚI	**AMENINȚĂRI**
- Creşterea nivelului de informatizare al instituțiilor publice - O mai bună cooperare între instituţiile publice - Afirmarea spiritului co-participativ în realizarea proiectelor de dezvoltare ale	- Instabilitatea politică, generatoare de conflicte şi potenţiale blocaje la nivelul administraţiei publice locale - Funcţionarea deficitară a zonei ca urmare a lipsei de deschidere pentru realizarea de proiecte

localității - Promovarea unor politici administrative coerente de dezvoltare durabilă - Consolidarea la nivelul administraţiei locale a cooperării cu alte autorități publice locale, județene regionale și naționale - Acces la informaţii privind finanţarea prin programe ale UE - Implicarea cetăţenilor în luarea deciziilor - Existenţa unor surse de finanţare interne şi externe	commune - Durate lungi de timp pierdute la unele instituţii în rezolvarea problemelor populației - Buget limitat în realizarea activităţilor de formare în domenii specifice APL - Buget insuficient pentru realizarea investițiilor necesare în localitate

CAPITOLUL V VIZIUNE DE DEZVOLTARE - ELEMENTE DE CONTEXT,VIZIUNE STRATEGICĂ, OBIECTIVE, REFORME

Pe plan local, gestiunea problemelor publice se realizează prin intermediul administrației publice locale; având în vedere faptul că realitatea și nevoile comunităților suferă modificări în timp și diferă în plan teritorial, administrația publică locală este cea care trebuie să se adapteze continuu acestora.

Investițiile în infrastructură și în resursa umană ocupă un loc esențial în cadrul *"Strategiei de Dezvoltare Economico-Socială a comunei Tomșani, județul Vâlcea pentru perioada 2021-2027".*

Acestea au drept scop rezolvarea unor nevoi strategice identificate la nivelul a nouă direcții de dezvoltare propuse în cadrul prezentei strategii, pentru a crește calitatea serviciilor publice oferite populației, pentru a ameliora starea economică a comunei Tomșani și pentru a asigura perspectiva unei creșteri economice pe termen mediu și lung, după cum urmează:

A) TRANSPORT DURABIL

A.1 ELEMENTE DE CONTEXT

Domeniul transporturilor este considerat prioritar în contextul planurilor de dezvoltare ale comunei Tomșani, județul Vâlcea, date fiind relațiile sale de interdependență cu celelalte ramuri ale economiei, valorificarea serviciilor oferite pentru populație și impactul considerabil asupra mediului.

Accesibilitatea și conectivitatea pentru infrastructura de transport sunt două elemente determinante pentru dezvoltarea economică și socială, prin facilitarea circulației locuitorilor și vizitatorilor, precum și prin facilitarea comerțului și investițiilor.

De aceea, este necesar ca dezvoltarea infrastructurii de transport să fie promovată cu prioritate, impunânându-se concentrarea eforturilor autorităților publice locale în scopul identificării și alocării resurselor financiare necesare realizării investițiilor propuse.

De asemenea, se impune îmbunătățirea legăturilor cu alte localități (inclusiv prin stimularea serviciilor de transport public) și garantarea unei accesibilități generale minime a serviciilor publice pentru toți cetățenii, acordându-se o atenție specială grupurilor vulnerabile (copii, bătrâni, persoane cu mobilitate redusă). Accesibilitatea transportului public la zonele cu densitate mică a populației și nuclee dispersate din localitate trebuie asigurată la nivelurile minime stabilite.

În prezent, multe dintre drumurile de interes local din comuna Tomșani, județul Vâlcea, se confruntă cu următoarele probleme:

- ✓ **nu au capacitate portanta corespunzatoare pentru preluarea traficului rutier existent, fapt ce a dus la aparitia degradarilor, cum ar fi, de exemplu gropi sau denivelari în profil longitudinal;**
- ✓ **lipsă şanţuri sau rigole pentru colectarea si scurgerea apelor pluviale;**
- ✓ **numărul insuficient de podeţe tubulare;**
- ✓ **în mare parte, podetele existente nu au sectiunea corespunzatoare pentru a evacua debitul apelor**

Lipsa şanţurilor sau rigolelor pentru colectarea si scurgerea apelor pluviale, numărul insuficient de podeţe tubulare care să asigure trecerea apelor pluviale la intersecţiile cu drumurile laterale, face ca în perioadele cu precipitații accesul locuitorilor din localitățile componente să devină greoi, deoarece apa stagnează pe partea carosabilă si degradează platforma drumului. Multe dintre intrările în curţi sunt amenajate necorespunzător prin podeţe din lemn sau tuburi metalice de diverse dimensiuni, amplasate peste şanţul din faţa proprietăţii.

Pe anumite tronsoane au fost deja finalizate lucrări de legare la utilități a locuitorilor din zonă, motiv pentru care se impune modernizarea/ reabilitarea de urgență a acestor tronsoane pentru a reduce semnificativ valoarea de investiție față de valoarea din cazul în care lucrările ar fi executate mai târziu.

Reabilitarea şi modernizarea drumurilor de interes local din comuna Tomșani, județul Vâlcea, vor contribui la fluidizarea traficului, reducerea timpului de transport, eliminarea blocajelor rutiere în punctele de acces către localitate. În acest sens, se va urmări cu prioritate promovarea proiectelor de reabilitare/modernizare a drumurilor de interes local care se conectează cu drumul naţional ce traversează localitate, zonele funcţionale de cele rezidenţiale, precum şi zonele funcţionale şi rezidenţiale de drumurile de legătură.

De asemenea, se așteaptă ca dezvoltarea infrastructurii rutiere în comuna Tomșani, județul Vâlcea să creeze oportunitati de investiții în noi domenii de activitate precum cel de producție industrială sau agroturismul.

A.2 VIZIUNEA STRATEGICĂ ÎN DOMENIUL TRANSPORTULUI DURABIL

Realizarea unei infrastructuri de transport în acord cu cerințele privind tranziția verde și digitalizarea pentru asigurarea conectivității comunei Tomșani, județul Vâlcea cu alte localități, reducerea timpilor de deplasare în trafic, asigurarea transportului în condiții de siguranță, precum și viteze de deplasare în trafic conform standardelor europene.

A.3 OBIECTIVE

Obiectivul general este dezvoltarea unui sistem de transport durabil în comuna Tomșani, județul Vâlcea, în mod sustenabil, bazat pe tranziția verde și digitalizare.

Prin transport durabil este definit acel sistem complex care să satisfacă necesitatea de mobilitate a generațiilor actuale, fără a deteriora factorii de mediu și sănătatea și care să își eficientizeze consumurile energetice astfel încât să fie posibilă satisfacerea necesității de mobilitate a generațiilor viitoare[2].

Atingerea acestui obiectiv va contribui, în mod direct, la asigurarea dezvoltării durabile, a economiei și a mediului, la creșterea gradului de accesibilitate a comunei Tomșani, județul Vâlcea, asigurarea inter-modalității și promovarea dezvoltării echilibrate a sistemului de transport, scăderea efectelor negative produse asupra mediului și sănătății umane și îmbunătățirea calității și eficienței serviciilor.

Obiectivele specifice suport, pentru realizarea obiectivului principal, sunt:

- ✓ **implementarea de proiecte de infrastructură de transport durabile în acord cu cerințele privind tranziția verde care să permită viteze de deplasare optime și evitarea blocajelor în trafic;**
- ✓ **îmbunătățirea standardelor tehnice ale drumurilor;**
- ✓ **dezvoltarea și modernizarea transporturilor publice locale;**
- ✓ **implementarea unor soluții eficiente de reducere a intensității traficului în interiorul comunei Tomșani, județul Vâlcea;**
- ✓ **dezvoltarea de sisteme de transport local, nepoluante.**

[2] Sursa: Fistung D., Transporturi. Teorie economică, ecologie, legislație, Editura ALL BECK, București, 1999

A.4. REFORME SPECIFICE DOMENIULUI DE TRANSPORT

Conceptul urmărit în cadrul prezentei strategii de dezvoltare în domeniul transporturilor este de a se realiza, în comuna Tomșani, județul Vâlcea, un sistem de transport durabil, verde și inteligent, care să asigure conectivitatea atât a localităților componente, cât și cu localitățile învecinate, să asigure atragerea de investitori și crearea de locuri de muncă.

Pe lângă reabilitarea/ modernizarea infrastructurii de transport existentă, se va acorda o atenție deosebită și extinderii acesteia, în corelaţie cu noile zone de dezvoltare care se vor crea în comuna Tomșani, județul Vâlcea.

Investiţiile în infrastructura de transport vor facilita mobilitatea populaţiei şi a bunurilor, reducerea costurilor de transport de mărfuri şi călători, îmbunătăţirea accesului pe pieţele regionale, creşterea eficienţei activităţilor economice, economisirea de energie şi timp, creând condiţii pentru extinderea schimburilor comerciale şi implicit a investiţiilor productive. Dezvoltarea reţelelor de transport va facilita, de asemenea, cooperarea cu alte localități şi va contribui semnificativ la creşterea competitivităţii întreprinderilor/firmelor şi a mobilităţii forţei de muncă, şi, prin urmare, la o dezvoltare mai rapidă a comunei Tomșani, județul Vâlcea.

B) PROTECȚIA MEDIULUI

B.1 ELEMENTE DE CONTEXT

România are întârzieri în privința asigurării accesului la apă și a tratării acesteia, în special în zonele rurale.

România și-a asumat prin Tratatul de Aderare la UE implementarea Directivei nr. 98/83/CE privind calitatea apei destinate consumului uman și Directivei nr. 91/271/CEE privind colectarea și epurarea apelor uzate urbane. În vederea conformării cu prevederile directivelor menționate anterior, România a avut perioade de tranziție, acestea nefiind respectate. Astfel, până în decembrie 2015, era necesară conformarea cu anumiți parametri ai apei potabile, iar până în 2018 trebuiau îndeplinite obligațiile privind colectarea și tratarea apei uzate în aglomerările cu peste 2.000 de locuitori echivalenți (l.e.), cu termen intermediare pentru aglomerările peste 10.000 l.e. în decembrie 2015.

În Raportul de Țară din 2020, se arată că politica României în domeniul apei și a apei uzate prezintă în continuare deficiențe, în special în ceea ce privește accesul în zonele rurale, precum și cantitatea și calitatea apei potabile. Totodată, Raportul evidențiază că acțiunile legate de colectarea apelor uzate și conectarea la infrastructura publică de canalizare nu sunt încă finalizate, iar diferența până la atingerea obiectivului fixat privind colectarea apelor uzate generate de aglomerările cu peste 2.000 de locuitori echivalenți este de 26%.

La nivelul UE, în medie, 96% din cetățeni sunt conectați în prezent la rețele de apă potabilă, iar în România doar 67,5% din cetățeni erau conectați la apă potabilă în anul 2017. Accesibilitatea din punct de vedere financiar este cea mai scăzută din UE, cheltuielile cu alimentarea cu apă și cu canalizarea reprezentând peste 6% din cheltuielile gospodăriilor din cadrul grupului din populație ce cele mai reduse venituri.

Măsurile identificate în Raportul de Țară vizează extinderea și modernizarea infrastructurii de apă potabilă și de apă uzată, monitorizarea calității apei potabile și modernizarea laboratoarelor pentru o mai bună monitorizare a substanțelor deversate în ape.

Ca urmare a evaluărilor implementării directivelor rezultă un necesar preliminar de investiții de 13 miliarde de euro pentru apă uzată și de 9 miliarde de euro pentru apă potabilă. Evaluarea finală a necesarului de investiții va fi realizată în contextul îndeplinirii condițiilor favorizante specifice Politicii de Coeziune. Astfel, va fi elaborat Planul National de investiții, iar lista aglomerărilor de peste 2.000 l.e. va fi reactualizată.

Dezvoltarea economică și socială durabilă a zonei rurale este indispensabil legată de îmbunătățirea infrastructurii rurale și serviciilor de bază existente, iar asigurarea unei rețele de apă potabilă curentă și canalizare reprezintă o problemă majoră ce condiționează calitatea vieții și dezvoltarea activităților economice în spațiul rural. Astfel, crearea, extinderea și modernizarea sistemelor de alimentare cu apă și

canalizare constituie elemente de bază pentru comunitatea rurală, contribuind la eforturile de asigurare a unei dezvoltări durabile în comunitățile rurale.

De asemenea, conform Strategiei Naționale și Planului Național pentru Gestionarea Siturilor Contaminate din România (HG nr. 683/2015), existau 1.393 situri contaminate și potențial contaminate, dintre care 210 situri contaminate istoric și 1.183 situri potential contaminate, ca rezultat al desfășurării activităților economice în aceste spații. Acestea includ situri din industria minieră și metalurgică, cele din industria petrolieră și depozitele de deșeuri menajere neconforme.

Aceste terenuri sunt în proprietate publică sau privată, încă în exploatare (activitate curentă) sau scoase din uz (activitate trecută) suspecte de a fi „contaminate". Remedierea siturilor contaminate este una dintre principalele componente ale dezvoltării durabile a comunităților la fiecare nivel administrativ și poate sta la baza îmbunătățirii condițiilor de mediu, coeziunii sociale și creșterii economice sustenabile pe plan local. Investițiile vor determina oportunități pentru apariția de noi locuri de muncă în sectoare specifice (cercetare, investigare, remediere, creștere/redresare economică prin redezvoltarea fostelor platforme industriale etc.) și vor contribui la refacerea și punerea în valoare a patrimoniului cultural și peisagistic, cu un impact pozitiv asupra creșterii economice prin activități turistice și culturale.

Consolidarea economiei circulare, prin prevenirea generării de deșeuri și reducerea acestora, utilizarea eficientă a resurselor, reutilizare, reparare și reciclare sau alte operațiuni, reprezintă o altă prioritate la nivel național. De asemenea, Raportul de Țară din 2020, precizează că gestionarea deșeurilor continuă să reprezinte o provocare

majoră pentru România, având o rată scăzută de reciclare a deșeurilor (14%) și rate ridicate de depozitare a deșeurilor (70%). În plus, ratele de reciclare stagnează din 2013, în timp ce rata de incinerare a crescut nesemnificativ la 4%. În 2017, cantitatea de deșeuri municipale generate pe cap de locuitor în România continua să se situeze cu mult sub media UE, de aproximativ 487 kg/locuitor. De asemenea, se menționează riscul să nu fie atins obiectivul privind reutilizarea/reciclarea deșeurilor municipal stabilit pentru 2020.

În comuna Tomșani, județul Vâlcea există infrastructură de apă/apă uzată în toate localitățile componenete, aceasta nedeservind însă toate gospodăriile. În anumite zone mai izolate nu există încă de rețeaua publică de alimentare cu apă și de canalizare.

În aceste zone, populaţia se alimentează cu apă din surse rudimentare (fântâni şi izvoare) care nu au asigurată zona de protecţie sanitară. Apa preluată din aceste surse nu corespunde din punct de vedere bacteriologic, ceea ce poate genera apariţia unor epidemii datorate prezenţei în apă a diferiţilor microbi. În plus, aceste surse rudimentare sunt alimentate din pânza freatică de mică adâncime, care este influenţată de regimul precipitaţiilor. Astfel, în perioadele secetoase, aceste surse îşi reduc debitul şi de multe ori seacă. În ceea ce priveşte evacuarea apelor uzate menajere din gospodăriile localnicilor, aceasta se face necontrolat, în şanţurile de ploi existente sau în văi naturale, poluându-se în acest fel solul, emisarii naturali şi pânza freatică.

Toate acestea conduc la:

- ✓ **un nivel scăzut al calităţii vieţii;**
- ✓ **un nivel scăzut de activitate economică;**

- ✓ **neconformarea agenţilor economici din aceste zone la standardele impuse de Uniunea Europeană privind dotările minime cu utilităţi;**
- ✓ **discrepanţe mari între potenţialul economic al zonei şi gradul de exploatare al acestuia, cauzate în special de situația infrastructurii tehnico-edilitare;**
- ✓ **migraţia masivă din aceste zone către centrele urbane a forţei de muncă din cauza lipsei unor utilități de primă necesitate - alimentare cu apă și canalizare;**

De aceea, se impun acțiuni urgente de extindere a infrastructurii de apă și de înființare a celei de apă uzată în toate satele componente ale comunei Tomșani, județul Vâlcea, astfel încât sa se poata asigura respectarea reglementărilor de mediu nationale, precum si legislatia europeana in domeniul mediului, folosind standarde si proceduri similare cu acelea stipulate in legislatia europeana in evaluarea impactului la mediu.

În ceea ce privește colectarea și depozitarea deșeurilor, acestea ar trebui să se realizeze fără a pune în pericol sănătatea umană și fără a dăuna mediului, în special:

a) fără a genera riscuri pentru aer, apă, sol, faună sau floră;

b) fără a crea disconfort din cauza zgomotului sau a mirosurilor;

c) fără a afecta negativ peisajul sau zonele de interes special.

În comuna Tomșani există zone special amenajate pentru colectarea deșeurilor de unde sunte preluate și evacuate de către o firmă autorizată. Deși ar trebui, potrivit prevederilor legale în vigoare, cel puțin pentru 4 fracții, respectiv plastic/metal, hârtie/carton, sticlă și deșeuri reziduale/amestecate/menajere, colectarea deșeurilor

nu se face separat/ selectiv. Nu există stații de compost pe raza localității și nici zone de depozitare temporară a deșeurilor.

În anumite zone, depozitarea deșeurilor se face necontrolat, ceea ce a condus, în timp, la contaminarea acestora.

B.2 VIZIUNEA STRATEGICĂ ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI MEDIULUI

Dezvoltarea infrastructurii specifice de mediu pentru asigurarea nevoilor de bază ale tuturor cetățenilor și protejarea mediului înconjurător, asigurarea accesului la serviciile publice de alimentare cu apă și canalizare prin investiții în rețelele de furnizare a apei potabile, de tratare a apei uzate și de procesare și reciclare a deșeurilor precum și prin ecologizarea zonelor contaminate.

Dezvoltarea infrastructurii specifice de mediu va permite autorităţilor publice locale să se alinieze la reglementările naţionale şi europene din domeniul gospodăririi apelor și apelor uzate și din cel al colectării și depozitării deșeurilor, având ca finalizate:

- ✓ **creşterea calităţii vieţii locuitorilor datorită dezvoltării socio-economice a zonei şi accesului direct, pe de o parte, la un sistem integrat de apă, canalizare şi epurare ape uzate, iar, pe de altă parte, la un sistem integrare de colectare și depozitare controlată a deșeurilor;**
- ✓ **reducerea numărului de îmbolnăviri cauzate de factorul apă;**
- ✓ **reducerea gradului de poluare a mediului înconjurător;**
- ✓ **dezvoltarea economico-socială a zonei, atragerea de investiţii private şi stimularea dezvoltării durabile a comunităţilor locale;**

- ✓ **reducerea disparităţilor de dezvoltare dintre zona rurală şi cea urbană;**
- ✓ **creşterea gradului de accesibilitate la serviciile comunitare de utilităţi publice;**
- ✓ **implementarea obiectivelor şi priorităţilor identificate la nivel naţional și european în domeniul gospodăririi apelor și apelor uzate;**
- ✓ **implementarea obiectivelor şi priorităţilor identificate la nivel naţional și european în domeniul colectării și depozitării deșeurilor;**
- ✓ **creşterea gradului de conştientizare şi informare publică focalizată pe avantajele de mediu, economice şi sociale care decurg din respectarea reglementărilor naţionale şi europene din domeniul gospodăririi apelor și apelor uzate și din cel al colectării și depozitării deșeurilor.**
- ✓ **dezvoltarea spiritului antreprenorial în localitate prin reducerea costurilor cu utilităţile la înfiinţare (costurile de racordare la reţeaua centralizată de utilităţi vor fi incomparabil mai mici decât cele pentru înfiinţarea surselor proprii);**
- ✓ **creşterea veniturilor la bugetul local.**

B.3 OBIECTIVE

OBIECTIVUL GENERAL

Obiectivul general identificat în cadrul acestei direcții de dezvoltare este creşterea coeziunii economice şi sociale prin implementarea unor măsuri active în sectorul gospodăririi apei și apei uzate și în cel al colectării și depozitării deșeurilor, astfel încât să se asigure accesul tuturor locuitorilor comunei Tomșani, județul Vâlcea la

apă potabilă, să se realizeze tratarea apei uzate în sistem centralizat pe întregul teritoriu al localității, precum și colectarea și reciclarea controlată și selectivă a deșeurilor.

Investițiile în domeniul protecției mediului au ca obiectiv promovarea dezvoltării infrastructurii de mediu pentru asigurarea unei calități adecvate a vieții și îmbunătățirea standardelor de viață ale populației și a standardelor de mediu, precum și promovarea utilizării eficiente a resurselor, contribuind concomitent la îndeplinirea angajamentelor de aderare la UE cu privire la protecția mediului și reducerea decalajului între Statele Membre.

OBIECTIVE SPECIFICE

Pentru a reduce poluarea cauzată de producerea și depozitarea deșeurilor, consumul de resurse naturale neregenerabile și consumul de energie, obiectivele specfice identificate în cadrul acestei direcții de dezvoltare sunt:

1. Promovarea investițiilor în sectorul alimentării cu apă și al apelor uzate, inclusiv a sistemelor inteligente, pentru a îndeplini cerințele stabilite de directivele europene și a crește gradul de conectare la sistemele de alimentare cu apă și la sisteme de colectare și epurare a apelor uzate, prin realizarea/reabilitarea infrastructurii necesare.

2. Îmbunătățirea mediului prin regenerarea și decontaminarea zonelor contaminate și potențial contaminate în vederea atingerii unei stări corespunzătoare pentru folosința ulterioară a terenurilor și prin managementul adecvat al deșeurilor pentru asigurarea protecției resurselor naturale (sol, apă, aer etc.) și a sănătății umane.

3. Realizarea unor puncte de colectare selectivă a deșeurilor, în containere/pubele, personalizate pentru fiecare fracție: plastic/metal – galben; hârtie/carton – albastru; sticlă – verde; deșeuri reziduale – negru.

4. Înființarea unor stații de compost atât la nivelul localității, cât și la nivel de unități hoteliere (potrivit legislației, fiecare unitate hotelieră este obligată să dețină o stație de compost).

5. Înființarea unei stații de depozitare temporară a deșeurilor în comuna Tomșani, județul Vâlcea.

B.4. REFORME SPECIFICE DOMENIULUI PROTECȚIEI MEDIULUI

Scopul reformei este de a asigura o infrastructură specifică de mediu durabilă, inteligentă și ecologică pentru a facilita accesul populației la serviciile de alimentare cu apă și canalizare, precum și un mediu ambiant curat și sănătos destinat populației.

Cadrul legal și bugetar, procedura de racordare și obligativitatea realizării rețelelor de apă și canal pe întregul teritoriu al localității sunt instrumente necesare în realizarea investițiilor.

În acord cu obiectivele specifice menționate anterior au fost stabilite pentru domeniul mediu o serie de elemente de reformă dintre care amintim:

- ✓ **implementarea infrastructurii necesare de colectare și reciclare a deșeurilor în acord cu directivele Uniunii Europene**

- ✓ **crearea și aprobarea unor bugete multianuale, astfel încât să poată fi asigurată sustenabilitatea financiară a activităților curente și de investiții pe termen mediu și lung în domeniul protecției mediului;**
- ✓ **introducerea obligativității de realizare a infrastructurii/rețelelor de apă și canalizare cu elemente de inteligență artificială (contoare de apă inteligente, dotarea rețelelor de apă și canalizare cu sisteme de monitorizare inteligente etc.,) precum și consolidarea capacității instituționale a serviciului public de apă și canalizare pentru asigurarea serviciilor de mentenanță și întreținere a infrastructurii specifice;**
- ✓ **măsuri pentru prevenirea, combaterea și gestionarea riscului de deteriorare a stării de conservare a habitatelor și speciilor de faună de interes conservativ de pe teritoriul comunei Tomșani, județul Vâlcea**

C) ENERGIE ȘI TRANZIȚIE VERDE

C.1 ELEMENTE DE CONTEXT

România are o pondere ridicată de energie regenerabilă în mixul de producție de energie, ceea ce îi conferă flexibilitate, în condiții prietenoase cu mediul.

Realizarea obiectivelor domeniului de energie presupune o abordare echilibrată a dezvoltării sectorului energetic, atât din perspectiva reglementărilor naționale și europene, cât și din cea a cheltuielilor de investiții. Intervențiile selectate contribuie la realizarea țintelor naționale asumate la nivelul anului 2030 prin Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice (PNIESC) 2021-2030, care pot fi regăsite:

- ✓ **43,9% reducere a emisiilor aferente sectoarelor ETS față de nivelul anului 2005, respectiv cu 2% a emisiilor aferente sectoarelor non-ETS față de nivelul anului 2005;**
- ✓ **30,7% pondere a energiei din surse regenerabile în consumul final brut de energie.**

Un aspect important al dezvoltării sistemului de transport al energiei electrice și al gazelor naturale va fi asigurarea unei tranziții energetice juste bazate pe reducerea impactului social și economic al întregului proces.

Analiza rețelei electrice de transport a evidențiat un grad ridicat de uzură fizică și morală a echipamentelor, având impact negativ asupra siguranței aprovizionării cu energie a populației, asupra costurilor, asupra eficienței energetice și a mediului.

De asemenea, integrarea în SEN a unui volum important de centrale cu funcționare intermitentă necesită atingerea unui nivel optim de flexibilitate prin dotarea rețelelor electrice de transport și distribuție a energiei electrice cu elemente specifice asociate conceptului de rețea inteligentă (*Smart Grid*).

Astfel, investițiile pentru dezvoltarea rețelei electrice de transport (RET) reprezintă o necesitate, RET fiind componenta principală a unui sistem energetic puternic și capabil să răspundă rapid situațiilor de criză. Retehnologizarea/modernizarea echipamentelor, creșterea capacității de transport și investițiile în sistemele asociate RET vor asigura îndeplinirea cerințelor privind monitorizarea și controlul rețelei și a SEN prin măsurarea cantităților de energie

electrică, echilibrarea pieței de energie electrică și protecția infrastructurilor critice. Aceste investiții contribuie major și la atingerea unui grad de interconectare al sistemelor de transport a energiei electrice de 15% până în 2030, asumată prin PNIESC.

Introducerea sistemelor inteligente în sectorul energetic este o prioritate națională și un prim pas în digitalizarea infrastructurii.

Sistemele inteligente de măsurare și control propun un spectru larg de beneficii pe care le aduc consumatorilor finali și întregului sistem energetic prin creșterea eficienței energetice și integrarea surselor regenerabile de energie (SRE) în SEN.

Un al doilea element important al unui sistem energetic puternic este reprezentat de dezvoltarea de noi capacități de producere a energiei din surse regenerabile – hidro, solar, eolian.

În ceea ce privește analiza sistemului de transport și distribuție a gazelor naturale, în România, țara cu a doua mare producție de gaze naturale din UE, mai bine de jumătate din populație se încălzește în condiții primare, în general la sobe alimentate cu lemne, învechite și neperformante, care afectează sănătatea utilizatorilor și poluează mediul. Dincolo de problema costurilor ridicate pentru extinderea rețelei, a căror oportunitate trebuie analizată de la caz la caz, accesul la gaze naturale are beneficii majore: creșterea confortului și a sănătății celor nevoiți acum să utilizeze lemnul sau cărbunele, accesul la resurse cât mai diversificate, contribuind astfel la dezvoltare economică și la diminuarea sărăciei energetice.

Un sondaj la nivel național efectuat de INSCOP Research în 2019, la comanda Energy Policy Group (EPG) în cadrul programului *"România Eficientă"* sprijinit de compania OMV Petrom, arăta ca peste patru din zece respondenți se încălzesc iarna la sobă.

Alți 35,7% dețin propria centrală pe gaze naturale, 13,5% au ca sursă încălzirea centralizată și sub 2% folosesc un sistem electric de încălzire.

Ca distribuție geografică, cele mai mari procente (de peste 50% sau chiar 60% dintre acești respondenți) se înregistrează în regiunile Sud-Vest Oltenia (regiunea în care este localizată și comuna Tomșani), Sud Muntenia și Nord-Est.

Rezultatele sondajului sprijină datele unui alt studiu realizat de Centrul pentru Studiul Democrației (CSD) și sprijinit de Federația Patronală Petrol și Gaze, intitulat „Oportunitatea gazelor naturale în sectorul rezidențial din România".

Deși publicat în octombrie 2018, e foarte puțin probabil ca cifrele să se fi schimbat până acum. Astfel, studiul arată că în mediul rural (zona vizată de proiectul propus), „aproape 80% din locuitori se încălzesc cu masă lemnoasă, în sobe învechite și neperformante, cu grad scăzut de ardere și performanța energetică scăzută și generând emisii poluante în atmosferă cu efecte nocive asupra sănătății oamenilor și a mediului înconjurător".

Dincolo de aceste aspecte, se ridică și problema prețurilor la lemne, care sunt volatile și chiar prohibitive, în unele cazuri, mai ales după înăsprirea legislației privind exploatarea masei lemnoase.

Sondajul INSCOP menționat anterior mai arată că aproape șapte din zece utilizatori ai sobei pe lemne spun că aprovizionarea cu lemne pentru încălzire sau gătit este dificilă. Astfel, trei sferturi dintre cei care au sobă cu lemne ar schimba sistemul de încălzire, iar 60% dintre ei ar alege o centrală proprie pe gaze naturale. Sub 10% ar alege un sistem electric și sub 9%, încălzirea centralizată.

„În ceea ce privește încălzirea locuințelor, prețul net favorabil al gazelor naturale față de energia electrică îl face mult mai competitiv pe cel dintâi, chiar și în condițiile liberalizării complete a prețurilor pentru consumatorii finali”*, explică CSD.*

De altfel, un raport publicat de Comisia Europeană în luna octombrie 2020, intitulat „Study on energy prices, costs and their impact on industry and households” („Studiu despre prețurile energiei, costuri și impactul lor asupra industriei și consumatorilor casnici”), arată că cea mai mare pondere a facturii anuale la electricitate în venitul mediu din UE se înregistrează în Bulgaria (6,8%) și România (6,7%).

Chiar dacă facturile sunt printre cele mai mici din UE, și veniturile sunt printre cele mai mici, ceea ce explică această situație.

România s-a angajat, ca stat membru al Uniunii Europene, să realizeze tranziția energetică spre o economie curată prin reducerea emisiilor de CO2, prin eficientizarea consumului de energie și prin creșterea ponderii energiilor regenerabile în mixul energetic. Gazul natural, prin proprietățile sale, este combustibilul de ales în susținerea tranziției energetice.

În prezent, mixul de producere a energiei electrice din România depășește media UE în privința emisiilor de CO2 (data.worldbank.org) Intensitatea emisiilor de CO2 ale mixului de producţie a energiei electrice actual în România depăşeşte nivelul mediu UE, ceea ce conduce la necesitatea unor investiții susţinute în aprovizionarea cu energie cu tehnologii cu emisii reduse de CO2, viabile din punct de vedere economic, tehnologii cu înaltă eficiență care vor putea asigura în mod eficient, durabil şi consecvent consumatorilor finali un mix energetic cu emisii mai scăzute de dioxid de carbon.

În ceea ce privește cota de energie regenerabilă, Comisia Europeană a recomandat României să crească nivelul de ambiție pentru 2030, până la o pondere a energiei din surse regenerabile de cel puțin 34%.

În consecință, ponderea energiei din surse regenerabile a fost revizuită de la 27,9% la o cotă de 30,7%.

Modernizarea și optimizarea infrastructurii de transport și distribuție a combustibililor de tranziție reprezintă în același timp o necesitate și o prioritate în realizarea unei tranziții energetice coerente.

Rețelele de energie mai puternice, inteligente și interconectate, joacă un rol cheie în tranziția energetică, sprijinind, în același timp, securitatea aprovizionării, accesibilitatea și decarbonizarea pe termen lung.

C.2 VIZIUNEA STRATEGICĂ ÎN DOMENIUL ENERGIE ȘI TRANZIȚIE VERDE

Pentru perioada 2021-2027, comuna Tomșani, județul Vâlcea, își propune:

- ✓ **dezvoltarea sectorului energetic în condiții de sustenabilitate, creștere economică, accesibilitate și reziliență, creșterea accesului populației la energie, precum și operaționalizarea unui sistem energetic inteligent.**
- ✓ **dezvoltarea unei rețele inteligente de distribuție a gazelor naturale în vederea creșterii nivelului de flexibilitate, siguranță, eficiență în operare, precum și de integrare a activităților de transport, distribuție și consum final**

Gazul natural, prin flexibilitate, permite complementaritate cu resursele regenerabile. Cantitatea de energie electrică produsă de parcurile eoliene sau solare nu este întotdeauna suficientă pentru acoperirea consumului. Atunci când vântul nu bate sau soarele nu strălucește, sistemul electro-energetic are nevoie de surse flexibile de producere a energiei electrice pentru a acoperi rapid vârfurile de consum. Din acest punct de vedere tehnologiile pe bază de gaze naturale sunt cele mai indicate datorită timpului de pornire mic, puterii minime tehnice scăzută, vitezei de variație a sarcinii (încărcare/ descărcare) mare. Centralele electrice flexibile si eficiente pe gaz sunt un

partener ideal pentru energiile regenerabile al căror aport în sistem fluctuează, susținând tranziția către un sistem energetic fără emisii de CO2

Prin racordul la o rețea inteligentă de gaze naturale a populației comunei Tomșani, județul Vâlcea, se vor crea premisele necesare pentru:

- creșterea standardelor de viață și de locuit a populației prin asigurarea unor condiții îmbunătățite de încălzire a locuințelor sau de preparare a hranei față de condițiile de locuire existente în prezent în care încălzirea locuințelor sau cele de preparare a hranei se realizează pe bază de lemne cu impact asupra emiterii unor cantități sporite de noxe și poluanți în contradicție cu politicile de mediu la nivelul Uniunii Europene.

- asigurarea accesului populației la servicii îmbunătățite de încălzire a locuinței, asigurarea apei calde menajere dar și a serviciilor de preparare a hranei, iar pe de altă parte reducerea impactului negativ asupra mediului prin reducerea emisiilor de noxe în atmosferă ca urmare a utilizării combustibilului solid (lemnului) la încălzirea locuințelor.

- îmbunătățirea calității serviciilor publice prestate de alimentare cu energie termică sau de asigurare a apei calde menajere ori de utilizare a gazelor naturale în activitatea curentă cu impact direct asupra calității serviciilor publice prestate de către instituțiile publice dar și asupra reducerii emisiilor de noxe în atmosferă ca urmare a utilizării combustibilului solid.

Din punct de vedere instituțional, dezvoltarea unei rețele inteligente de distribuție a gazelor naturale va contribui la:

a) creșterea standardelor de viață și de locuit a consumatorilor casnici prin asigurarea unor servicii publice înaltă calitate;

b) asigurarea accesului la serviciul public de distribuție a gazelor naturale în mod transparent și nediscriminatoriu;

c) asigurarea unor servicii publice de calitate superioară pentru alimentarea cu energie termică destinate consumatorilor non-casnici;

d) asigurarea unor servicii publice de alimentare cu energie termică de calitate superioară pentru unitățile de învățământ, unitățile medicale precum și alte categorii de instituții publice.

e) punerea în aplicare, de către autoritatea publică locală, a principiului *"statul servește nevoile fiecărui cetățean, într-un mod echitabil, eficient și într-un mediu curat, în mod echilibrat și integrat"*

C.3 OBIECTIVE

OBIECTIVUL GENERAL

Obiectivul general identificat în cadrul acestei direcții de dezvoltare este scăderea impactului asupra mediului prin interconectarea comunei Tomșani, județul Vâlcea la Sistemul Național de Transport a gazelor naturale și prin creșterea accesibilității, securității și fiabilității sistemului energetic.

OBIECTIVE SPECIFICE

Obiectivele specfice identificate în cadrul acestei direcții de dezvoltare sunt:

1. Dezvoltarea unei rețele inteligente de distribuție a gazelor naturale în comuna Tomșani, județul Vâlcea, în vederea creșterii nivelului de flexibilitate, siguranță,

eficiență în operare, precum și de integrare a activităților de transport, distribuție și consum final.

2. Dezvoltarea rețelei electrice de transport pentru transportul energiei electrice prognozate a fi produsă, consumată și tranzitată și pentru a asigura parametrii tehnici necesari de furnizare a energiei electrice pentru consumatori și integrare a energiei din surse regenerabile de natură variabilă;

3. Creșterea flexibilității sistemului energetic prin digitalizarea segmentelor de transport, distribuție și consum și introducerea sistemelor de management inteligent al rețelelor;

4. Producerea de energie verde în acord cu reglementările UE prin dezvoltarea de noi capacități de producție din surse regenerabile, inclusiv rețele de transport și distribuție a energiei regenerabile;

5. Creșterea accesului consumatorilor la rețele inteligente de distribuție a combustibililor de tranziție prin dezvoltarea, modernizarea și optimizarea infrastructurii existente pentru a prelua noi purtători de energie și pentru a integra activitățile de transport, distribuție și consum final, dezvoltarea de tehnologii pentru sectorul IMM și pentru înființarea unor capacități noi de producție necesare pentru tranziția de la combustibili fosili.

C.4. REFORME SPECIFICE DOMENIULUI ENERGIE ȘI TRANZIȚIE VERDE

Obiectivul promovat prin intermediul reformelor în domeniul energiei este de a crea în comuna Tomșani, județul Vâlcea, un sistem energetic durabil, inteligent, rezilient și accesibil, precum și de a dezvolta o rețea inteligentă de distribuție a gazelor

naturale în vederea creșterii nivelului de flexibilitate, siguranță, eficiență în operare, precum și de integrare a activităților de transport, distribuție și consum final.

Crearea cadrului necesar în vederea realizării unei infrastructuri de energie inteligente și a unei rețele inteligente de distribuție a gazelor naturale, dar și pentru realizarea rețelelor de transport/distribuție combustibili de tranziție prin utilizarea fondurilor proprii sau prin atragerea unor surse de finanțare nerambursabile sunt parte din reformele domeniului.

Măsurile corelate privesc definirea consumatorului vulnerabil, respectiv a consumatorului de energie care nu dispune de capacitatea de plată pentru plata consumului de energie necesar încălzirii locuinței, iluminatului și apei calde menajere și măsuri pentru creșterea gradului de acces la serviciile de furnizare a energiei.

D) EFICIENȚĂ ENERGETICĂ ȘI TERMICĂ

D.1. ELEMENTE DE CONTEXT

Îmbunătăţirea eficienţei energetice a clădirilor instituțiilor publice și a clădirilor rezidențiale este unul dintre obiectivele strategice de dezvoltare durabilă a comunei Tomșani, județul Vâlcea, datorită contribuţiei majore pe care o are la economisirea resurselor energetice primare şi la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră.

Eficientizarea energetică va reduce nivelul de poluare și pierderile de energie, motiv pentru care comuna Tomșani, județul Vâlcea își propune să reducă consumul de

energie prin măsuri specifice de eficiență energetică cu 20-25% până în anul 2027 și cu 27-30% până în 2030, pentru a atinge obiectivul european.

Renovarea termică a clădirilor și modernizarea sistemelor de alimentare cu electrică sunt modalități economice de creștere a eficienței energetice. Segmentul clădirilor și al serviciilor reprezintă 40% din consumul total de energie din UE, iar în România 42%. Prin utilizarea panourilor solare și a energiei geotermale sau a pompelor de căldură se pot construi case cu consum „aproape zero" sau cu „bilanț energetic pozitiv".

Cererea de energie termică este concentrată în sectoarele industrial, rezidențial și al serviciilor publice. În sectorul rezidential și al clădirilor instituții publice, principalii factori ce influențează cererea sunt temperatura atmosferică și nivelul de confort termic al clădirilor. Un alt factor este reprezentat de standardele de termoizolare a clădirilor. Pe termen lung, încălzirea globală va aduce ierni mai blânde care, împreună cu investițiile în izolare termică, va reduce simțitor cererea de energie termică.

Pe de altă parte, creșterea nivelului de trai va duce la creșterea confortului termic al populației și a suprafeței construite, chiar în condițiile continuării declinului demografic.

Prețul scăzut reglementat al gazului natural și accesul nereglementat la masa lemnoasă pentru foc au menținut costurile cu încălzirea la niveluri ce nu justificau economic investiții în termoizolarea locuințelor. Pe măsură ce comercializarea masei lemnoase este mai bine reglementată, iar prețurile energiei sunt liberalizate, costurile

cu încălzirea vor cunoaște o creștere, încurajând investițiile în măsuri de reabilitare termică a locuințelor. O treime din locuințele României (aproape 2,5 mil) e încălzită cu gaz metan, cele mai multe folosind centrale/sobe pentru locuința individuală. Aproximativ 3,5 mil. locuințe folosesc combustibil solid – majoritatea lemne, dar și cărbune. În plus, aproximativ 1,25 mil. apartamente sunt racordate la sisteme de alimentare centralizată cu agent termic. Restul locuințelor e încălzit cu combustibili lichizi (păcură, motorină sau GPL) sau energie electrică. Peste jumătate dintre locuințe sunt încălzite parțial.

Reducerea poluării în mediul urban este o prioritate globală, revenind din ce în ce mai pregnant pe agenda publică în ceea ce privește reducerea emisiilor de dioxid de carbon și a altor emisii de gaze cu efect de seră. În acest context termoficarea a redevenit un subiect de interes acum când se caută soluții pentru orașele din ce în ce mai aglomerate. Astfel, termoficarea poate reprezenta cea mai sustenabilă și mai eficientă metodă de încălzire și răcire centralizată a locuințelor, atât din punct de vedere al costurilor, cât și în ceea ce privește posibilitatea integrării diferitelor surse de energie.

În comuna Tomșani, județul Vâlcea, avându-se în vedere condițiile climatice, cererea de energie pentru răcire ar putea fi realizată doar pe o perioadă de aproximativ 3 luni pe an. La nivelul clădirilor rezidențiale aproape tot necesarul de energie pentru răcire este asigurat prin intermediul aparatelor de aer condiționat tip split, alimentate cu energie electrică, montate individual de fiecare consumator. Acest lucru este în general valabil și la nivelul clădirilor nerezidențiale însă, în acest caz, se constată, pentru clădirile noi, asigurarea răcirii și prin instalații centralizate, de tip „chiller”.

Consumul de energie electrică la nivelul consumatorilor casnici și noncasnici pentru asigurarea necesarului de frig a cunoscut o creștere spectaculoasă, în special pe seama dezvoltării sistemelor de climatizare a locuințelor, pornind de la un nivel de climatizare la nivelul clădirilor aproape inexistent înainte de anul 1990 și ajungând în prezent la o dotare cu instalații de climatizare la circa 30% din fondul de locuințe.

D.2. VIZIUNEA STRATEGICĂ

Creșterea eficienței energetice a clădirilor instituțiilor publice și a clădirilor rezidențiale pentru a asigura un confort termic sporit, a reduce consumurile energetice și pierderile de energie, precum şi pentru ameliorarea aspectului urbanistic al comunei Tomșani, județul Vâlcea.

Modernizarea sistemelor de alimentare cu energie termică și electrică pentru a diminua consumurile energetice, pentru a asigura confortul termic al clădirilor instituțiilor publice și a clădirilor rezidențiale, dar și pentru a diminua pierderile de energie din rețeaua de transport/distribuție a energiei termice și a celei electrice.

D.3. OBIECTIVE

OBIECTIVUL GENERAL

Obiectivul general e reprezentat de creșterea eficienței energetice a clădirilor publice și a clădirilor rezidențiale, simultan cu îmbunătățirea sistemelor de producție și

distribuție a energiei termice și a sistemelor inteligente pentru promovarea și gestionarea energiei electrice, în scopul tranziției către surse de energie verde.

OBIECTIVE SPECIFICE

Având în vedere aportul energetic semnificativ al clădirilor publice și locuințelor, eficientizarea energetică a acestora este o prioritate. Astfel, obiectivele specifice acestui domeniu sunt:

- ✓ **reabilitarea termică a clădirilor instituțiilor publice pentru reducerea pierderilor de energie, îmbunătățirea confortului termic la clădirile instituțiilor publice și creșterea standardelor de calitate a serviciilor publice prestate populației;**
- ✓ **reabilitarea termică a locuințelor pentru reducerea pierderilor de energie, îmbunătățirea confortului termic și obținerea eficienței energetice pentru îmbunătățirea standardelor de locuit ale populației;**
- ✓ **realizarea unor rețele inteligente de transport/distribuție a energiei obținute din surse regenerabile, inclusiv asigurarea de surse de producere a acesteia;**
- ✓ **achiziționarea și instalarea sistemelor inteligente pentru promovarea și gestionarea energiei electrice;**
- ✓ **creșterea eficienței energetice a sistemelor de iluminat public.**

D.4. REFORME SPECIFICE DOMENIULUI

Scopul propus în domeniul eficienței energetice este acela de a îmbunătăți eficiența energetică a clădirilor publice și a clădirilor rezidențiale precum și a sistemelor de alimentare cu energie termică a populației.

În acest sens sunt propuse următoarele categorii de reforme:

- ✓ **îmbunătățirea izolației termice a anvelopelor clădirilor publice și a clădirilor rezidențiale (pereți exteriori, ferestre, tâmplărie, planșeu peste ultimul nivel, planșeu peste subsol), a șarpantelor și învelitoarelor, inclusiv măsuri de consolidare a clădirilor;**
- ✓ **introducerea, reabilitarea și modernizarea, după caz, a instalațiilor pentru prepararea, distribuția și utilizarea agentului termic pentru încălzire și a apei calde menajere, a sistemelor de ventilare și climatizare, a sistemelor de ventilare mecanică cu recuperarea căldurii, inclusiv sisteme de răcire pasivă, precum și achiziționarea și instalarea echipamentelor aferente și racordarea la sistemele de încălzire centralizată, după caz;**
- ✓ **implementarea sistemelor de management energetic având ca scop îmbunătățirea eficienței energetice și monitorizarea consumurilor de energie (ex. achiziționarea, instalarea, întreținerea și exploatarea sistemelor inteligente pentru gestionarea și monitorizarea oricărui tip de energie pentru asigurarea condiţiilor de confort interior);**
- ✓ **înlocuirea corpurilor de iluminat fluorescent și incandescent cu corpuri de iluminat cu eficiență energetică ridicată și durată mare de viață, cu respectarea normelor şi reglementărilor tehnice.**

- ✓ **înlocuirea lămpilor cu un consum ridicat de energie electrică cu iluminat prin utilizarea unor lămpi cu eficiență energetică ridicată, durată mare de viață și asigurarea confortului corespunzător (ex. LED), inclusiv prin reabilitarea instalațiilor electrice – stâlpi, rețele, etc.;**
- ✓ **achiziționarea/instalarea de sisteme de telegestiune a iluminatului public;**
- ✓ **crearea/ extinderea/ reîntregirea sistemului de iluminat public;**
- ✓ **utilizarea surselor regenerabile de energie.**

E) VALORIFICAREA PATRIMONIULUI LOCAL, NATURAL ȘI CULTURAL

E.1. ELEMENTE DE CONTEXT

Patrimoniul local, natural și cultural reprezintă al patrulea pilon al dezvoltării durabile, alături de sectorul economiei, sectorul social și cel de mediu.

Acest al patrulea pilon al dezvoltării durabile reafirmă importanța identității și a specificității locale și regionale, care implică nevoia de protejare a patrimoniului local, natural și cultural și de conștientizare a valorii acestuia de către comunitate.

Contribuția culturii și patrimoniului local, natural și cultural la dezvoltare durabilă, reprezintă elemente definitorii pentru vitalitatea teritorială, prin punerea în valoare a elementelor de identitate locală, protejarea acestuia reprezentând unul dintre deziderateleși recomandările convențiilor de la nivel internațional, precum și al documentelor strategice de la nivel european. Pentru aceasta este nevoie de parteneriate eficiente între instituțiile responsabile, precum și între sectorul public și

cel privat (profit și non-profit), ca formă de asumare comună a importanței sale pentru identitatea națională/locală și coeziunea socială.

Acțiunile UE în domeniul culturii sunt reglementate de articolul 167 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, care stabilește principiile și cadrul actual privind politicile în domeniul culturii. Agenda Europeană pentru cultură (2007) menţionează în prim plan diversitatea culturală și dialogul intercultural, promovarea culturii ca un catalizator al creativității și cultura ca element vital în cadrul relațiilor international.

Agenda teritorială a Uniunii Europene 2020 menţionează, printre provocările şi potențialele dezvoltării teritoriale, „pierderea biodiversității; patrimoniul natural, peisagistic şi cultural vulnerabil", atragând atenția asupra priorităţilor vizând „gestionarea și conectarea valorilor ecologice, peisagistice şi culturale ale regiunilor". Articolul 38 precizează că valoarea ridicată a peisajelo rurbane şi rurale europene trebuie protejată şi sporită din punct de vedere calitativ, ca atuuri pentru dezvoltare, în legătură cu posibilitatea creării de „locuri de muncă ecologice", cu diversificarea funcţiilor recreative, cu procesul de consolidare a identităţii locale şi regionale.

În România, patrimoniul local, natural și cultural este recunoscut la nivel național ca fiind, alături de creația contemporană, principalul domeniu de interes al acțiunilor și politicilor naționale. De asemenea, din ce în ce mai multe autorități locale recunosc cultura drept un element esențial al dezvoltării și realizează investiții în infrastructura culturală și în serviciile culturale și creative de natură să activeze acest potențial, cu sprijin de la bugetul de stat sau din fonduri europene. Acesta este însă un fenomen relativ recent, până la începutul anilor 2000 interesul autorităților locale fiind prea

puțin centrat pe domeniul culturii, cu unele excepții notabile. Acest fapt, alături de efectele negative pe care le are, este remarcat de autorii Studiului 21 – „Infrastructuri culturale", elaborat în anul 2014 în vederea fundamentarii SDTR. Aceștia observau faptul că există o discrepanță importantă în domeniul cultural între zonele urbane și cele rurale, pe care o explicau prin „absenţa politicilor publice de educare şi culturalizare a populaţiei din mediul rural, care a condus la apariţia disparităţilor rural-urbane în domeniul cultural, constând în absenţa aproape totală a ofertei culturale din mediul rural, ceea ce a condus treptat şi la degradarea localurilor infrastructurilor culturale". Existenţa unor centre culturale dezvoltate numai în câteva oraşe mari ale ţării, interesul scăzut pentru restul teritoriilor şi pierderea tradiţiilor au creat dezechilibre culturale care adâncesc problemele sociale şi economice dintre mediul urban şi rural. Aceste aspecte se reflectă și în slaba accesibilitate la studii universitare a tinerilor ce provin din mediul rural și în creșterea segregării sociale.

Din punct de vedere al angajamentelor statului român pe plan european şi mondial , menționăm că România a aderat, de-a lungul timpului, la convenţii importante care reglementează protejarea și promovarea patrimoniul local, natural și cultural, dintre care amintim:

- ✓ **Convenţia privind diversitatea biologică, adoptată de Conferinţa Naţiunilor Unite pentru Mediu şi Dezvoltare, elaborată sub egida Programului Naţiunilor Unite pentru Mediul Înconjurător şi semnată la Rio de Janeiro la 5 iunie 1992, ratificată de România prin Legea nr. 58/1994;**
- ✓ **Convenţia privind protecţia patrimoniului mondial, cultural şi natural, adoptată de Conferinţa generală a Organizaţiei Naţiunilor Unite pentru**

Educaţie, Ştiinţă şi Cultură la 16 noiembrie 1972, adoptată în România în 1990, prin Decretul Preşedintelui CPUN nr. 187/1990.

- ✓ **Convenţia culturală europeană (Legea 77/1991)**
- ✓ **Convenţia UNIDROIT privind bunurile furate sau exportate ilegal, Roma, 1995 (Legea nr. 149/1997)**
- ✓ **Convenţia europeană pentru protecţia patrimoniului arheologic, adoptată la La Valetta la 16 ianuarie 1992 (Legeanr.150/1997)**
- ✓ **Convenţia europeană a peisajului, Florenţa, 20 octombrie 2000 (Legea nr. 451/2002)**
- ✓ **Convenţia pentru salvgardarea patrimoniului cultural imaterial, Paris, 2003 (Legea nr. 410/2005)**

Din punctul de vedere al planificării sectoriale, fără a mai cita documentele cu acoperire tematică generală elaborate la nivel national/ regional, menţionăm:

- ✓ **Strategia naţională şi planul de acţiune pentru conservarea biodiversităţii 2010-2020;**
- ✓ **Strategia Naţională pentru Dezvoltare Durabilă a României - Orizonturi 2013-2020-2030;**
- ✓ **Strategia sectorială în domeniul culturii şi patrimoniului naţional pentru perioada 2014-2020;**
- ✓ **Strategia integrată de dezvoltare durabilă a județului Vâlcea pentru perioada 215-2022.**

Din punctul de vedere al planificării strategice, Studiul 21 – „Infrastructuri culturale" remarca faptul că „diminuarea potenţialului cultural şi neimplicarea culturii

în politicile de dezvoltare scad şansele consolidării educaţiei cetăţenilor, îmbunătăţirii coeziunii sociale, a protejării şi valorificării patrimoniului cultural şi a dezvoltării economiei locale (turism, industrii creative şi culturale).” De altel, în cadrul SDTR, cultura și patrimoniul național sunt integrate proceselor de dezvoltare teritorială, atât la nivel urban, cât și la nivel rural. Astfel, se au în vedere o serie de investiții integrate în acord cu specializarea teritorială, respectiv Reabilitarea patrimoniului urban construit și punerea în valoare a identității arhitecturale și Valorificarea potențialului teritorial local al zonelor rurale, prin dezvoltarea infrastructurii turistice și de agrement și includerea acestora în circuitele turistice. Se remarcă, așadar, o corelare a intervențiilor din sfera culturii și a patrimoniului cultural, importante mai ales din perspectiva recunoașterii importanței conservării identității naționale și a întăririi legăturilor identitare, cu obținerea unei mai mari atractivități a spațiilor urbane și rurale.

Strategia naţională şi Planul de acţiune pentru conservarea biodiversităţii 2014-2020 identifică o serie de zone problematice în ceea ce privește arhitectura, amenajarea teritoriului, urbanismul şi peisajul cultural și natural, printre care lipsa unei coerențe la nivelul politicilor publice, carențe legislative și un cadru instituțional deficitar. O lipsă a corelării prevederilor Convenţiei Europene a Peisajului, ratificată prin Legea nr. 451/2002, cu realizarea şi evaluarea proiectelor de amenajare a teritoriului şi de dezvoltare a infrastructurii (transport, energetic, producţie) este de asemenea semnalată ca o carență pentru atingerea unei planificări urbane durabile și a unui management integrat al amenajării teritoriului. De altfel, Studiul 12 – „Protecția patrimoniului cultural, natural și a peisajului”, elaborat în anul 2014 în vederea fundamentării SDTR, menționează că, deși încă din anul 2008 actualul Minister al Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației a elaborat Metodologia de identificare și

de evaluare a peisajului, aceasta nu a fost promovată printr-un act normativ. Totuși, după cum indică același studiu, documentațiile referitoare la peisaj au fost incluse în cadrul documentațiilor de urbanism și de amenajare a teritoriului, prin voința unor beneficiari și, mai ales, a unui grup restrâns de specialiști. Astfel, studiul recunoaște ca prioritară elaborarea unui cadrului legislativ unitar privind sistemul de protecție a patrimoniului natural, construit și a peisajului. În acest sens, Codul Patrimoniului Cultural va include un titlu distinct privind Peisajul și Zonele Protejate, care va urmări elaborarea unor instrumente de protecție integrate din punct de vedere al peisajelor culturale și al celor naturale precum și de integrare a acestora în planurile de dezvoltare teritorială a României. Un alt document programatic la nivel național, Orientările strategice naționale pentru dezvoltarea durabilă a zonei montane defavorizate 2014-2020, remarcă cu referire la mediul rural tendința de modernizare a satelor. Pe de o parte, aceasta a generat transformări necesare în ceea ce privește confortul vieții la sat, precum modernizarea locuințelor sau sistemul de epurare/canalizare, însă, pe de altă parte, a condus la preluarea unor valori străine nu numai de specificul unei zone anume, ci chiar de specificul românesc (de exemplu, tipologia și stilul arhitectonic al noilor construcții sau materialele utilizate pentru înlocuirea/modernizarea elementelor de tâmplărie). În egală măsură, sunt identificate o serie de aspecte negative care afectează cu precădere mediul rural: tendința de migrație a populației, lipsa fondurilor pentru restaurarea monumentelor istorice și reabilitarea infrastructurii aferente, lipsa piețelor de desfacere pentru produsele artizanale meșteșugărești, precum și lipsa de interes a tinerilor în ceea ce privește meșteșugurile și metodele tradiționale în diverse arii de activitate.

În comuna Tomșani, județul Vâlcea, transformările din ultimii ani, generate de reaşezarea populaţiei în teritoriu, de extindere generalizată a arealelor locuite în defavoarea celor naturale au avut efecte grave asupra patrimoniului natural, cultural şi peisajului.

Comuna Tomșani, judeţul Vâlcea, ca de altfel majoritatea localităţilor rurale ale României, se confruntă cu o calitate scăzută a vieţii culturale, generată de inexistența unei infrastructuri adecvate și adaptate în acest sens.

Pentru a spori atractivitatea zonei si a atrage noi investitori, autotăritățile publice locale intenționează demararea unor investiții ample, astfel incat comuna Tomșani sa devina una din zonele rurale dezvoltate din punct de vedere cultural, economic si social din judetul Valcea, prin mai buna valorificare a resurselor culturale, locale si naturale, revigorarea traditiilor, crearea/ reabilitarea/ modernizarea infrastructurii culturale/ naturale/ sociale, punerea in valoare a pozitionarii geografice, in deplin respect fata de mediul inconjurator.

Sunt necesare investiții în modernizarea infrastructurii şi în dotarea corespunzătoare a instituţiilor de cultură, pentru ca acestea să poată răspunde exigenţelor şi tendinţelor de consum cultural contemporane, în raport cu practicile actuale de producţie culturală, formare profesională, conservare, restaurare, arhivare, inclusiv din punct de vedere logistic. Se au în vedere, în principal, investiții în infrastructura culturală, astfel încât să se asigure o diversificare a spațiilor pentru manifestarea ofertei culturale, prin promovarea unei abordări policentrice sau prin

direcţionarea predilectă către zonele care au o ofertă culturală relativ limitată şi către noile zone imobiliare şi rezidenţiale care se vor dezvolta în localitate, respectând prinicipiul accesibilității pentru persoanele cu dizabilități. De asemenea, se va urmări ca noile investiții să fie potențate de programarea unor acțiuni culturale realizate în parteneriat între autoritatea locală și operatori culturali publici sau privați.

E.2. VIZIUNE STRATEGICĂ

În condițiile în care patrimoniul local, natural și cultural reprezintă piatra de temelie a identității locale, dezvoltarea pe această direcție a comunei Tomșani, în perioada 2021-2027 se impune ca o necesitate. Se va urmări cu prioritate:

- ✓ **conservarea și protejarea patrimoniul local, natural și cultural, precum și consolidarea identității sociale ca factori esențiali pentru durabilitate;**
- ✓ **conservarea valorilor comunitare și sustenabilitatea cunoștințelor tradiționale și specifice pentru generațiile viitoare;**
- ✓ **orientarea patrimoniul local, natural și cult către comunitate cu un rol esențial în combaterea sărăciei și a excluziunii sociale, având în vedere că reprezintă o sursă de dezvoltare economică și de coeziune socială;**
- ✓ **întegrarea patrimoniul local, natural și cult în programele școlare pentru a conserva și promova identitatea locală;**
- ✓ **punerea în valoare a patrimoniul cultural immaterial pentru a încuraja dezvoltarea locală și regional - prin concentrarea asupra elementelor specifice și unice se atrage atenția asupra lucrurilor de care comunitatea locală poate fi mândră;**

- ✓ **dezvoltarea unui spirit de identitate prin sensibilizarea cu privire la valorile de patrimoniu, stimularea unui sentiment de apartenență, conectarea la conceptele planificării spațiilor publice și aprecierea acestor valori. Aceasta poate contribui la dezvoltarea parteneriatului social și a structurilor de parteneriat public-privat, în timp ce eforturile de păstrare a patrimoniului cultural pot contribui la crearea de locuri de muncă și pot încuraja economia socială. În acest sens, se consideră important schimbul de bune practici din alte țări în materie de inventariere și protecție a patrimoniului local, natural și cultural în ansamblu;**
- ✓ **ca politica de dezvoltare durabilă a patrimoniului local, natural și cultural să fie benefică pe termen scurt, mediu și lung pentru îmbunătățirea situației economice și a calității vieții. Patrimoniul local, natural și cultural poate fi un motor pentru planificarea incluzivă a dezvoltării locale și pentru dezvoltarea industriilor creative; el contribuie la creșterea economică prin sporirea accesului la bunurile locale, natural și culturale. Un element important al competitivității poate consta în deschiderea față de soluții inovatoare de păstrare a patrimoniului local, natural și cultural, puse în aplicare și prin intermediul unor parteneriate public-privat;**
- ✓ **promovarea turismului cultural. Patrimoniul cultural reprezintă un puternic factor de dezvoltare locală și regională, favorabil incluziunii pentru întreaga populație, care creează importante bunuri materiale prin promovarea turismului cultural durabil, responsabil și de calitate, a cărui dezvoltare depinde de patrimoniul material și imaterial al colectivității;**

- ✓ **digitalizarea patrimoniului local, natural și cultural și a monumentelor istorice, în accesibilitatea online a acestora și în conservarea pentru generațiile viitoare. Atunci când se redefinește abordarea generală și rolul patrimoniului local, natural și cultural, trebuie luate măsurile ce se impun pentru a atinge un public larg și a exploata beneficiile noilor tehnologii, recurgând la noi instrumente de comunicare, facilitând crearea de comunități și intensificând schimbul de cunoștințe, activitățile culturale, educaționale și de cercetare. Digitalizarea și noile tehnologii oferă oportunități de inovare pentru îmbunătățirea competitivității; industriile creative și inovatoare și materialul cultural digitalizat care le stă la dispoziție se consolidează reciproc;**
- ✓ **protejarea și exploatarea valorii intrinseci a patrimoniului local, natural și cultural în mod durabil și dezvoltarea cooperării, de preferință într-un mod sistematic, între autoritățile locale și regionale și organismele responsabile pentru educație, cultură și patrimoniu pentru a putea servi obiectivului de informare a publicului într-o formă ușor de înțeles. Cooperarea creează contacte interpersonale, consolidează încrederea și reprezintă o garanție pentru găsirea unor soluții comune la provocări comune;**
- ✓ **punerea în practică a proiectelor de cooperare tematică în domeniul patrimoniului local, natural și cultural prin implicarea activă a tuturor actorilor relevanți în procesul decizional, promovând o guvernanță participativă eficientă.**

Toate aceste măsuri vor contribui la transformarea comunei Tomșani într-o localitate modernă care conciliază activitățile economice cu cele de agrement,

dezvoltarea rurală cu dezvoltarea economică, păstrând identitatea locală și utilizând-o în beneficiul dezvoltării, ținând cont de stilul de viață al locuitorilor, oferind o mai bună calitate a vieții și o capacitate de adaptare crescută la situațiile de urgență.

E.3. OBIECTIVE

OBIECTIVUL GENERAL

Obiectivul general îl reprezintă valorificarea resurselor locale, naturale și culturale ale comunei Tomșani, județul Vâlcea – elemente de identitate locală și regională, precum și concilierea dezvoltării rurale cu dezvoltarea economică, pentru o dezvoltare teritorială durabilă și o calitate ridicată a vieții.

OBIECTIVE SPECIFICE

1. Susținerea dezvoltării durabile a comunei Tomșani, județul Vâlcea prin valorificarea patrimoniului local, natural și cultural

2. Valorificarea patrimoniului local, natural și cultural existent la nivelul comunei Tomșani, județul Vâlcea, prin măsuri de creștere a accesibilității, reabilitare și informare, pentru dezvoltare teritorială durabilă verde și calitate ridicată a vieții.

E.4. REFORME SPECIFICE DOMENIULUI

Scopul reformelor la nivelul autorităților publice locale este de a valorifica resursele de patrimoniu local, natural și cultural pentru a promova conceptul de dezvoltare rurală sustenabilă și inteligentă a comunei Tomșani, județul Vâlcea în acord

cu dezvoltarea economică cu impact direct asupra standardelor de locuit, calității vieții și îmbunătățirea condițiilor de conviețuire socială.

În acest sens sunt propuse următoarele elemente de reformă:

1. Consolidarea capacității de implementare a proiectelor de investiții cu finanțare din fonduri externe nerambursabile sau de la bugetul de stat, inclusive, după caz, prin promovarea parteneriatelor între autoritățile publice locale și operatorii economici;

2. Valorificarea patrimoniului local, natural și cultural pentru creșterea gradului de atractivitate a comunei Tomșani, județul Vâlcea și pentru îmbunătățirea standardelor de locuit la nivelul populației, precum și valorificarea potențialului de creștere economică a comunei Tomșani, județul Vâlcea cu impact asupra ameliorării situației economice a acesteia în situații de criză;

3. Promovarea unei abordări integrate a intervențiilor pentru dezvoltare teritorială, cu evidențierea rolului culturii. Existența unei oferte artistice accesibile cetățenilor, aprecierea și punerea în valoare a patrimoniului sunt indicatori ai vitalității culturale și trebuie integrate în planificările teritoriale pentru creșterea calității vieții și ca resurse pentru antreprenoriat creativ în mediul urban și rural. Vor fi promovate proiectele și programele operatorilor culturali publici și privați care urmăresc, în principal: conectarea regională a programelor și proiectelor de intervenție culturală; reabilitarea patrimoniului din mediul rural și activarea sa prin proiecte culturale dedicate; implicarea comunităţilor locale (inclusiv prin acţiuni derulate în regim de voluntariat) în cadrul unor programe locale de protejare a patrimoniului cultural construit şi a celui natural-peisagistic; promovarea expresiilor culturale specifice culturii rurale, inclusiv prin formate adaptate pentru persoanele cu dizabilități; dezvoltarea şi

organizarea comunitară, inclusiv prin implicarea școlilor și a ONG-urilor, pentru identificarea resurselor culturale la nivel local şi regional.

4. Susținerea unei dezvoltări durabile prin turism cultural. Turismul cultural generează valoare economică și poate reprezenta o soluție de dezvoltare pentru unele comunități. De asemenea, accesul public la obiectivele de patrimoniu cultural aflat în proprietate privată este o formă de recunoaștere a valorii culturale, cu valențe economice și sociale importante la nivelul comunității. Promovarea și conectarea la itinerariile culturale tematice locale și regionale activează infrastructura de turism și oferta culturală. Vor fi promovate proiectele și programele operatorilor culturali publici și privați care urmăresc, în principal: realizarea, modernizarea și exploatarea de reţele și trasee cultural-turistice care promovează elementele de patrimoniu local, natural și cultural și conectarea acestora, după caz, cu unele monumente de categoria A sau B din localitate și din vecinătate sau cu cele care au relevanță în contextul cultural respectiv; conectarea de itinerarii culturale tematice cu trasee similare la nivel local/regional/nețional/european/internațional; includerea monumentelor istorice și a peisajelor cultural-naturale în traseele realizate de operatorii de turism; promovarea cunoașterii identității și a patrimoniului cultural local și regional, material și imaterial prin campanii și evenimente dedicate; dezvoltarea de servicii și infrastructură de informare despre oferta culturală locală și regională și valorile de patrimoniu care se pot constitui în repere turistice, inclusiv a traseelor culturale accesibile persoanelor cu dizabilități; itinerarea unor expoziții care să pună în valoare patrimoniul local, natural și cultural mobil, inclusiv cu participarea deținătorilor privați.

5. Dezvoltarea infrastructurii de servicii și a ofertei culturale pentru producție și consum culturale de proximitate. Vor fi promovate proiectele și programele

operatorilor culturali publici și privați care urmăresc, în principal: încurajarea accesului tinerilor la spaţii (convenţionale şi neconvenţionale) în care să-şi poată exprima potenţialul creativ şi inovativ; constituirea şi dezvoltarea unor hub-uri și a unor clustere creativ-inovative locale, luând în considerare din start nevoia dotărilor TIC necesare și principiul accesibilității pentru persoanele cu dizabilități și posibilitatea utilizării dispozitivelor și tehnologiilor asistive; diversificarea şi sporirea calităţii ofertei culturale adresate comunităţilor locale, realizată cu sprijinul unor operatori culturali de proximitate; diversificarea ofertei de activități culturale din așezămintele culturale și din biblioteci, pentru a răspunde nevoilor actuale și a celor care pot fi anticipate pentru comunitățile locale, inclusiv prin incurajarea persoanelor cu dizabilități de a-și valorifica potențialul creator, artistic și intelectual; încurajarea tinerilor din mediul rural de a descoperi, păstra şi colecţiona într-o manieră competentă (cu posibilitatea de a solicita asistenţă de specialitate) patrimoniul etnografic, ca formă distinctă a identităţii spirituale la nivel local/regional.

F) SĂNĂTATE ȘI PROTECȚIE SOCIALĂ

F.1. ELEMENTE DE CONTEXT

Recomandările specifice de țară aferente anilor 2019-2020 evidențiază problemele structurale legate de eficacitatea, accesibilitatea și reziliența sistemelor de sănătate, probleme evidențiate și de criza provocată de pandemia de COVID-19. Aceste lucruri pot accentua inegalitățile în ceea ce privește accesul, în special pentru grupurile defavorizate.

Recomandările specifice de țară evidențiază faptul că problemele sunt legate de finanțarea insuficientă acordată investițiilor în domeniul sănătății, de coordonarea și integrarea limitată a îngrijirilor, de asistența medicală primară deficitară, de obstacolele persistente în calea accesului la asistență medicală și de faptul că nu sunt satisfăcute toate nevoile de asistență medicală, în special ale persoanelor celor mai vulnerabile.

În România, cheltuielile cu asistența medicală sunt în continuare foarte scăzute. În 2017, s-au cheltuit pentru asistența medicală aproximativ 5,2% din PIB-ul României, în comparație cu 9,8% în UE, în pofida faptului că cheltuielile cu asistența medicală ca procent din totalul cheltuielilor publice au crescut în mod constant în anii precedenți. Dotarea cu echipamente terapeutice și de diagnosticare esențiale, cum ar fi scanerele medicale și instalațiile de radioterapie, sunt printre cele mai deficitare din UE.

Deja înainte de criza provocată de virusul SARS-Cov 2, cazurile de nevoi medicale nesatisfăcute erau în creștere, este foarte probabil ca accesul la asistența medicală să se fi deteriorat între timp. Pandemia a evidențiat și mai mult disparitățile regionale și problema accesului la servicii medicale.

În prezent, reţeaua de servicii de asistenţă medicală primară din România nu reuşeşte să furnizeze eficient servicii medicale populaţiei. Continuă să existe inechităţi rural-urban în accesul la servicii de sănătate şi în rândul unor grupuri populaţionale vulnerabile. Serviciile de bază la nivelul comunităţilor nu sunt dezvoltate, procesul de descentralizare fiind în egală măsură o oportunitate, dar şi un risc în acelaşi timp.

Asistenţa medicală primară, prin transformarea medicilor de medicină generală în medici de familie nu şi-a atins scopul propus în acoperirea cu servicii de sănătate de bază în special în mediul rural, în parte din cauza reglementărilor insuficiente şi în permanentă schimbare, a infrastructurii deficitare şi a finanţării limitate care au redus motivaţia absolvenţilor universităţilor de medicină de a opta pentru aceasta specialitate şi de a o practica mai ales în mediul rural, dar şi datorită lipsei unor politici publice care să condiţioneze sau să stimuleze medicii de familie existenţi să desfăşoare o activitate pro-activă în familii şi comunităţi, focalizată pe prevenţie primară, secundară şi terţiară.

În acest context, în comuna Tomșani, județul Vâlcea, dezvoltarea serviciilor de sănătate la nivel comunitar constituie alternativa cost-eficace de asigurare a accesului populaţiei, în special a categoriilor de populație vulnerabile, inclusiv populaţiei de etnie rromă, la servicii de asistenţă medicală de bază, precum şi o condiţie necesară pentru restructurarea serviciilor specializate.

Se impune dezvoltarea de sisteme de prevenire și tratare moderne, performante, accesibile tuturor categoriilor de persoane afectate, precum şi a unui sistem eficient de servicii medicale, care să contribuie la:

- **atingerea obiectivului general strategic al comunei şi anume la creşterea calităţii vieţii în mediul rural;**
- **îmbunătățirea calității serviciilor de asistență medicală;**
- **creşterea gradului de acces a populaţiei rurale la serviciile medicale primare;**

- **educarea populației cu privire la accesarea serviciilor de sănătate la o perioadă regulată de timp pentru prevenirea situațiilor de urgență, prin susținerea și promovarea modului de viață sănătos.**

Totodată, se impune cu prioritate crearea unei infrastructuri destinata oferirii unor servicii de asistența medicala comunitara (absolut necesare populației), furnizate integrat cu cele sociale si educaționale.

Aceasta, în contextul în care mai multe categorii ale populației se confrunta cu diverse forme de excluziune sociala sau sunt expuse unui risc ridicat de excluziune din motive care uneori, dar nu întotdeauna, sunt asociate cu sărăcia. Cum grupurile vulnerabile întâmpina probleme specifice pentru care politicile generale nu pot oferi o soluție viabila, acestea au adesea nevoie de servicii integrate si adaptate, menite sa le sporeasca participarea sociala sau economica. Identificarea si raspunsul adecvat la nevoile specifice ale categoriilor sarace si vulnerabile sunt esențiale pentru elaborarea si implementarea unor politici de incluziune sociala eficiente.

Diferite servicii sociale legate de educație, ocupare a forței de munca, îngrijire a sanatații, asistența sociala, locuire si alte servicii publice ar trebui, în combinație cu beneficiile sociale, sa ajute familiile sarace sa-si gestioneze mai eficient viețile si sa ofere o îngrijire adecvata copiilor lor. În prezent, familiile aflate în saracie extrema se confrunta cu multe obstacole atunci când încearca sa acceseze aceste servicii.

În primul rând, adesea nu stiu ca aceste servicii exista, dar chiar si atunci când dispun de aceasta informație, nu pot utiliza aceste servicii din cauza discriminarii sau

pentru ca sunt insuficiente, complicat sau costisitor de accesat. De aceea, la nivel instituțional, este vitala integrarea diferitelor servicii prin coordonarea reala între instituțiile implicate, atât pe orizontala, cât si pe verticala. În acelasi timp, la nivelul populației extrem de sarace, în special din zonele marginalizate, sunt absolut necesare programe de mediere sau facilitare sociala pentru a ajuta aceste familii sa acceseze beneficii si servicii sociale. Integrarea completa a serviciilor presupune abandonarea abordarii fragmentare prin care fiecare instituție lucreaza numai în cadrul propriului domeniu specific de responsabilitate si adoptarea echipelor inter-instituționale, la nivelurile național, regional si local.

Tuturor categoriilor vulnerabile, indiferent de dimensiunea lor, trebuie sa li se ofere sanse egale de a-si atinge potențialul si de a juca un rol activ în societate. În România, se estimează că în categoria persoanelor vulnerabile sunt inlcuse: un numar estimat de 1,85 milioane de rromi, aproximativ 1,4 milioane de copii saraci (cu vârste cuprinse între 0 si 17 ani), peste 725.000 de persoane cu vârsta peste 80 de ani, 687.000 de copii si adulți cu dizabilitați care traiesc în familie si alți 16.800 care traiesc în instituții, peste 62.000 de copii cuprinsi în sistemul de protecție speciala (fie în centre de plasament, fie în servicii de tip familial) si aproximativ 1.500 de copii abandonați în unitațile medicale.

F.2. VIZIUNEA STRATEGICĂ

În perioada 2021-2027, în cadrul acestei direcții de dezvoltare se va urmări, cu precădere:

1. realizarea unei infrastructuri sanitare publice adaptate nevoilor și provocărilor actuale, în acord cu standardele europene și cu condițiile igienico-sanitare naționale în vigoare, pentru a crește accesul pacienților la servicii medicale de calitate, eficiente și eficace, precum și la servicii medicale complexe de diagnostic și tratament

2. o abordare integrata a furnizarii serviciilor medicale cu cele educaționale si sociale, astfel încât sa se asigure accesul facil al persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile din comuna Tomșani, județul Vâlcea la astfel de servicii.

3. oferirea de șanse egale tuturor categoriilor vulnerabile, indiferent de dimensiunea lor, pentru a-si atinge potențialul si de a juca un rol activ în societate

4. consolidarea si îmbunatațirea serviciilor sociale la nivel comunitar, dezvoltarea echipelor comunitare de intervenție integrata pentru furnizarea serviciilor sociale de educație, ocupare, sanatate si programe de intermediere sociala si facilitare la nivel comunitar, în special în zonele sarace si marginalizate, rurale si urbane, roma si nonroma

5. sporirea accesului unor grupuri vulnerabile la servicii sociale (cum ar fi copiii lipsiți de îngrijire parentala sau abuzați, persoane vârstnice singure si/sau dependente, persoane cu dizabilitați, persoane care sufera de adicții si boli cronice, persoane cu boli rare sau victime ale unui abuz si persoanele fara adapost);

6. dezvoltarea mai multor tipuri specifice de servicii medicale și sociale (cum ar fi intervenția rapida, îngrijirea pe termen lung, îngrijirea ambulatorie si la domiciliu, locuințe sociale, o gama ampla de servicii de susținere a incluziunii/ participarii, servicii integrate, echipe mobile multidisciplinare si altele).

F.3. OBIECTIVE

OBIECTIVUL GENERAL

Obiectivul general îl reprezintă îmbunătățirea rezilienței sistemului public de sănătate și protecție socială din comuna Tomșani, județul Vâlcea, prin investiții în infrastructură care să asigure un acces facil al populației la servicii medicale de calitate, eficiente și eficace, furnizate separat sau, după caz, integrat cu cele sociale si educaționale.

OBIECTIVE SPECIFICE

Realizarea unui sistem medical și social eficient și accesibil tuturor locuitorilor comunei Tomșani, județul Vâlcea, în special persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile, constituie o condiție esențială pentru creșterea calității și duratei de viață, dar și creșterea rezilienței în situații extreme ca cea cauzată de actuala pandemie, rezultând următoarele obiective specifice:

1. Creșterea accesului la servicii publice de sănătate de înaltă calitate și îmbunătățirea accesului la servicii multidisciplinare prin investiții în infrastructura unităților sanitare;

2. Crearea accesului la servicii medicale de calitate, eficiente și eficace, furnizate integrat cu cele sociale si educaționale

3. Elaborarea unei politici publice pentru serviciile de e-sănătate, inclusiv telemedicina pentru asigurarea accesului la serviciile medicale, inclusiv pentru comunitățile marginalizate, colectarea, analiza și diseminarea datelor, pregătirea medicilor pentru serviciile de e-sănătate și alte măsuri similare.

4. Reducerea saraciei concentrate zonale si persistente din comunitațile marginalizate prin implementarea 'pachetelor' de servicii sociale integrate (echipe comunitare de intervenție integrata si centre comunitare multi-funcționale); acces coordonat la educație, sanatate, ocupare si locuire.

F.4. REFORME SPECIFICE

În domeniul sănătății și protecției sociale prin reformele propuse se are în vedere creșterea gradului de accesibilitate a populației comunei Tomșani la serviciile publice sociale și de sănătate, promovarea conceptului de e-sănătate și dotarea cu echipamente moderne, în vederea creșterii capacității de reziliență a sistemului sociale și de sănătate.

În acord cu obiectivele specifice menționate anterior dar și cu scopul reformei au fost stabilite pentru domeniul sănătății și protecției sociale o serie de elemente de reformă:

1. Reabilitarea, modernizarea și dotarea corespunzătoare a dispensarului medical din comuna Tomșani, județul Vâlcea, în scopul îmbunătățirii indicatorilor stării de sănătate, a nivelului de trai al populației prin acțiuni de prevenție și intervenție specializată, precum și prin creșterea accesului la servicii medicale de calitate și a sporirii gradului de incluziune socială a persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile din punct de vedere economic, social sau al stării de sănătate;

2. Realizarea unui centru comunitar integrat ce va furniza servicii medicale de calitate, eficiente și eficace, furnizate integrat cu cele sociale si educaționale;

3. Dezvoltarea serviciilor de prevenție medicală pentru a crește speranța medie de viață în cazul bolilor prevenibile dar și pentru a asigura o stare de sănătate corespunzătoare populației;

4. Înființarea unui centru de zi sau a unor locuinţe protejate care să faciliteze procesul de integrare a persoanelor adulte cu dizabilități în comunitate, făcând tranziţia de la instituţiile/ centrele rezidențiale de tip vechi, prin dobândirea de deprinderi, competenţe şi abilităţi necesare integrării; o locuință protejată va fi dimensionată pentru cel mult 10 persoane;

5. Construcţia infrastructurii de servicii sociale fără componentă rezidențială, destinată copiilor;

6. Construcţia de case de tip familial pentru copii;

7. Înființarea de servicii sociale prin centrele de zi, unităţile de îngrijire la domiciliu şi/ sau cantine sociale destinate grupului vulnerabil ”persoane vârstnice”;

8. Oferirea către populație a unor pachete integrate care sa includa o varietate de servicii, cum ar fi servicii de educație, ocupare, sanatate, asistența sociala, locuire si alte servicii publice, suplimentar fața de beneficiile de asistența sociala;

9. Înlaturarea barierelor de accesare a serviciilor cum ar fi cele privind lipsa informarii, incapacitatea de accesare a serviciilor existente sau discriminarea;

10. Oferirea de servicii de informare, mediere facilitare pentru familiile sarace, în special cele din zonele marginalizate, pentru a accesa serviciile sociale;

11. Anagajarea unui numar mai mare de specialisti mai bine instruiți în sectorul medicale și în cel social, ca si condiție absolut necesara în vederea dezvoltarii unor servicii primare integrate, multi-disciplinare la nivel comunitar;

12. Creșterea gradului de accesibilitate al populației și implementarea prestării serviciilor de analize medicale mobile pentru asigurarea accesului populației la serviciile publice de sănătate.

G) EDUCAȚIE

G.1. ELEMENTE DE CONTEXT

În ciuda faptului ca nivelul de educatie este factor-cheie al dezvoltarii nationale, deoarece determina in mare masura activitatea economica si productivitatea, precum si mobilitatea fortei de munca, creand premisele, pe termen lung pentru existenta unui nivel mai ridicat de trai si de calitate a vietii, conform datelor statistice din Strategia educatiei si formarii profesionale din Romania pentru perioada 2014-2020:

a) rata parasirii timpurii a scolii in Romania, respectiv 18,1% in 2014, in crestere cu 0,8 puncte procentuale fata de anul precedent si la 7 puncte procentuale peste media europeana de 11,1%, este una din cele mai ridicate din Europa, cu o evolutie sinuoasa, fara un progres semnificativ in directia tintei nationale, de 11,3%, pentru anul 2020;

b) ponderea absolventilor de invatamant tertiar a inregistrat un progres bun in directia tintei nationale, de 26,7% pentru 2020, in crestere de la 16,8% in 2009, la 25% in 2014. Cu toate acestea, se constata un decalaj semnificativ intre valorile indicatorului la nivel national si cele la nivelul UE 28: media europeana de 37,9% in 2014, tinta europeana de 40% pentru 2020.

c) se constata impactul redus al serviciilor de orientare in cariera oferite elevilor de gimnaziu, care ar contribui semnificativ la informarea si constientizarea abilitatilor native ale elevilor, atat de catre acestia, cat si de catre familii si cadre didactice;

d) Romania continua sa se situeze pe penultimul loc intre tarile europene participante in programul PISA20. In ciuda unui progres bun inregistrat fata de testarea anterioara la evaluarea PISA 2009, rezultatele tinerilor romani, in varsta de 15 ani, participanti la testele PISA din anul 2012, indica un procent foarte ridicat al celor cu competente scazute de citire - 37,3%, matematica - 40,8% si stiinte exacte - 37,3%, in conditiile in care media europeana, in acelasi an, a fost de 17,8% la citire, 22,1% la matematica si 16,6% la stiinte, iar tinta din Cadrul strategic pentru cooperarea europeana in domeniul educatiei si formarii profesionale ET 2020 propusa la nivel european pentru anul 2020 este de 15%;

e) in contextul crizei economice si financiare, rata de ocupare a absolventilor cu varsta cuprinsa intre 20 si 34 de ani, la cel mult 3 ani de la absolvire, a cunoscut o evolutie descrescatoare dupa anul 2009. In cazul absolventilor de invatamant secundar superior ISCED 3-4, rata de ocupare in 2014 a fost de 57,2%, fata de 69,1% in 2009. Cu o rata a ocuparii absolventilor de 66,2% in anul 2014, pe ansamblul nivelurilor de educatie ISCED 3-8, Romania se plaseaza sub media europeana, de 76,2% si departe de tinta de 82%, propusa la nivel european pentru anul 2020;

f) in ansamblul populatiei active, cu varsta cuprinsa intre 20 si 64 de ani, rata de ocupare in Romania a fost, in 2014, de 65,7% fata de media europeana de 69,2%, fara progrese semnificative in perioada analizata, in raport cu tinta de 70%, asumata la nivel national pentru anul 2020;

g) rata de participare a adultilor in programe de formare pe parcursul intregii vieti a fost, in 2014, de 1,5 %, mult sub valoarea europeana de 10,5% si departe de tinta de 12% propusa de Romania pentru 2020.

Toate acestea in contextul in care tintele strategice asumate de Romania pentru anul 2020, adoptate in cadrul ET 2020 au fost urmatoarele:

1) pana in 2020, in medie, cel putin 15 % dintre adulti ar fi trebuit sa participe la programele de invatare de-a lungul vietii;

2) pana in 2020, procentul persoanelor cu varsta de 15 ani, cu competente scazute de citire, matematica si stiinte exacte, ar fi trebuit sa fie mai mic de 15 %;

3) pana in 2020, proportia persoanelor de 30-34 de ani, care au absolvit invatamantul tertiar, ar fi trebuit sa fie de cel putin 40 %;

4) pana in 2020, proportia parasirii timpurii a scolii din sistemele de educatie si formare, ar fi trebuit sa fie sub 10%;

5) pana in 2020, cel putin 95 % dintre copiii cu varsta cuprinsa intre 4 ani si varsta pentru inscrierea obligatorie la scoala primara, ar fi trebuit sa beneficieze de educatie prescolara;

6) pana in 2020, proportia de absolventi angajati cu varste cuprinse in 20 si 34 de ani, care au finalizat sistemul de educatie si de formare profesionala cu cel mult trei ani inaintea anului de referinta, ar fi trebuit sa fie de cel putin 82%, comparativ cu 76,5 % in 2010.

Din păcate, acest deziderate nu s-au putut realiza, neexistând o infrastructura adecvata/corespunzatoare ciclurilor educationale. Infrastructura educationala este esentiala pentru educatie, dezvoltarea timpurie a copiilor, pentru construirea de abilitati sociale si a capacitatii de integrare sociala.

De aceea, în perioada 2021-2027, este absolut necesară cresterea accesului, calitatii si a atractivitatii educatiei, pentru a contribui la cresterea ratei de participare la educatie, la reducerea abandonului scolar si a parasirii timpurii a scolii, la o rata mai mare de absolvire a invatamantului obligatoriu si la cresterea ratei de tranzitie spre niveluri superioare de educatie.

Pe de altă parte, Consiliul Uniunii Europene, prin recomandările specifice de țară (RST) privind Programul național de reformă al României pentru perioada următoare, a subliniat, pe de o parte, că echitatea, incluziunea, calitatea educației, dar și capitalul uman rămân provocări importante, fiind necesare reforme strategice în acest domeniu, iar pe de altă parte că nu se constată nicio îmbunătățire a rezultatelor școlare, în special în rândul copiilor din zonele rurale și din zonele defavorizate din punct de vedere economic.

Echitatea, caracterul incluziv și calitatea educației depind în mare măsură de infrastructura existentă. România dispune de o infrastructură educațională învechită, nesigură, ineficientă din punct de vedere energetic și cu un nivel scăzut al accesibilității persoanelor cu dizabilități. Conform Planurilor de Analiză și Acoperire a Riscurilor (PAAR), un procent important de unități și instituții de învățământ de stat, în special cele pre-școlare de stat pentru acces la educația bazată pe inovație, creativitate și specializare inteligentă, funcționează în clădiri încadrate ca având risc seismic sau niveluri ridicate de risc la incendiu. De asemenea, în lipsa unor dotări corespunzătoare și servicii conexe de calitate (spații de cazare, de informare și documentare, masă și

recreere), unitățile de învățământ sunt neatractive pentru elevi, studenți și pentru mediul de afaceri.

Criza epidemiologică a evidențiat din nou principalele lacune ale procesului de educație și formare profesională. De aceea, precondiția esențială pentru furnizarea unor servicii educaționale de calitate, incluzive și atractive constă în modernizarea infrastructurii educaționale. Dezvoltarea competențelor necesare parcurgerii etapelor de tranziție ecologică și digitală în cadrul noilor locuri de muncă depind în special de infrastructura primară și de dotările utilizate în procesele educaționale și de formare profesională.

Astfel, investițiile care vizează reducerea decalajului în ceea ce privește infrastructura educațională (inclusiv din punct de vedere al dotărilor) în raport cu statele membre ale UE vor contribui esențial la diminuarea riscurilor și efectelor potențialelor fenomene natural distructive sau epidemiologice, precum și la creșterea eficienței energetice. De asemenea, intervențiile în domeniul modernizării și extinderii infrastructurii educaționale vor conduce la creșterea accesului echitabil și incluziv pentru toți elevii la serviciile oferite de către unitățile și instituțiile de învățământ.

Este necesară și obținerea unor spații educaționale mai mari, mai pregătite în raport cu eventuale crize epidemiologice, similare celei cauzate de virusul SARS-CoV-2, și dotate adecvat, atât pe infrastructură fizică cât și digitală – 5.000 din cele 22.000 de școli nu beneficiau de acces la internet în septembrie 2020 (Education and Training Monitor, 2019).

Pentru a răspunde prevederilor Pactului Verde, este necesar ca investițiile să fie orientate către obținerea unui randament energetic, eficient al edificiilor.

Din perspectiva îndeplinirii recomandărilor specifice de țară, este esențial ca prin noile facilități oferite, mediile de învățare să se modernizeze, flexibilizeze, iar procesul educațional sa devină mai calitativ, accesibil și atractiv, inclusiv pentru elevii care provin din medii defavorizate.

Sistemul naţional de învăţământ preuniversitar cuprinde următoarele niveluri:

a) educaţia timpurie (0-6 ani), formată din nivelul antepreşcolar (0-3 ani) şi învăţământul preşcolar (3-6 ani), care cuprinde grupa mică, grupa mijlocie şi grupa mare;

b) învăţământul primar, care cuprinde clasa pregătitoare şi clasele I-IV;

c) învăţământul secundar, care cuprinde:

(i) învăţământul secundar inferior sau gimnazial, care cuprinde clasele V-VIII;

(ii) învăţământul secundar superior care poate fi:

- **învăţământ liceal, care cuprinde clasele de liceu IX-XII/XIII, cu următoarele filiere: teoretică, vocaţională şi tehnologică;**
- **învăţământ profesional cu durata de minimum 3 ani;**

d) învăţământul terţiar nonuniversitar, care cuprinde învăţământul postliceal.

Învăţământul liceal este organizat în două cicluri care se succedă: ciclul inferior al liceului, format din clasele a IX-a - a X-a, şi ciclul superior al liceului, format din clasele a XI-a - a XII-a/a XIII-a.

Pe termen mediu și lung se așteaptă ca investițiile în reabilitarea/ modernizarea/ extinderea infrastructurii educaționale să contribuie la atenuarea impactului social și economic generat de criza epidemiologică, precum și la îndeplinirea recomandărilor specifice de țară, prin următoarele efecte înlănțuite:

- ✓ **Creșterea calității învățământului timpuriu și gimnazial prin asigurarea condițiilor de desfășurare, ceea ce duce la îmbunătățirea randamentului părinților, care pot beneficia de program de școală după școală;**
- ✓ **Creșterea participării la procesul educațional și a șanselor de depășire a stării de vulnerabilitate pentru copiii și tinerii aflați în risc de sărăcie și excluziune socială, prin oferirea unor programe educaționale de calitate împreună cu servicii integrate conexe (cazare, masă, spații de recreere ș.a.);**
- ✓ **Diminuarea situațiilor de excluziune socială și profesională pe criteriul lipsei competențelor adecvate cerințelor și nevoilor pieței forței de muncă, aflate într-un context imprevizibil de funcționare;**
- ✓ **Îmbunătățirea rezultatelor școlare, în special în rândul copiilor și tinerilor din zonele rurale și din zonele defavorizate din punct de vedere economic;**

În comuna Tomșani, județul Vâlcea, ca urmare a noilor reglementari impuse de Legea educației naționale nr. 1/2011 scolile cu efectivele mai mici decât cele prevazute în acest act normativ și-au personalitatea juridica si a trebuit să se comaseze cu alte unități care au acest statut.

Drept consecința, în comuna Tomșani, județul Vâlcea a avut loc un proces de raționalizare a rețelei scolare, prin închiderea acelor unitați care nu aveau un numar suficient de elevi si preluarea activitaților chiar de catre alte unități de învațamânt

Acest fenomen, alaturi de introducerea clasei pregatitoare în învațamântul primar, au condus la o reorganizare pe verticala a sistemului de educație din comuna Tomșani, județul Vâlcea si au determinat o presiune sporita asupra infrastructurii educaționale cu personalitate juridică întrucât capacitatea de cuprindere a acesteia este insuficienta pentru a asigura participarea tuturor copiilor la o educație de calitate.

Acest proces continua si în prezent, ceea ce determina o crestere permananta a numarului de elevi care învața în doar 2 unități de învățământ. Din dorința de a asigura o infrastructura adecvata/corespunzatoare ciclurilor educaționale se impune extinderea/ modernizarea/ reabilitarea acestor cladiri astfel încât sa poata fi asigurate, fața de situația existenta: numarul minim de sali de clasa necesar, numarul minim de laboratoare necesare, condiții sanitare necesare pentru funcționare etc.

De asemneea, se impune realizarea unei dotari corespunzatoare astfel încât sa se poata oferi o educație adecvata, accesibila si de calitate pentru toți elevii din comuna Tomșani, județul Vâlcea.

Asigurarea bazei materiale minime (cladiri reabilitate, modernizate, extinse, condiții sanitare necesare pentru funcționare, dotarea cu echipamente, material didactic, etc) pentru desfasurarea actului educațional sunt condiții esențiale pentru co-interesarea elevului, pentru descurajarea absenteismului si reducerea fenomenului de

abandon/parasire timpurie a scolii, pentru cresterea ratei de absolvire si tranziție spre niveluri superioare de educație.

G.2. VIZIUNEA STRATEGICĂ

În perioada 2021-2027, în cadrul acestei direcții de dezvoltare se va urmări, cu precădere:

1. Asigurarea unei oferte educaționale adecvate, accesibile si de calitate pentru copiii din comuna Tomșani, județul Vâlcea, care sa conduca la cresterea gradului de participare al acestora la procesul de învățământ.

2. Creșterea capacității de reziliență a sistemului educațional prin modernizarea infrastructurii educaționale și a dotării aferente, în corelare cu nevoile prezente și viitoare ale pieței forței de muncă, în vederea asigurării participării la un proces educațional de calitate, modern și inclusiv.

3. Crearea premiselor necesare pentru asigurarea populatiei cu serviciile esentiale, de maxima importanta si utilitate pentru atingerea obiectivului european al coeziunii economice si sociale.

G.3. OBIECTIVE

OBIECTIVUL GENERAL

Obiectivul general este dezvoltarea și modernizarea infrastructurii educaționale, astfel încât sa se poata oferi o educație adecvata, accesibila si de calitate pentru toți

elevii din comuna Tomșani, județul Vâlcea și în scopul obținerii unui proces educațional rezilient în fața crizelor.

OBIECTIVE SPECIFICE

Având în vedere importanța educației în îmbunătățirea capitalului uman, investițiile în domeniul educațional sunt esențiale pentru o dezvoltare sustenabilă a comunei Tomșani, județul Vâlcea, în special în contextul problemelor structurale înregistrate de sistemul educațional din țară. Astfel, obiectivele specifice acestui domeniu sunt:

- ✓ **îmbunatatirea calitatii infrastructurii educationale din comuna Tomșani, județul Vâlcea prin reabilitarea, modernizarea, extinderea si dotarea corespunzătoare a unităților de învățământ;**
- ✓ **asigurarea șidezvoltarea unor medii de învățare de calitate în educație, inclusive prin utilizarea inovației și a noilor tehnologii, care să sprijine flexibilizarea procesului educațional și stimularea dezvoltării competențelor solicitate de piața forței de muncă;**
- ✓ **creșterea gradului de participare la nivelul educaţiei timpurii şi învăţământului obligatoriu, în special pentru copii cu risc crescut de părăsire timpurie a sistemului.**

G.4. REFORME SPECIFICE DOMENIULUI

Reformele propuse în sistemul de educație privesc creșterea calității infrastructurii educaționale în vederea asigurării accesului sporit la educaţie şi

sprijinirea participării părinţilor pe piaţa forţei de muncă, precum și formarea unui sistem educațional incluziv și rezilient în fața crizelor, centrat pe inovație și dezvoltarea de competențe profesionale ale elevilor

În categoria reformelor destinate sistemului educațional sunt incluse:

- ✓ **construcția/ reabilitarea/ modernizarea/ extinderea/ echiparea infrastructurii educaţionale pentru educația timpurie antepreșcolară (creșe) și preșcolară (grădinițe)**
- ✓ **construcția/ reabilitarea/ modernizarea/ extinderea/ echiparea infrastructurii educaţionale pentru educația preșcolară (grădinițe)**
- ✓ **construcția/ reabilitarea/ modernizarea/ extinderea/ echiparea infrastructurii educaţionale pentru învățământul general obligatoriu (şcoli I-VIII, inclusiv nivelul clasei pregătitoare)**

H) MEDIUL DE AFACERI

H.1. ELEMENTE DE CONTEXT

Potrivit Raportului de țară 2020, schimbările legislative frecvente și imprevizibile, împreună cu birocrația excesivă și ineficiențele persistente din administrația publică subminează deciziile de investiții și riscă să reducă atractivitatea țării pentru investitorii străini. În pofida unor nevoi importante în materie de investiții, acestea se mențin la un nivel modest.

Măsurile sanitare și de izolare din ultima perioadă, precum și efectele acestora asupra producției, a cererii de produse/servicii și a comerțului au diminuat activitatea economică, fiind înregistrate niveluri mai ridicate ale șomajului, inclusiv șomaj tehnic,

ceea ce a condus la scăderea veniturilor populației și a întreprinderilor, deficite publice și accentuarea disparităților atât în interiorul statelor membre cât și între acestea. În sectorul industrial, mai mulți producători au oprit producția, ceea ce a generat efecte de propagare în sectoare-cheie. O situație similară se observă în sectorul comerțului cu amănuntul și în sectorul ospitalității.

Piața muncii din România și din UE înregistra probleme și înainte de izbucnirea pandemiei de COVID-19, unele structurale, unele care țin de stagnare sau dificultăți de modernizare, care s-au acutizat în contextul actual.

Conform Recomandărilor de țară COM (2020) 523 final, sunt necesare acțiuni susținute pentru a atenua consecințele socioeconomice prin măsuri de sprijin pentru întreprinderi. Din cauza pandemiei și a măsurilor de limitare a mișcării persoanelor impuse în acest context, lanțurile de aprovizionare au fost întrerupte în întreaga țară, întreprinderile au fost nevoite să își reducă activitatea sau chiar să se închidă, iar oamenii nu au putut lucra.

Întreprinderile de toate dimensiunile, în special IMM-urile, sunt puternic afectate de perturbarea schimburilor comerciale și de măsurile de limitare a mișcării persoanelor, confruntându-se cu un deficit de lichidități și cu riscul de faliment. Guvernul a adoptat un set de măsuri, însă pentru a ieși din criză, vor fi necesare resurse suplimentare pentru sprijinirea întreprinderilor. Va trebui să se acorde o atenție deosebită sectorului serviciilor, care este cel mai grav afectat, preconizându-se că unele sub-sectoare vor suferi o contracție pentru o perioadă mai lungă decât cea estimată pentru sectorul de producție.

În acest context, se impun măsuri urgente de facilitare a accesului IMM-urilor la surse de finanțare care să le sprijine activitatea. De altfel, recomandarea specifică de țară pentru România este ”Să asigure sprijin sub formă de lichidități pentru economie, de care să beneficieze întreprinderile și gospodăriile, în special întreprinderile mici și mijlocii”.

H.2. VIZIUNEA STRATEGICĂ

În perioada 2021-2027, în cadrul acestei direcții de dezvoltare se va urmări, cu precădere:

1. Dezvoltarea unui mediu antreprenorial sustenabil, rezilient și competitiv prin impulsionarea dezvoltării inițiativelor antreprenoriale și alocarea eficientă a capitalului, prin creșterea accesibilității la surse alternative de finanțare, retehnologizări, automatizări industriale, robotizare, prin implementarea activităților specifice de transfer tehnologic precum și prin intensificarea activităților de alfabetizare digitală și digitalizare a mediului antreprenorial cu scopul de a obține produse și servicii inovative și competitive la prețuri și calitate ridicată pentru consumatori.

2. Sprijinirea dezvoltării IMM-urilor pentru îmbunătățirea capacităților avansate de dezvoltare a produselor și a serviciilor, în vederea creșterii competitivității economiilor regionale și naționale. În acest sens, se au în vedere IMM-urile care sunt interesate de găsirea unui model optim de creștere, atât în sensul trecerii în altă categorie de dimensiune, cât și în sensul dezvoltării activității desfășurate, în scopul creșterii dimensiunii pieței adresate (piața locală să devină regională, națională sau internațională).

3. Sprijinirea operatorilor economici care au potențial să-și dezvolte/mențină poziția pe piață prin consolidarea unor competențe superioare concurenței. Astfel, se are în vedere sprijinirea companiilor care operează în domenii economice în care se poate dezvolta și/sau menține un avantaj competitiv și, în general, dezvoltarea activității lor economice. În acest sens, se vor sprijini acele IMM-uri care își desfășoară activitatea în domeniile cu potențial competitiv, precum și a celor care intenționează să își adapteze activitatea la aceste domenii.

H.3. OBIECTIVE

Obiectivul general îl reprezintă ameliorarea stării economice din comuna Tomșani, județul Vâlcea prin creșterea competitivității IMM-urilor și integrarea celor inovatoare în lanțurile valorice strategice ale Uniunii Europene cu ajutorul digitalizării, creșterii productivității, automatizării proceselor de producție, robotizării și creării de locuri de muncă.

OBIECTIVE SPECIFICE

1. Asigurarea accesului întreprinderilor la tehnologii avansate de producție, automatizări industriale, procese de robotizare prin facilitarea accesului la finanțări din fonduri externe nerambursabile pentru dotarea acestora cu echipamente/utilaje/tehnologii cu impact asupra productivității muncii, competitivității pe piață și pentru ameliorarea stării economice din comuna Tomșani, județul Vâlcea;

2. Îmbunătățirea competitivității economice prin creșterea productivității muncii în IMM-uri din comuna Tomșani, județul Vâlcea, în sectoarele competitive identificate în Strategia Națională pentru Competitivitate;

3. Consolidarea poziției pe piață a întreprinderilor mici și mijlocii din comuna Tomșani, județul Vâlcea în domeniile competitive identificate în Strategia Națională de Competitivitate şi Planurile Regionale de Dezvoltare;

4. Valorificarea patrimoniului local, cultural și natural al comunei Tomșani, județul Vâlcea prin realizarea de infrastructuri specifice destinate exploatării resurselor locale, culturale și naturale /patrimoniului local, cultural și natural pentru a asigura ameliorarea stării economice a zonei, crearea de noi locuri de muncă precum și pentru atragerea de investitori;

5. Crearea unor parteneriate între autoritatea publică locală și IMM-uri, cu scopul de a atrage investitori, a crea locuri de muncă și de a susține dezvoltarea economică locală și a crește capacitatea de reziliență a comunității locale.

H.4. REFORME SPECIFICE DOMENIULUI

Prin reformele propuse în acest domeniu se urmărește consolidarea mediului de afaceri, crearea unui mediu de afaceri rezilient, inovativ, competitiv și digitalizat.

Pentru realizarea acestui scop sunt propuse următoarele reforme:

1. Implementarea de măsuri specifice pentru digitalizarea IMMurilor prin achiziția de echipamente/dispozitive IT, softuri destinate proceselor de robotizare, automatizare etc.;

2. Crearea unor unități noi de producție, de regulă, prin construirea și dotarea unui spațiu de producție/prestare servicii, în scopul demarării de activități economice. Poate fi considerată investiție inițială legată de crearea unei noi unități inclusiv investiția ce constă în reconversia unui imobil existent în scopul demarării unei noi

activități. Unitatea nou creată trebuie să fie autonomă, respectiv să nu constituie o extindere simplă a capacității de producție a unei unități existente;

3. Extinderea capacităților unor unități existente, ce presupune menținerea sortimentației și a proceselor de producție deja existente și creșterea volumului producției ca urmare a investiției;

4. Diversificarea producției unor unități prin produse/servicii care nu au fost fabricate/prestate anterior în unitate. Diversificarea producției presupune că noile produse/servicii se adaugă gamei sortimentale deja fabricate/prestate;

5. achiziţionarea de instalaţii/ echipamente specifice în scopul obţinerii unei economii de energie, precum şi sisteme care utilizează surse regenerabile (alternative) de energie pentru eficientizarea activităţilor. Surse regenerabile (alternative) de energie: energia solară (utilizată la producerea de căldură sau la furnizarea de energie electrică prin sisteme fotovoltaice); energia eoliană; hidroenergia; biomasa (biodiesel, bioetanol, biogaz); energia geotermală;

6. Realizarea de investiții în active necorporale: brevete, licențe, mărci comerciale, programe informatice, alte drepturi şi active similar;

7. Sprijinirea mediului de afaceri pentru îmbunătățirea capacității de reziliență în situații de criză, ameliorarea stării economice și susținerea dezvoltării economice pe termen lung.

I) ADMISITRAȚIE PUBLICĂ ȘI DIGITALIZARE

I.1. ELEMENTE DE CONTEXT

Zonele rurale din România prezintă o deosebită importanță din punct de vedere economic, social și din punct de vedere al dimensiunii lor, diversității, resurselor naturale și umane pe care le dețin.

Dezvoltarea economică și socială durabilă a spațiului rural este indispensabil legată de îmbunătățirea infrastructurii rurale existente și a serviciilor de bază. Pe viitor, zonele rurale trebuie să poată concura efectiv în atragerea de investiții, asigurând totodată și furnizarea unor condiții de viată adecvate și servicii publice necesare comunității.

Renovarea și dezvoltarea satelor reprezintă o cerință esențială pentru îmbunătățirea calității vieții, creșterea atractivității și interesului pentru zone rurale.

Pentru îmbunătățirea calității vieții, un factor determinant îl constituie renovarea și extinderea infrastructurii fizice rurale de bază care influențează în mod direct dezvoltarea activităților sociale, culturale și economice și, implicit, crearea de oportunități ocupaționale.

În aceste condiții, Comuna Tomșani, județul Vâlcea, în cadrul misiunii pe care o îndeplinește, dorește să implementeze unele măsuri care să vină în sprijinul locuitorilor săi, astfel încât să îmbunătățească calitatea serviciilor prestate către populație.

Necesitatea și oportunitatea acestor măsuri pot fi definite din perspectiva mai multor criterii precum:

- **atingerea obiectivului general strategic al comunei şi anume la creşterea calităţii vieţii în mediul rural;**
- **îmbunătățirea calității serviciilor publice oferite populației;**
- **creşterea gradului de acces a populaţiei rurale la servicii publice administrative de calitate și care corespund necesităților actuale.**

Din punct de vedere al infrastructurii utilizate pentru prestarea de servicii de administrație publica generală către populație (sediu primărie și construcții anexe), comuna Tomșani se situează mult sub standardele europene, iar lipsa unui management adecvat și a investițiilor a condus la un proces continuu de deteriorare a infrastructurii și dotărilor existente.

În ceea ce privește digitalizarea, în România, birocrația și capacitatea insuficientă de a furniza servicii de calitate, inclusiv servicii digitale, au un impact negativ asupra cetățenilor și a întreprinderilor. Fragmentarea accentuată a competențelor și a resurselor continuă să se reflecte negativ asupra furnizării serviciilor publice și în pofida progreselor înregistrate, există o marjă considerabilă de îmbunătățire a serviciilor publice digitale.

Interoperabilitatea dintre serviciile administrației publice este, în general, scăzută, întrucât fiecare instituție publică și-a dezvoltat propriul serviciu public digital.

Digitalizarea serviciilor publice, dincolo de eficientizare, transmite un semnal puternic la nivel local și internațional privind hotărârea decidenților politici de a realiza tranziția spre o nouă etapă caracterizată prin transparență, acordându-se o importanță sporită nevoilor cetățenilor și a mediului de afaceri. Sistemele digitale implementate la nivelul administrației publice sunt, în cele mai multe cazuri, învechite și disfuncționale.

În contextul actual, generat de pandemia de Covid19, au fost accentuate și mai mult deficiențele serviciilor publice din educație, sănătate și justiție, respectiv rigiditatea acestora și lipsa de adaptare la cerințele actuale în materie de digitalizare a serviciilor oferite.

Ineficiența sau lipsa serviciilor de tip e-guvernare au pus la încercare instituțiile statului în ultimele luni, demonstrând că este nevoie de mai multă coerență pentru a asigura funcționarea optimă a aparatului administrativ în situații de criză prin măsuri de transformare digitală, care să asigure permanența serviciilor și care să garanteze siguranța cetățenilor și a mediului de afaceri.

I.2. VIZIUNEA STRATEGICĂ

În perioada 2021-2027, în cadrul acestei direcții de dezvoltare se va urmări, cu precădere:

1. Îmbunătățirea infrastructurii publice din comuna Tomșani, județul Vâlcea, pentru a se putea asigura servicii de administrație publică generală către populație la standarde europene

2. Transformarea digitală a serviciilor publice în servicii de calitate, sigure și rapide, în interesul cetățenilor și a mediului de afaceri, cu scopul de a crește satisfacția beneficiarilor de servicii publice și de a eficientiza resursele utilizate în procesele derulate de autoritatea publică locală.

I.3. OBIECTIVE

OBIECTIVE GENERALE

1. Dezvoltarea capacității administrative a instituțiilor publice din comuna Tomșani, județul Vâlcea, în vederea planificării și implementării politicilor de dezvoltare, precum și a furnizării serviciilor publice la standardele de calitate prevăzute de legislația în vigoare

2. Accelerarea digitalizării în serviciile publice ale comunei Tomșani, județul Vâlcea, pentru a răspunde nevoilor cetățenilor și mediului de afaceri și a optimiza timpul și efortul depuse pentru desfășurarea proceselor din instituțiile publice.

OBIECTIVE SPECIFICE

1. Creșterea calității și accesului populației comunei Tomșani, județul Vâlcea la infrastructura publică și la serviciile publice.

2. Îmbunătățirea accesului populației comunei Tomșani, județul Vâlcea la serviciile publice prin digitalizare precum și consolidarea capacității de reziliență și adaptare a serviciilor din sistemul public, cu precădere în educație, sănătate, finanțe publice în situații de criză, prin extinderea nivelului de digitalizare a acestor servicii.

3. Îmbunătățirea competențelor și a învățării digitale pentru accesul egal la educație prin introducerea de cursuri de educație digital în învățământul primar și secundar, îmbunătățirea conectivității sistemului de educație și dotarea unităților de

învățământ cu echipamente digitale, implementarea de cursuri de competențe digitale pentru profesori, cu scopul dezvoltării competențelor digitale avansate – *high performance* și *cloud computing*, analiza datelor, securitatea cibernetică, *blockchain*, tehnologiile cuantice, robotică, inteligența artificială.

I.4. REFORME SPECIFICE DOMENIULUI

Pentru domeniul de admisitrație publică și digitalizare sunt propuse o serie de reforme care să conducă la îmbunătățirea infrastructurii publice, la creșterea calității serviciilor publice, inclusiv la digitalizarea acestora, astfel încât să se îmbunătățească accesul populației la acest tip de servicii, precum:

1. Realizarea de investiții în infrastructura de interes public a comunei Tomșani, județul Vâlcea;

2. Restructurarea administrației publice locale, prin măsuri de creștere a eficienței instituționale, simplificare administrativă, reducere a cheltuielilor curente și creștere a transparenței în relația cu cetățenii;

3. Îmbunătățirea și standardizarea procedurilor administrative

4. Reorganizarea instituțiilor publice din comuna Tomșani, județul Vâlcea, raționalizarea cheltuielilor publice și susținerea mediului de afaceri

5. Realizarea și implementarea unui sistem de indicatori de monitorizare și evaluare a furnizării serviciilor publice și funcționării tuturor instituțiilor din comuna Tomșani, județul Vâlcea, inclusiv a gestiunii resurselor umane și execuției bugetare

6. Introducerea standardelor de calitate pentru serviciile publice din comuna Tomșani, județul Vâlcea

7. Simplificarea accesului cetățenilor la informațiile publice prin publicarea acestora pe portalurile internet ale instituțiilor publice

8. Simplificarea accesului la servicii publice prin furnizarea acestora, acolo unde este posibil, pe cale electronică și prin generalizarea "birourilor/ghișeelor unice"

9. Dotarea instituțiilor publice din comuna Tomșani, județul Vâlcea cu echipamente digitale pentru a îmbunătăți calitatea serviciilor publice prestate în mediul on-line, respectiv pentru a îmbunătăți capacitatea de reziliență a acestora;

10. Implementarea soluțiilor de digitalizare pentru serviciile publice de administrație publică, educație și sănătate cu scopul de a digitaliza activitățile curente ale acestora astfel încât să se îmbunătățească calitatea serviciilor publice asigurate populației.

CAPITOLUL VI .PLANUL DE ACȚIUNE

În funcție de nevoile strategice identificate la nivelul fiecărei direcții de dezvoltare propuse în cadrul prezentei strategii, pentru a crește calitatea serviciilor publice oferite populației, pentru a ameliora starea economică a comunei Tomșani și pentru a asigura perspectiva unei creșteri economice pe termen mediu și lung, principalele intervenții propuse pot fi sintetizate după cum urmează:

Direcție de dezvoltare	Intervenții propuse
Transport durabil	Reabilitare și modernizare drumuri de interes local în comuna Tomșani, județul Vâlcea
	Reabilitare și modernizare drumuri afectate de inundații, în comuna Tomșani, județul Vâlcea
	Achiziție utilaje și echipamente pentru întreținerea drumurilor
	Construire trotuare și piste de biciclete în comuna Tomșani, județul Vâlcea
	Execuție podețe și punți pietonale peste râul Romani, comuna Tomșani, județul Vâlcea
	Construire locuri de parcare în comuna Tomșani, județul Vâlcea

	Construire, reabilitare și modernizare drumuri agricole de exploatare în comuna Tomșani, județul Vâlcea
	Asfaltare drumuri de tarla în comuna Tomșani, județul Vâlcea
Mediu	**Extindere rețea publică de apă și de apă uzată în comuna Tomșani, județul Vâlcea**
	Consolidare maluri și decolmatare, regularizare si reprofilare albie, afluenți și torenți râul Romani, comuna Tomșani, județul Vâlcea
	Regenerarea zonelor contaminate și potențial contaminate în vederea atingerii unei stări corespunzătoare pentru folosința ulterioară a terenurilor și prin managementul adecvat al deșeurilor pentru asigurarea protecției resurselor naturale (sol, apă, aer etc.) și a sănătății umane în comuna Tomșani, județul Vâlcea
	Realizarea unor puncte de colectare selectivă a deșeurilor, în containere/pubele, personalizate pentru fiecare fracție: plastic/metal – galben; hârtie/carton – albastru; sticlă – verde; deșeuri reziduale – negru, comuna Tomșani, județul Vâlcea

Energie și tranziție verde	**Înființare sistem de distribuție gaze naturale în comuna Tomșani, județul Vâlcea**
	Instalarea sistemelor de panouri fotovoltaice, în comuna Tomșani, județul Vâlcea
	Modernizare iluminat public în comuna Tomșani, județul Vâlcea
	Realizarea unor rețele inteligente de transport/distribuție a energiei obținute din surse regenerabile, inclusiv asigurarea de surse de producere a acesteia în comuna Tomșani, județul Vâlcea
	Achiziția de microbuze școlare "verzi" în comuna Tomșani, județul Vâlcea
	Achiziționarea și instalarea sistemelor inteligente pentru promovarea și gestionarea energiei electrice în comuna Tomșani, județul Vâlcea
Eficiență energetică și termică	**Reabilitarea termică a clădirilor instituțiilor publice și a locuințelor pentru reducerea pierderilor de energie, îmbunătățirea confortului termic și creșterea standardelor de calitate a serviciilor publice prestate populației în comuna Tomșani, județul Vâlcea**
	Creșterea eficienței energetice a sistemelor de iluminat public în comuna Tomșani, județul Vâlcea

Valorificarea patrimoniului local, natural și cultural	Punerea în valoare a patrimoniului local, natural și cultural al comunei Tomșani, județul Vâlcea
	Extindere, reabilitare, modernizare și dotare așezăminte culturale, comuna Tomșani, județul Vâlcea
	Construire cimitire, capele mortuare și zone de protecție sanitară în comuna Tomșani, județul Vâlcea
	Reabilitarea și modernizarea lăcașurilor de cult din comuna Tomșani, județul Vâlcea
Sănătate și protecție socială	Reabilitare, modernizare și dotare dispensar medical, comuna Tomșani, județul Vâlcea
	Construire si dotare Centru medical multifunctional in comuna Tomșani , judetul Valcea
	Centru comunitar integrat în comuna Tomșani, județul Vâlcea
	Centru multifunctional de servicii sociale, comuna Tomșani, județul Vâlcea
	Centru de ingrijire si asistenta pentru persoane varstnice in comuna Tomșani, județul Vâlcea
	Construire locuințe protejate în comuna Tomșani, județul Vâlcea

Educație	**Reabilitarea, modernizarea si dotarea Școlii Gimnaziale, comuna Tomșani, județul Vâlcea**
	Reabilitare, modernizare, si dotare Grădinița cu program normal comuna Tomșani,judetul Valcea
	Construire sala de sport școlară, comuna Tomșani, judetul Valcea
	Construire teren sport sintetic la Școala Gimnazială, comuna Tomșani, județul Vâlcea
	Achiziția de microbuze școlare "verzi" în comuna Tomșani, județul Vâlcea
Mediul de afaceri	**Creșterea competitivități IMM-urilor cu ajutorul digitalizării, creșterii productivității, automatizării proceselor de producție și creării de locuri de muncă în Comuna Tomșani, județul Vâlcea**
	Construire bază de agrement în comuna Tomșani, județul Vâlcea
	Înființare centru de achiziție, depozitare și procesare legume și fructe, comuna Tomșani, județul Vâlcea
Admisitrație publică și digitalizare	**Modernizare si amenajare zona centrala si circulatie pietonala in comuna Tomșani, județul Vâlcea**
	Înființare parc de joacă pentru copii, comuna Tomșani,

	județul Vâlcea
	Crearea şi extinderea infrastructurii de agrement, inclusiv a utilităţilor aferente în comuna Tomșani, județul Vâlcea
	Amenajarea obiectivelor turistice naturale de utilitate publică precum şi crearea/ modernizarea infrastructurilor conexe de utilitate publică în comuna Tomșani, județul Vâlcea
	Amenajare spații verzi în comuna Tomșani, județul Vâlcea
	Creșterea gradului de acoperire și de incluziune a sistemului de înregistrare a proprietăților în comuna Tomșani, județul Vâlcea
	Baza sportivă a Comunei Tomșani, județul Vâlcea
	Dotarea serviciilor publice ale Comunei Tomșani, județul Vâlcea cu echipamente necesare desfășurarii activității acestora
	Îmbunătățirea accesului populației la serviciile publice prin digitalizarea activității Primăriei comunei Tomșani, județul Vâlcea